

ምዕራፍ 12

በኢየሩሳሌም በተነሣው ሰደት ከእስጢፋኖስ መገደል በኋላ ደቀ መዛሙርት ወደ ይሁዳና ሰማርያ የተበተኑት ወንጌልን እየሰበኩ ዞረው ብዙዎችን ወደ ጌታ መልሰዋል። የእግዚአብሔርም ቃል እየሰፋና እያደገ በመሄድ እስከ አንጾኪያ ደርሷል።

በምዕራፍ 12 ደግሞ ሌላ ዙር የቅዱሳን መገደል ወይም ሰማዕት መሆን እናያለን። ይህኛው ደግሞ የተፈጸመው በሄሮድስ ነው። የመጀመሪያው በአይሁድ በኢየሩሳሌም ነበር። የመጀመሪያው በድንጋይ በመውገር መገደል ነበር የአሁኑ በሰይፍ መገደል ነው። ከእያንዳንዱ ሞት በኋላ ወንጌል በምድር የበለጠ እየሰፋና እያደገ ይሄዳል። እግዚአብሔርም አገልጋዮችን በማሰማራት አንዳንዶችንም ከእስር በማውጣት አብሮ ሲሠራ እናንያለን።

ሄሮድስ አግሪፓን እንደኛው ሲሆን አሁኑም ሄሮድያዳ መጥምቁ ዮሐንስ እንዲገደል ያስደረገችው ነች (ማር 6:17-28)። የሄሮድስ ሐዋርያትን መገደልና ማሰቃየት አይሁድን ደስ ለማሰኘት በሥልጣን ለመቆየት ብሎ የሚያደርገው ነበር። ሆኖም እርሱም ብዙ ሳይቆይ ሞተ (ሐዋ 12:20-23)።

የሔሮድስ ቤተሰብ አይሁድንና ክርስቲያኖችን በማሳደድ የታወቁ ናቸው። አራት የሄሮድስ ዘሮች/ትውልዶች ሁሉ ተራ በተራ የሚያሳድዱና የሚገድሉ ነበሩ። የመጀመሪያው ሄሮድስ የቤተ ልሔምን ህፃናት ያስጨረሰ ነው (ማቴ 2:16)። ሄሮድስ እንቲጳስ መጥምቁ ዮሐንስ እንዲገደል ያዘዘና በኢየሱስ ክርስቶስ ፍርድ መስመር (ሂደት) ውስጥ የነበረ ነው (ማቴ 14:7-10)። ሄሮድስ አግሪፓን ደግሞ ሐዋርያው ያዕቆብን ያስገደለ ነው (ሐዋ 12:1-2)። እንዲሁም ሄሮድስ አግሪፓን ሁለተኛው በጳውሎስ ላይ ፍርድ ሲሰጥ የተቀመጠ ሰው ነው (26:1)። ሄሮድስ አግሪፓን ለእግዚአብሔር የሚገባውን ክብር ስላልሰጠ በመልእክ ተመትቶ በትል ተበልቶ የሞተ ሰው ነው።

12:1 በዚያም ዘመን፡- ያ ዘመን መከራ እንደገና የመጣበት ዘመን ነው። ከዚያ ዘመን ቀደም ብሎ ሌላ መከራ ነበር። በመሐል ደግሞ ቤተ ክርስቲያናት የሰላም ዘመን፤ የመታነጽ ዘመን ነበራቸው። እረፍትና መከራ በቤተ ክርስቲያን ታሪክ ውስጥ ተያይዘው የሚሄዱ

ናቸው። እግዚአብሔር መከራ እንዲመጣ ይፈቅዳል የእረፍትንም ዘመን ይሰጣል።

ያዕቆብ ከሐዋርያት መካከል አስቀድሞ ወደ ጌታ የሄደው ሲሆን ወንድሙ ዮሐንስ ደግሞ ወደ ጌታ ለመሄድ የመጨረሻው ሐዋርያ ሳይሆን አይቀርም።

12:2 የዮሐንስንም ወንድም ያዕቆብን፡- ያዕቆብ ከወንድሙ ከዮሐንስ ጋር ሆኖ በእግዚአብሔር መንግሥት በቀኝና በግራ እንዲቀመጡ ጌታን የጠየቁ ነበሩ (ማር 10:35-40)። ጌታ የመለሰላቸው የዚህ መንግሥት አባል መሆን መከራ መቀበል እንደሆነ ጽዋውን መጠጣት እንደሆነ ነበር (ማር 10:38-39)። እንዲሁም በሔሮድስ እጅ መከራን ተቀበለ። ያዕቆብ ተገደለ፤ ዮሐንስም ደግሞ ተሰደደ (ራእ 1:9)።

በዚህ ምዕራፍ እንደምናየው ሁለቱ ሐዋርያት ያዕቆብና ጴጥሮስ በንጉሡ ሄሮድስ እጅ የተያዙ ነበሩ። ያዕቆብ በሰይፍ ተገደለ። የያዕቆብ መገደል አይሁድንም ደስ እንዳሰኘችው አይቶ **12:3** ሔሮድስ ጴጥሮስ እንዲያዝ አደረገ። ጴጥሮስም እንዲገደል ተይዞ እየተጠበቀ ላለ እግዚአብሔር እንዲያመልጥ አደረገ። ጴጥሮስ ሁለት ጊዜ ከእስር ቤት ያመለጠ ሰው ነው። ሁለት ጊዜም በመላእክት ተመርቶ የወጣ ሰው ነው (ሐዋ 5:19)።

እዚህ ላይ ያዕቆብን ለምን ከሞት አልዳነም? የሚል ጥያቄ ማንሳት ይቻላል። እግዚአብሔር ያዕቆብን በሰይፍ ሲገደል ዝም ብሎ ጴጥሮስ ግን እንዲያመልጥ መልእኩን ላከ፤ የብረት በሩን ከፈተ፤ ለምን? ለእንዲህ አይነት ጥያቄዎች ሙሉውን መልስ በምድር የምናገኝላቸው አይሆኑም። ትክክለኛው መልስ «እግዚአብሔር አዋቂ ነው፤ ሥራውን ይመዝናል» (1ኛው 2:3) የሚለው ነው። እኛ የምናውቀው ነገር እርሱ በሚያደርገው ሁሉ በጽድቅና በሙሉ ዕውቀቱ እንደሚያደርግ ነው።

12:4 እያንዳንዱ አራት ወታደሮች ... ለአራት ጭፍራ ክፍል፡- በዚያ ሌሊት ጴጥሮስን ይጠብቁ የነበሩት አስራ ስድስት ወታደሮች ነበሩ። ጸሎት አጥብቆ ይደረግ ነበር። ይህ ሌሊት ወዲያው ለጸሎት እስደናቂ መልስ የተገኘበት ሌሊት ነው። የሚጸልዩት እንዲህ ዓይነት ፈጣን መልስ እንደሚገኝ ያሰቡ አይመስልም። ስለዚህ መልሱ በመጣ ጊዜ ተጠራጠሩ።

12:5 በቤተ ክርስቲያን ... ወደ እግዚአብሔር ጸሎት አጥብቆ ይደረግ ነበር። ቅዱሳን ተሰብስበው ስለ ጴጥሮስ ይጸልዩ ነበር። ጸሎት በመጀመሪያው ዘመን ቤተ ክርስቲያን ትልቅ ድርሻ ነበረው። ጸሎት

ሁኔታዎችን ይለውጣል። እግዚአብሔር እንዲነሣ ታላቅንም ነገር እንዲያደርግ ይጠራዋል። በዚህ መሠረት ጴጥሮስ ከእስራት ተፈታ። እግዚአብሔር በመልአኩ በኩል አስፈታው። የማርቆስ እናት ማርያም ቤቷን ለጸሎት የከፈተች ቤት ነበረች። ስደት በበረታበትና ንጉሠ ቅዱሳንን እያሰረ በሚሄድበት ዘመን እንኳን እንደ ማርቆስ እናት አይነት በነፍሳቸው ተወራርደው የእግዚአብሔርን ሥራ ለመሥራት ሥራው እንዳይቋረጥ የሚተጉ ነበሩ። በእነዚህ ሰዎች ምክንያት እግዚአብሔር ታላቅ ተአምራትን ያደርጋል።

በወንጌል አገልግሎት እያንዳንዱ ሰው በተሰጠው መክሊት (ጰጋ) ማገልገል ይኖርበታል። እነ ጴጥሮስ እየዞሩ ሲያገለግሉ በእንግድነት የሚያርፉት በቁርበት ፋቂው አይሁድ ቤት ነው። አሁን ቤተ ክርስቲያን በተሰደደችበት ጊዜ ቤታቸውን ክፍት አድርገው ሌሎችን የሚያስተናግዱ ቅዱሳንም ነበሩ። እያንዳንዱ በተሰጠው የጰጋ ስጦታ ማገልገል ወይም የእግዚአብሔርን ቤት መሥራት ይኖርበታል።

የሚጻልይ ሰው አጥብቆ ከመጸለይ ተስፋ መቁረጥ የለበትም። ምንም እንኳን ያዕቆብ የተገደለ ቢሆንም፤ ጴጥሮስ እንደሚገደል የታወቀና አንድ ቀን ያህል ብቻ የቀረው ቢሆንም ቤተ ክርስቲያን ግን ሁልጊዜም ቢሆን በእግዚአብሔር ታላቅነት ላይ ታምና መጸለይና መጠባበቅ ይገባታል። እግዚአብሔር በመጨረሻዋ ሌሊት ተአምራትን ማድረግ ይቻለዋልና።

12:6 በዚያች ሌሊት ጴጥሮስ ... ተችቶ ነበር። ጴጥሮስን የያዘው ምን ዓይነት እንቅልፍ ነው? በማግስቱ ሄሮድስ ሊገድለው የሚፈለግ ሰው ቀደም ሲልም ሐዋርያው ያዕቆብ በሰይፍ እንደ ተገደለ የሚያውቅ ሆኖ ያንቀላፋል። በመከራ መካከል ያለ እንቅልፍ ነው። ለነገሩ ሄሮድስ ጠባቂዎችን አበዛ እንጂ ጴጥሮስ ግን እንቅልፍ ወስዶት የሚያደር ሰው ነበር።

12:6 በሁለት ሰንሰለት ... ከሁለት ወታደሮች መካከል፡- በሰው ደረጃ ሊደረግ የሚችለውን ያህል ጥንቃቄና ጥበቃ ተደርጓል። በውስጥ ከወታደር ጋር በማሰር፤ በውጭ በወታደር በማስጠበቅ። ለአንድ አሳ አጥማጅ ለነበረ ሰው እጅግ ጥበቃ ተደርጓል። ሄሮድሶች እጅግ ማስጠበቅ ያውቁበታል። ጌታ ኢየሱስ ክርስቶስን ከቀበሩት በኋላ መቃብሩን በብዙ ጭፍሮች አስጠብቀዋል (ማቴ 27:66)። ጴጥሮስ የታሰረበትንም እስር ቤት አስጠብቀዋል። የትኞቹም ጭፍሮችና ጠባቂዎች ግን እግዚአብሔር ሊያደረግ የወደደውን መቋቋም አይቻላቸውም። ትንሣኤን የሚከለክል ጭፍራ ወይም ሠራዊት የለም። እንዲሁም የእግዚአብሔር መልአክ የተላኩትን እንዳያደርግ የሚያስቆም ሠራዊት የለም።

12:7 በቤትም ውስጥ ብርሃን በራ። በዚያ ሌሊት ብርሃን ሲበራ ወታደሮቹ የሚሆነውን ከብርሃኑ የተነሣ ማየት በቻሉ ነበር። ነገር ግን እግዚአብሔር ሲሠራ የሚያዩቱንም እንዳያዩ ማድረግ ይቻለዋል። የሚያደርገውንም በብርሃን ያደርገዋል - እርሱ ማንን ፈርቶ!!። መልአኩ ጴጥሮስ ጎድኑን መትቶ እስኪያነቃው ድረስ እንቅልፍ ወስዶት ነበር።

12:7 ሰንሰለቶቹም ከእጁ ወደቁ። እግዚአብሔር የታሰሩትን እስረኞችን ነጻ ያወጣል (መዝ 146:7)። እግዚአብሔር ለእስረኞች ነጻነትን ሲሰጥ አስቀድሞ እስራታቸውን ይበጥሳል (ሐዋ 16:26፤ ዳን 3:24-25)።

12:15 እነርሱም አብደሻል ... አሉ። ሁኔታውን ሊያምኑ አልቻሉም። ይጻልያሉ ግን ደግሞ መልሱን አይጠባበቁም ወይም መልሱ የመጣው እነርሱ በሚጠብቁት መንገድ አልነበረም ማለት ነው።

12:16 ጴጥሮስ ግን ማንኳኳቱን አዘወተረ። ጴጥሮስ የብረቱ መዝጊያ አውቆ የተከፈተለት ሰው ነው። የከተማው በር አውቆ ተከፈተለት። ክርስቲያኖች ይጻልያሉት የነበረው የማርያምን ቤት በር ለማስከፈት ግን ማንኳኳት አዘወተረ። የከተማውን የብረት በር ቢያንኳኳም የሚከፍትለት ስለማይኖር ይልቁንም መገደሉን የሚያፋጥነው እርምጃ በሆነ ነበር። የማይቻለውን ነገር እግዚአብሔር አደረገለት። የዚህን ቤት በር ደግሞ ጴጥሮስ አንኳኳቱ አንዲያስከፍት ለጴጥሮስ ተወው።

መልአኩ ጴጥሮስን ጫማውን እንዲያደርግ፤ እንዲታጠቅ፤ እንዲለብስ ሲነግረው ይህን ጴጥሮስ ሊያደረገው የሚችለው ነገር ነው። እንዲሁም ከብረት በሩ ወጥቶ መሄድና የማርያምን ቤት ማንኳኳት ጴጥሮስ ሊያድረገው የሚችለው ነገር ነው። ሊያድረገው የሚችለውን ነገር እንዲደርገው ሲተውለት ሌላውን ደግሞ መልአኩ ተከተለኝ ብሎ በፊቱ እየሄደ ያደርግለት ነበር። እዚህ ላይ የምናየው የሥራ ክፍፍልን ሳይሆን መፈለግና ማድረግን የሚሰጥ እግዚአብሔር ሆኖ እኛ ደግሞ ልናደርግ የምንችለውን ከእርሱ አጠቃላይ ሀሳብ ጋር ተስማማተን ለፈቃዱ መፈጸም አብረን መሥራት እንዳለብን ነው።

12:17 ወጥቶም ወደ ሌላ ስፍራ ሄደ። ጴጥሮስ ቀደም ሲል ከእስር ቤት መልአኩ ካወጣው በኋላ ተመልሶ የሕይወትን ቃል እንዲሰብክ ታዝዞ ነበር (5:20)። በዚህኛው መፈታት ግን ተመልሶ እንዲናገር አልታዘዘም። ምናልባት የስደት ማዕበሉ ጋብ እስኪል ድረስ በአንድ ቦታ ተሰውሮ መቆየት ያስፈልገው ይሆናል።

12:22 የእግዚአብሔር ድምፅ ነው የሰውም አይደለም። ሕዝቡ እንዲህ ብሎ ሲሮድስ ይህ የሰው ድምፅ እንዲያው የእግዚአብሔር አይደለም ብሎ በተከላከለም ነበር። ምክንያቱም እርሱ ሰው ብቻ ነውና። እጥሮስ ቆርኔሌዎስ ሲሰግድለት «እኔ ሰው ነኝ አለው» (10:26)፤ እነ ጳውሎስም እንዲሁ «እኛ ሰዎች ነን» (14:11) አሉ። ሚች ሰው ሆኖ የተፈጠረ ሰው ለመለኮት ብቻ የተገባውን አምልኮ ስግደት ወይም ስያሜ ሊሰጠው ሊጀምር በጥብቅ መከልከል አለበት። ያለዚያ የእግዚአብሔርን ክብር መሻማት ይሆናል። በዚህ ላይ ደግሞ የእግዚአብሔር ቁጣ ይገልጣል። **ለእግዚአብሔርም ክብር ስላልሰጠ** **12:23** በትል ተበልቶ እንደሞተው ሄሮድስ።

12:23 ለእግዚአብሔርም ክብርን ስላልሰጠ ... በትል ተበልቶ ሞተ። ይህ ቅጽበታዊ ቅጣት ነው። ሆኖም ሄሮድስ ለንስሐ ጊዜ የተሰጠው ሰው ነበረ። ሐዋርያው ያዕቆብን በሰይፍ ያስገደለ እንዲሁም ቅዱሳንን ያሳደደ አመፀኛ ንጉሥ ነው። በጊዜው አልተጠቀመበትም። አሁን ደግሞ ስለ ትዕቢቱ እግዚአብሔር መታው። አንዳንድ ኃጢአቶች ወዲያው ቅጣት ያስከትላሉ። ሁሉም ኃጢአቶች ፍርድ አለባቸው (ዕብ 9:27)።

12:24 የእግዚአብሔር ቃል ግን ያድግና ይበዛ ነበር። በዚህ ዘመን ሄሮድስ በቤተ ክርስቲያን ላይ ያመጣው ስደት ከባድ ነበር። ያዕቆብ ተገድሏል፤ እጥሮስም ታስሮ ነበር። በዚህም ሁኔታ ውስጥ ግን የእግዚአብሔር ቃል ያድግ ነበር። በቤተ ክርስቲያን ላይ የሚመጣ መከራ አያቀጭጫትም፤ እንዲያውም እንድትጠራ፤ እንድትጠነክር፤ እንድትባዛ ምክንያት ይሆናል። ይህ በታሪክ ውስጥ በሀገራችንም እንኳ የታየ ነገር ነው። እግዚአብሔር በሚታይ ሁኔታ በሥራ ላይ ነው፤ በመካከላቸው እጁ በሚያስደንቅ ሁኔታ እየተገለጠ ነው።

12:25 በርናባስና ሳውልም አገልግሎታቸውን ፈጽመው ከኢየሩሳሌም ተመለሱ። በርናባስና ሳውል ወደ ኢየሩሳሌም የተላኩት ከአንጾኪያ ቤተ ክርስቲያን በኢየሩሳሌም ላላች ቤተ ክርስቲያን የተዋጣውን ገንዘብ እንዲያደርሱ ነበር (11:30)። ለዚያ በሄዱበት የሄሮድስ መከራ አገኛቸው። በተለይም እጥሮስ ታስሮ ነበር። አገልግሎትን መፈጸም ለአንድ ለታላክበት አገልግሎት ሲኬድ የሚገጥመውን ጠቅላላ ክርስቲያናዊ ሕይወት፤ ሁሉ መከራም ቢሆን ስደት መቀበልን ሁሉ ያጠቃልላል።

ምዕራፍ 13

ጌታ ኢየሱስ ወደ ሰማይ ከማረጉ በፊት ለሁሉም ሐዋርያት የሰጣቸው ሥራ ወንጌልን እስከ ምድር ዳር መስበክ ነበር። አሁን ደግሞ ከሐዋርያትና ደቀ መዛሙርት መካከል የተወሰኑትን ማለትም ሁለቱን «ለጠራጊቸው ሥራ ሰጥላቸው» ብሎ ጌታ ይናገራል። ሁሉም ምስክር እንዲሆኑ ተጠርተዋል። አንዳንዶቹን ደግሞ ጌታ ለተለየ ሥራ ለምስክርነት ወደ ተለየ ቦታ ሊልካቸው ይፈልጋቸዋል።

በዚህ ክፍል በተለይ የምናየው በርናባስና ጳውሎስን ነው። በአንጾኪያ ባላች ቤተ ክርስቲያን ብዙ አገልጋዮች (ነቢያትና መምህራን) በአንድነት ሆነው ይጸሙና ይጸልዩ ነበር። ጸምና ጸሎት በቀደመችዋ ዘመን ቤተ ክርስቲያን ትልቅ ድርሻ ነበረው። አገልጋዮች (መሪዎች) ሲሰበሰቡ በአንድ ላይ ይጸሙ ይጸልዩ ነበር። ሰዎችን ለአገልግሎት ለመለየት ይጸሙ ይጸልዩ ነበር።

በሐዋርያት ሥራ እስከ ሐዋ 12፡ ባለው ክፍል ከሐዋርያት መካከል ጎልቶ የሚታየው ሰው ሐዋርያው እጥሮስ ነው። ከምዕ 13 በኋላ ደግሞ በአገልግሎት ጎልቶ የሚታየው ሐዋርያው ጳውሎስ ነው።

13:1 ኔጌር የተባለው ስምዎን። ኔጌር ከነቢያትና መምህራን አንዱ ነው። ኔጌር ማለት ጥቁር ሰው ወይም ጥቁር ማለት ነው።³⁰ የቆዳ ቀለምን የሚያመለክት ቃል ነው። እንዲህ ከሆነ የመጀመሪያዋ ዘመን ቤተ ክርስቲያን የዘር፤ የቀለም ልዩነት ያልነበረባት ሁሉም እንደተሰጣቸው ጸጋ በንብረት ሆነው የሚያገለግሉባት እንደ ነበረች ያመለክተናል።

ምዕራፍ 13 ሐዋርያው ጳውሎስ የመጀመሪያውን የአገልግሎት (ሚሲዮናዊ) ጉዞ የጀመረበት ምዕራፍ ነው። ለወንጌል የመጀመሪያው ተቃውሞ የመጣው ከጠንቋይ ነበር። ቀደም ሲል በሰማርያ (8:14-19) ካለው ሌላ ስምዎን የተባለ የወንጌል ተቃዋሚ እንደ ነበረ አይተናል።

13:1 ምናሑ፡- ከነቢያትና መምህራን አንዱ የሆነው ምናሑ የሄሮድስ **ባለሟል** ነበረ። ይህ ሄሮድስ ሄሮድያዳን ያገባት መጥምቁ የሐንስ ያስገደለው ሔሮድስ አንቲፓስ ነው። የምናሑ በዚህ ጉባኤ መኖር የሚያመለክተው ወንጌል ወደ ነገሥታት ግቢ (ቤት) ሳይቀር

³⁰ ኔጌር የሚለው በላቲን «ጥቁር» የሚል ትርጉም ሲኖረው የሰውየውን ቆዳ ቀለም ለማመልከት ሳይሆን በስምንቱ ተጠቅሞበት ሊሆንም ይችላል።

መግባቱንና መዳረሱን ጭምር ነው። ባለሟል የሚለው አብሮ አደግ የሚል ትርጓሜ ይይዛል።

13:2 ለጠራጊቸው ሥራ ለዩልኝ፡- እነዚህ ሰዎች ቀደም ሲል ጥሪ አላቸው። ለምሳሌ ጳውሎስ በምዕ 9 እንዳየነው የተጠራ ሰው ነው። ሐዋርያው ጳውሎስ ስለ መለየቱ ሲናገር ለእግዚአብሔር የተለየው ከእናቱ ማኅፀን እንደ ነበረ (ገላ 1:15)፤ እንዲሁም ለእግዚአብሔር ወንጌል የተለየ እንደሆነ (ሮሜ 1:1) ይገልጻል።

ጳውሎስና³¹ በርናባስ በአገልግሎትም ላይ የቆዩ ናቸው። አሁን ደግሞ በዚያ አገልግሎት ውስጥ እንደገና ለየት ላለ ተልዕኮ ጌታ ሲጠራቸው እናያለን። በርናባስና ጳውሎስ የተለዩበት ሥራ በተለይ ከአንጾኪያ ተነስተው ስላደረጉት የወንጌል ጉዞና አገልግሎት ነው። ይህንም ሥራ ፈጽመው ወደ እንጾኪያ ተመለሱ (14:26-27)። እነዚህን አገልጋዮች ለሥራው የጠራቸው መንፈስ ቅዱስ ነው።

በአንጾኪያ የነበሩ ነቢያትና መምህራን ደግሞ በዚህ ጥሪ ውስጥ በመለየቱ እንዲተባበሩ መንፈስ ቅዱስ ያዛቸዋል። ከእግዚአብሔር መንፈስ ጋር መስማማት ነው። ለሥራው የሚያስፈልገውን ጸጋ የሚሰጣቸው እግዚአብሔር ነው (14:26)።

ለዩልኝ፡- ከአስራሌላውያን መካከል ሌዋውያን ለእግዚአብሔር አገልግሎት የተለዩ ናቸው። ከሌዋውያን መካከል ደግሞ አሮንና ልጆቹ ለቤተ መቅደስ አገልግሎት የተለዩ ነበሩ። እግዚአብሔር ለአገልግሎት ከሚለያቸው መካከል የተለየ ተግባር እንዲያከናውኑ የተወሰኑትን ሲመርጥ ይችላል። ሥራን የሚያዘጋጅ ለሥራውም ሰውን የሚለይ እግዚአብሔር ነው። ቤተ ክርስቲያንም ከመንፈስ ቅዱስ ጋር እንድትተባበር ትታዘዛለች። መንፈስ ቅዱስ የጠራቸውን ሰዎች ለይቶ ለእግዚአብሔር ጸጋ የማስረከብ ትብብር ነው።

13:4 በመንፈስ ቅዱስ ተልከው፡- ከተለዩ በኋላ የመንፈስ ቅዱስ መልእክተኞች ሆነው ወደ ሴሌውቅያ ወረዱ። ይህ ጳውሎስ ከበርናባስ ጋር ያደረገው የመጀመሪያው የአገልግሎት ጉዞ ነው። ቤተ ክርስቲያን እነዚህን አገልጋዮች አሰናበቱአቸው 13:3 ማለት ላኳቸው። እነዚህ

አገልጋዮች የተጠሩትና የተላኩት በመንፈስ ቅዱስ ነው እንዲሁም ቤተ ክርስቲያን በዚህ ተባበረች።

13:6 ጠንቋይና ሐሰተኛ ነቢይ፡- ይህ በርያሱስ 13:6 (ኤልማስ 13:8) የሚሉት አይሁዳዊ ሰው ነበር። አይሁድ ለእግዚአብሔር የተለዩ ስለሆኑ ጥንቅታ በአይሁድ መካከል እንዳይደረግ ቃሉ ያዛል። ይህ አይሁዳዊ የሆነ ግን የእግዚአብሔርንም ወንጌል የሚቃወም ሰው ነበር። አገረ ገዢ የሆነው ሰርግዮስ ጳውሎስ 13:7 ወንጌልን ተቀብሎ ያመነ እንደሆነ ጠንቋዩ ጥቅሙ እንደሚቀርበት ስላሰበ የሚከላከለው እንዳያምን ለማጣመም ነው።

13:9 ሳውል ግን መንፈስ ቅዱስን ተምልቶ፡- የጠንቋዩን ሥራ ለጳውሎስ የገለጠለትና በኤልማስ ላይ ኃይል እንዲያልፍ ያደረገ መንፈስ ቅዱስ ነው። ኤልማስን ዕውርም ትሆናልህ 13:11 ባለው ጊዜ ወዲያውኑ ጨለማ ወደቀበት። የእግዚአብሔርን ቃል ሲሰማ ፈልጎ የነበረው አገረ ገዢው ሰርግዮስ ጳውሎስ ከዚህ ከተፈጸመው ተአምር የተነሣ ተገርሞ አመነ 13:12።

ለአንድ ሰው እንዲፈወስ ለመጸለይ የሚጸልይለት ሰው በመንፈስ ቅዱስ መመራት/ መሞላት ወይም በዚያ ሰዓት የእግዚአብሔር ኃይል በውስጡ ማለፍ ይኖርበታል። ጳውሎስ በኤልማስ ላይ የተናገረው ቃል (ፍርድ) የእግዚአብሔር ቁጣ በጳውሎስ ውስጥ አልፎ ተነገረ እንጂ የእርሱን የግል ፍላጎት ወይም ቁጣ የሚገልጥ አይደለም። በተመሳሳይ ሁኔታም የእግዚአብሔርን ቁጣ በሌላ ሰው ላይ ለመግለጽ አገልጋዩ በመንፈስ ቅዱስ መመራት አለበት። አገልግሎት ከእግዚአብሔር መንፈስ ጋር በመስማማት ፈቃዱን ለመፈጸም ከእርሱ ጋር መተባበር ነው።

13:10 አንተ ... የዲያብሎስ ልጅ፡- የዲያብሎስ ልጅ የጽድቅ ጠላት የሆነ የቀናውን የጌታን መንገድ የሚያጣምም፤ ተንኮልና ክፋት የሞላበት ነው። ጌታ ኢየሱስ «እናንተ ከአባታችሁ ከዲያብሎስ ናችሁ» (ዮሐ 8:44) እንዳለ የዲያብሎስ ልጅ የአባቱን የሰይጣንን ሀሳብ የሚያስተናግድ ወይም በእርሱ ቁጥጥር ሥር ያለ ማለት ይሆናል። ዲያብሎስ ሐሰትን የሚናገር የሐሰት አባት ነው። የዲያብሎስ ልጅ ራሱ ጽድቅን አለማድረግ ብቻ ሳይሆን ሌሎችንም በማታለል (በመዋሽት) ከጽድቅ እንዲርቁ የማድረግን ሥራ ይሠራል።

13:11 የጌታ እጅ በአንተ ላይ ናት፡- ነህምያን ትመራና ትጠብቅ የነበረችው የእግዚአብሔር እጅ በዚህ ጠንቋይ ላይ ደግሞ በቁጣና በመቅጣት ተገልጧለች።

³¹ የጳውሎስ ስም ሳውል በዕብራይስጥ ሲሆን ጳውሎስ በግሪክ ነው። The Latin form "Paulus" means "diminutive" or "small," which may indicate that the apostle Paul was short of stature like Zacchaeus. Life Application Bible Notes.

13:13 የሐንስም ከእነርሱ ተለይቶ ወደ ኢየሩሳሌም ተመለሰ። ይህ ከእነርሱ የተለየው የሐንስ ማርቆስ ነው - የሐንስ ማርቆስ። በርናባስና ሳውል ማርቆስን ከኢየሩሳሌም ወደ አንጾኪያ ሲመለሱ ይዘውት መጥተው ነበር (12:25)። በጉዞአቸውም ከእነርሱ ጋር አብሮ እያገለገላቸው ይሄድ ነበር (13:5)። ወደ ጥቂት ቦታዎች አብሮ ከሄዱ በኋላ የሐንስ ጴርጌን 13:13 ከደረሰ በኋላ ከጽንፍልያ ተለይቶ (15:38) ለብቻው ወደ ኢየሩሳሌም ተመለሰ።

በ13:17-22 ባለው ክፍል ሐዋርያው ጳውሎስ ብሉይ ኪዳንን ጠቅለል አድርጎ በምኩራብ ለነበሩት ያሰማቸዋል። በዚህም ውስጥ የሚላቸው ዋና ዋና ነጥቦች፡-

- የእስራኤል ሕዝብ አባቶችን የእስራኤል አምላክ እግዚአብሔር እንደ መረጣቸው (17)
- የእስራኤል ሕዝብ አባቶች በግብጽ ምድር በእንግድነት እንደኖሩና (17)
- ሕዝቡን ከፍ ከፍ እንዳደረገ (17)
- ከግብጽ ከፍ ባለችው ክንዱ³² እንዳወጣቸው (17)
- በበረሃም አርባ ዓመት እንደመገባቸው (18)
- በከነዓን ሰባት አሕዛብን አጥፍቶ ምድራቸውን እንዳወረሳቸው (19)
- ከነዓን ከገቡ በኋላ እስከ ነቢዩ ሳሙኤል ድረስ 450 ዓመት ያህል መሳፍንት እንደ ሰጣቸው (20)
- ንጉሥ እንዲያነግስላቸው ሲለምኑት እግዚአብሔር ሳያልን ለአርባ ዓመት እንደ ሰጣቸው (21)
- እርሱ እግዚአብሔር ሳያልን እንደ ሻረው (22)
- በሳያልም ፋንታ ዳዊትን እንዲነግሥ እንዳስነሣው (22)
- ከእሴይ ልጅ ከዳዊት ዘር ለእስራኤል መድኃኒትን ኢየሱስን እንዳመጣ (23)
- ኢየሱስ ከመምጣቱ በፊት የሐንስ የንስሐን ጥምቀት እንደ ሰበከ (24)
- የሐንስም ሰለ ኢየሱስ እንደ መስከረ (25)

13:19 በከነዓን አገር ሰባት አሕዛብን አጥፍቶ፡- እነዚህ ሰባቱ አሕዛብ በኢየሱ 3:10! በነህምያ 9:8 ተገልጸዋል።

³² በተዘረጋ ክንድ (ዘጸ 26:8! ዘጸ 6:6)! በብርቱ ክንድ (ዘጸ 6:1)

13:22 እንደ ልቤ የሆነ ሰው ፈቃዴንም ሁሉ የሚያደርግ፡- ዳዊት በሕይወት ዘመኑ እግዚአብሔርን የበደለበት ኃጢአትን ያደረገበት ጊዜ ነበር። እግዚአብሔርም በዚህ ተቆጥቶ ቀጥቶታል። ዳዊት ግን ወደ እግዚአብሔር በንስሐ የሚመለስ ራሱን በእግዚአብሔር ፊት የሚያዋርድ ትሑት ልብና ቀና መንፈስ የነበረው ሰው ነው። የተረዳውን ለማድረግ የማያንገራግር ታዛዥም ነበር። ለምሳሌ ቤተ መቅደሱን «አንተ አትሠራልኝም» (2ሳሙ 7:13) ባለው ጊዜ ሥራውን ለልጁ ለሰሎሞን አሳልፎ ሰጠ።

በዚህ አባባል ከዳዊት መልካም ባሕርይ ይልቅ የእግዚአብሔርን ርኅራኄና መልካምነት የበለጠ እናያለን። እግዚአብሔር ንስሐ የተገባበትን ኃጢአት «ምሥራቅ ከምዕራብ እንደሚርቅ» (መዝ 103:12) እንዲሁ የማያስታውስ መልካም አምላክ ስለሆነ ነው። ትንሽዋን የትሕትና የመታዘዝ ሕይወት እንደ ትልቅ አድርጎ የሚቆጥር መልካም አምላክ ነው። (በሌላም ቦታ 1ሳሙ 13:14! 16:1! 16:12! መዝ 89:20 ይመልከቱ)።

እንግዲህ ይህ ማለት በአመፅ የማይቀጥል እግዚአብሔር ሲናገረው የሚመለስ! «ያ ሰው አንተ ነህ» ሲባል ምክንያት የማይደረድር «እንደ ልቤ» የሚባል ሰው ነው ማለት ነው። ስለዚህ እግዚአብሔር ዳዊትን የነገሥታት «መሰኪያ»³³ አድርጎታል። የብሉይ ኪዳን ነገሥታት የሚሰኩት «እንደ ባሪያዬ እንደ ዳዊት» በሚል ነበር። ለምሳሌም 1ነገ 14:8-9! 15:3!5 ይመልከቱ። ዳዊት ለተገለጠለት ለእግዚአብሔር ፈቃድና ትእዛዝ የሚታዘዝ ለሕዝቡ «ጽድቅንና ፍርድን» (1ዜና 18:14) የሚያደርግ! እግዚአብሔርን ለማምለክ ራሱን ዝቅ የሚድርግ ወይም የማይቆጥብ! ሕዝቡም እግዚአብሔርን እንዲያመልክ የሚስተምር ንጉሥ ነበር።

13:23 ከዚህ ሰው ዘር ... ኢየሱስን አመጣ። ጌታ ኢየሱስ የእሴይ ልጅ ከሆነው ከዳዊት ዘር እንደ ሆነና ለዳዊትም በተሰጠው ተስፋ መሠረት የተገኘ መሆኑን ያሳያል (መዝ 132:11! ኢሳ 11:1!10! ኤር 23:5! ዘካ 3:8! 6:12! ማቴ 1:1)።

13:23 መድኃኒት ... ኢየሱስ። መድኃኒት የጌታ የኢየሱስ ክርስቶስ ስም ትርጉሙ ሲሆን ባሕርዩና ተግባሩን ይገልጣል (ማቴ 1:21)።

³³ Yardstick, standard

13:25 የሐንሰም ሩጫውን ሲፈጽም፡- የዮሐንስ ሩጫ ሰአጭር ጊዜ የሆነና የተጠናቀቀ ነው። እርሱም ሩጫውን ፈጽሟል። ዳዊት የእግዚአብሔርን ሀሳብ በማገልገል የራሱን ሩጫ ፈጽመ (13:36)። ጳውሎስም ስለ ራሱ ተመሳሳይ ነገር ተናግሯል (20:24፤ 2ጢሞ 4:7)፤ ጌታም በመስቀል ላይ «ተፈጸመ» (ዮሐ 19:30) እንዳለ። ሩጫን መፈጸም የተሰጠውን አገልግሎት ለእግዚአብሔር ክብር አድርጎ ማጠናቀቅ ማለት ነው።

ሁሉም አገልጋይ የራሱ ሩጫ አለው። እግዚአብሔር ለእያንዳንዱ ሰው የሩጫ መስመር አዘጋጅቷል። በዚያ የሩጫ መስመር እያንዳንዱ ሰው እንደ የሐንሰ ለእግዚአብሔር የሚገባውን ክብር እየሰጠ የተሰጠውን ርቀት ሊጨርስ ይገባል። ሩጫን የሚጨርስ ሰው በሌላ መስመር የማይሮጥ፤ ሌላውን የማያደናቅፍ፤ ከሌላው ሯጭ ጋር የማይወዳደር፤ ነገር ግን ለራሱ የተሰጠውን አገልግሎት ሮጦ የሚጨርስ ሰው ነው። የሐንሰ ከእግዚአብሔር የተሰጠው የራሱ ሩጫ ነበረው እሱኑ ፈጽመ።

13:26 የዚህ የመጻፍት ቃል፡- ይህ የኢየሱስ ክርስቶስን አዳኝነት የሚገልጽ የእርሱ መልእክት ነው።

13:27 እርሱንና በየሰንበቱ የሚነበቡትን የነቢያትን ድምፆች ሰላላውቁ፡- በየሰንበቱ በአይሁድ ምክራቦች ሕግና ነቢያት 13:15 ይነበባሉ። የሚነበቡት መጽሐፍት የነቢያት ድምፆች ተብለዋል። በተነበቡ ጊዜ ለሰሚዎቹ የሚናገሩ ድምፆች መሆናቸውን ሲያመለክት ነው። እስራኤላውያን ግን ኢየሱስ ክርስቶስን አላወቁትም፤ በነቢያትም የተጻፉትን መጽሐፍት ትርጉም ምንነት አላወቁም።

ከ13:27-37 ባለው ክፍል ውስጥ ሐዋርያው ጳውሎስ ስለ ጌታ ኢየሱስ ክርስቶስ ወንጌል አጠር አድርጎ እንደሚከተለው ይገልጻል።

- አለቆች ኢየሱስ ክርስቶስን እንዳልተቀበሉት (27)
- በየሰንበቱም የሚያነቧቸውን መጽሐፍት ምንነት እንዳልተረዱ እንዲያውም (27)
- በኢየሩሳሌም የሚኖሩ አይሁድ ኢየሱስን ይገድለው ዘንድ ጲላጦስን እንደ ለመኑት (28)
- የሆነው ሁሉ አስቀድሞ እንደ ተጻፈው እንደሆነ (29)
- ኢየሱስን ከእንጨት (ከመስቀል) አውርደው በመቃብር እንዳኖሩት (29)
- እግዚአብሔር ግን ከሙታን እንዳስነሣው (30)

- ከተነሣም በኋላ የእርሱ ምስክሮች ለሆኑት ብዙ ቀን እንደታየ (31)

13:33 አንተ ልጅ ነህ እኔ ዛሬ ወለድሁህ፡- ኢየሱስ ክርስቶስ የእግዚአብሔር ልጅ የሆነው ከዘላለም ነው። በአብና በወልድ መካከል ያለው የአባትና ልጅነት ለዘላለም ያለ ተዛምዶ ነው። በሁለቱ መካከል ያለውን ተዛምዶ እንጂ መባላለጥን አያመለክትም። ስለዚህ እኔ ዛሬ ወለድሁህ የሚለው ቃል አንተ ልጅ እንደሆንክ ዛሬ ገልጽኩ ወይም ዛሬ ተገለጠ እንደ ማለት ይሆናል። በሌላም ቦታ የእግዚአብሔር ልጅ እንደሆነ በኃይል እንደ ተገለጠ እንደሚናገር (ሮሜ 1:4)። እግዚአብሔር ኢየሱስ ክርስቶስን ከመቃብር ባስነሣው ቀን ልክ አዲስ እንደ ተወለደ አይነት በሆነ አገላለጽ (መዝ 2:7) ዛሬ ልጅ ነህ ወይም ልጅ መሆንህ ዛሬ በልዩ ኃይል ተገለጠ ማለት ነው።

ስለዚህ እኔ ዛሬ ወለድሁህ የሚለው ቃል ይበልጥ አመልካችነቱ ኢየሱስን ከሙታን ባስነሣው ጊዜ ገላጭ ቃል ሆኖ ነው። ከሙታን በመነሣቱ በኃይል የእግዚአብሔር ልጅ ሆኖ ስለ ተገለጠ ስለ ልጅ ነው። እርሱም ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ነው (ሮሜ 1:4)። በዚህ ክፍል እኔ ዛሬ ወለድሁህ የሚለው አገባቡ ኢየሱስ ክርስቶስ ከዘላለም ልጅ ስለ መሆኑ ወይም ሥጋ ስለ መልበሱ ሳይሆን ይበልጥ ከሙታን ተለይቶ በመነሣቱ ልጁ እንደ ተባለ ያመለክታል። «ዛሬ» ተብሎ የተነገረው ቃል የተፈጸመው ኢየሱስ ክርስቶስ ከሙታን የተነሣበት ቀን ነው ማለት ይቻላል (መዝ 13:33፤ 2:7)።

13:34 እንደ ገናም ወደ መበስበስ እንዳይመለስ ከሙታን እንደ አስነሣው፡- የጌታችን የኢየሱስ ክርስቶስ ከሙታን መነሣት ሌሎች ከእርሱ በፊት ከሙታን ከተነሡት ሁሉ የተለየ ነው። ሁሉም ከሙታን የተነሡት ተመልሰው ይሞታሉ፤ ይበስብሱማል። ጌታ ኢየሱስ ክርስቶስ ግን በሞት ጊዜ አልበሰሰም፤ መበስበስን ያይ ዘንድ ቅዱስህን አትሰጠውም። **13:35** እንደሚል። ወደ ፊትም ወደ መበስበስ አይመለስም።

ኢየሱስ ክርስቶስ ከሙታን የተነሣው ለዘላለም ተመልሶ እንደማይሞትና እንደማይበሰብስ ሆኖ ነው። እንዲሁም «ክርስቶስ ከሙታን ተነሥቶ ወደ ፊት እንዳይሞት ሞትም ወደ ፊት እንደማይገዛው እናውቃለንና መሞትን አንድ ጊዜ ፈጽሞ ለኃጢአት ሞቶአልና በሕይወት መኖርን ግን ለእግዚአብሔር ይኖራል» (ሮሜ

³⁴ በአዲሱ መደበኛ ትርጉም፡- «ቅዱስ መበስበስን እንዲያይ አትፈቅድም» ይላል።

6:9) እንደሚል። የኢየሱስ ክርስቶስ ከሙታን ተለይቶ መነሣት እንድም ሳይበሰብስ ነው፤ ሁለተኛም ተመልሶ ሳይሞት ነው። ስለዚህ ኢየሱስ ክርስቶስ መበስበስን አላየም (2:27፤ 13:35፤137)። ሌሎች ግን ጻዊትን ጨምሮ መበስበስን አይተዋል (13:36)።

13:34 የታመነውን የጻዊትን ቅዱስ ተስፋ እሰጣችኋለሁ። ይህ የተወሰደው ከኢሳ 55:3 ነው። ይህ የዘላለም ቃል ኪዳን እንደሆነና የጻዊት ዘር በሆነው በመሢሐ በኩል እንዲፈጸም የተሰጠ ተስፋ መሆኑን የሚገልጽ ነው። ይህም ተስፋ የጻዊት ዘር የሆነው ኢየሱስ ክርስቶስ መበስበስን ሳይይ ተመልሶም ሳይሞት ለዘላለም በዙፋን ላይ የሚኖር ንጉሥ ሆኖ እንደሚኖር የሚያመለክት ነው (2ኛው 7:161 መዝ 89:4-5፤ 132:11-12)። ስለዚህ ተስፋው ኢየሱስ ክርስቶስ ከሙታን መነሣቱ ብቻ ሳይሆን ለዘላለም ሕያው ሆኖ የሚኖርና በጻዊት ዙፋን የሚገዛ መሆኑን የሚያመለክት ነው። ለጻዊትም ከዘፋ ተብሎ የተሰጠው ተስፋ እንደሚፈጸም የሚያሳይ ነው።

13:36 ጻዊትም በራሱ ዘመን የእግዚአብሔርን አሳብ ካገለገለ በኋላ፡- ስለ ጻዊት ሁለት ዋና ነገሮች እዚህ ደምቀው ይወጣሉ። እነዚህም፡- አንደኛው በራሱ ዘመን የሚልና ሁለተኛው የእግዚአብሔርን አሳብ አገለገለ የሚሉ ናቸው። ጻዊት የገለገለው እርሱ በነበረበት ዘመን የተገለጠውን የእግዚአብሔር አሳብ ነው። ጻዊት በዚያ ዘመን ያገለገለው የእግዚአብሔር አሳብ ከእርሱም ዘመን በኋላ በመጡት ሁሉ የቀጠለ ነው። ጻዊት ግን በኖረበት ዘመን የተረዳውንና እግዚአብሔር የገለጠለትን ፈቃድ አገለገለ።

እግዚአብሔርን ማገልገል ለዚያ ዘመን እግዚአብሔር የገለጠውን ፈቃዱን ማገልገል ነው። ጻዊት፤ ሰሎሞን፤ ነህምያ፤ ጳውሎስ፤ ጴጥሮስ፤ ሌሎችም በየዘመናቸው ያገለገሉት የእግዚአብሔርን አሳብ ነው። የአገልግሎት ዓይነቱ ይለያያል፤ ሁሉም ግን የአንዱን የእግዚአብሔርን አሳብ አገልግለዋል። ስለዚህ አገልጋዮች ሁሉ ሊያስተውሉት የሚገባው ነገር የጻዊትን ወይም የጳውሎስን አይነት አገልግሎት መፈጸም ሳይሆን ባሉበት ዘመንና አገር (አካባቢ) ሁሉ እግዚአብሔር የገለጠውን አሳብ አገልግሎት ማለፍ ነው። በራሱ ዘመን ለዚያ ትውልድ ያለውን የእግዚአብሔርን አሳብ ማገልገል ነው።

13:40-41 አንድ ሰንኳ ቢተርክላችሁ የማታምኑትን ሥራ በዘመናችሁ እኔ እሠራለሁና፡- ይህ ጥቅስ የተወሰደው ከእንባቂም 1:5 ነው። መጀመሪያ የተነገረው ከክለዳውያን እግዚአብሔር ያድነናል ብለው ማመን ለተሳናቸው አይሁድ ነው። በሐዋርያት ዘመን ለነበሩ ሰዎች ቃሉ በትክክል ውሎ እናየዋለን። የእግዚአብሔርን ተስፋ የናቁት

እንደጠፉ እንዲሁ የክርስቶስን መሢሕነት በመቀበል ከጋጢአታቸው ንስሐ የማይገቡት ወደ ጥፋት እየሄዱ እንደሆነ የሚያመለክት ቃል ነው። እግዚአብሔር በየዘመናቱ ድንቅን ሥራ ይሠራል። ይህንን የእግዚአብሔርን አሠራር የሚገቁ ይጠፋሉ። ይህ ማስጠንቀቂያ ለዚህም ዘመን ነው።

13:43 በእግዚአብሔር ጸጋ ጸንተው እንዲኖሩ፡- እግዚአብሔርን በማመንና በመታዘዝ እንዲጸኑ ነው። ማመን ብቻ ሳይሆን በመጽናት ፍሬን ማፍራት (እምነትን በተግባር ማሳየት) በወንጌል ውስጥ ቁልፍ ትምህርት ነው።

13:45 አይሁድም ብዙ ሕዝብ ባዩ ጊዜ ቅናት ሞላባቸው። አይሁድን ያስቀናቸው የጳውሎስና የሌሎች ሐዋርያት በሰው ዘንድ ተቀባይነት ማግኘታቸው ወይም መታወቃቸው ነው። ስለ ሃይማኖተኛነት መታወቅ የሚፈልጉ የእምነቱን ምንነት አጣርተው የማያውቁ ሰዎች ባሕርይ ነው።

13:46 የእግዚአብሔር ቃል ... ከገፋችሁትና፡- ወንጌል አስቀድሞ ለአይሁድ (በኢየሩሳሌም) ይለበክ ዘንድ የእግዚአብሔር ሀሳብ ነው። ከኢየሩሳሌም ወደ ይሁዳ ወደ ሰማርያ እስከ ምድር ዳርቻ (1:8 እንዲሁም 3:26፤ ሮሜ 1:16። ነገር ግን ወንጌልን ለመቀበል አይሁድ ፈቃደኞች ባልሆኑ መጠን ሐዋርያት ወደ አሕዛብ እንዲሄዱ ይገፋላቸው ነበር። መግፋት ማለት ይህ የወንጌል ቃል አይገባንም ለእኛ አይገባም ብሎ በራስ እንደ መፍረድ ነበር።

13:48 ለዘላለም ሕይወትም የተዘጋጁ ሁሉ አመኑ። ይህ ቃል እግዚአብሔር ለዘላለም ሕይወት ያዘጋጃቸው ወይም የወሰናቸው ሁሉ ቃሉን ተቀበሉ የሚል ፍት ይዞ ይታያል። እግዚአብሔር በሁሉን አዋቂነቱ የሚያደርገው ነገር ሁሉ በሰው ዘንድ የታወቀ አይደለም። በእግዚአብሔር ዘንድ ቅድሚያ ውሳኔ (ወይም ምርጫ) እንዳለ ከመጽሐፍ ቅዱስ አንዳንድ ክፍሎች ያመለክታሉ። ያም ሆኖ ግን ደቀ መዛሙርት የተላኩት እስከ ምድር ዳር ነው። የሚሰብኩትም ለሰው ሁሉ ነው። በእርሱ የሚያምኑ ሁሉ ደግሞ የዘላለም ሕይወት ያገኛሉ። አይሁድ አማኞች ወንጌል የመጣው ለአይሁድ ብቻ ስለመሰላቸው ወንጌልን ለአይሁድ ብቻ መርጠው ለማድረስ የሞከሩበትም ሁኔታ አለ። ነገር ግን የእግዚአብሔር ፈቃድ እስከ ምድር ዳርቻ ነው። «በእርሱ የሚያምን ሁሉ የዘላለም ሕይወት እንዲኖረው» (ዮሐ 3:16) እንደሚል የእግዚአብሔር የታወቀ ፈቃዱ ሁሉም ሰው ወንጌልን እንዲሰማና በእምነት እንዲድን ነው።

13:49 የጌታ ቃል በአገር ሁሉ ተሰፋፋ። ሐዋርያት የተሰጣቸው ትእዛዝ ምስክሮች በመሆን የጌታን ቃል ማስፋፋት ነው። ጳውሎስና በርናባስ በሄዱባቸው ቦታዎች ሁሉ ቃሉን እየተናገሩ ብዙዎች አመኑ። ቃሉ ተሰፋፋ። በዚህ ዘመን ያሉት ቤተ ክርስቲያን በሁሉም ቦታ የጌታን ቃል ማስፋፋት ተልኮዋ አድርጋ መቀጠል አለባት።

13:50 አይሁድ ግን የሚያመልኩትን አወኩ። አይሁድ ማወካቸውን ቀጥለዋል፤ ስደትም አሰነሱ። ጳውሎስና በርናባስን ከአገራቸው አስወጡአቸው (13:50)። ወንጌል በእንደ በኩል በኃይል ይስፋፋል በሌላ በኩል የሚያውኩና ስደትን የሚያስነሱ ይኖራሉ። ይህ ሁለት ገጽታ ከወንጌል ጋር አብሮ የሚሄድ ነው። ብዙዎች ሲያምኑ አንዳንዶች ደግሞ የሚያውኩ።

13:52 በደቀ መዛሙርትም ደስታና መንፈስ ቅዱስ ሞላባቸው። ወንጌል በኃይል በተሰበከ መጠን ወደ ብዙ አገር ይደርሳል፤ ይሰፋፋል። ይህ አንዱና ዋናው ገጽታ ሲሆን እንዲህ በሆነ ጊዜ ደስ የማይላቸው ሕዝቡን የሚያውኩ በቅናት የሚሞሉ ይኖራሉ። ወንጌል ይህን ተቋቁሞ አሸንፎ ይዘልቃል። በዚህ ጊዜ ደቀ መዛሙርት መንፈስ ቅዱስ በሚሰጠው ደስታ ይሞላሉ።

13:51 የአግራቸውን ትቢያ አራግፈውባቸው። ቀደም ሲል ደቀ መዛሙርት በጌታ እንደታዘዙት (ማቴ 10:14) አደረጉ። የእንድ ከተማ ሕዝብ የወንጌል አገልጋዮችን ሲገፋ አባራን አራግፎ ወደ ሌላ መሄድ ጌታ ያስተማረውና የወንጌል አገልጋዮች ሊቀበሉት የሚገባ አሠራር ነው። ይህ በአሳዶች ላይ አለመቀበላቸውን ደግንነቱን መግፋታቸውን የሚያሳይ ምስክር ነው።

ምዕራፍ 14

ጳውሎስና በርናባስ በኢቆንዮን ካገለገሉ የጌታንም ቃል በአገሩ ሁሉ ካስፋፉ በኋላ ተሰደው ወደ ልስጥራንና ደርቤን መጡ። በእነዚህም ቦታዎች ወንጌል እየሰበኩ፤ በሽተኞችን እየፈወሱ ሰዎች አማልክቶች መጡ ብለው እስከሚደነቁ ድረስ ሆነ። ስደቱና መወገር በዚህም ቦታ ቢሆን አልተየለም። የእግዚአብሔር ቃል ግን በየቦታው ይስፋፋ ነበር።

14:3 ለጸጋው ቃል ስለ መስከረው ስለ ጌታ። የጸጋው ቃል የወንጌል ቃል ነው። ኢየሱስ ክርስቶስ እንደሞተና በሦስተኛው ቀን እንደተነሳ መዳንም በስሙ ብቻ እንደሚገኝ የሚናገር የወንጌል ቃል ነው። ይህ የእርሱ ቃል ነው። ስለዚህም ቃል የሚመስክረው እርሱ አራሱ ነው። ምልክትና ድንቅ በሐዋርያት እጅ እያደረገ ይመስክራል። ምልክቶችና ድንቆች ለጸጋው ቃል እውነተኛነት የሚያረጋግጡ ምስክሮች ናቸው። የሚመስክር መንፈስ ቅዱስ ነው። የሚመስክሩ ሐዋርያት ናቸው። ራሱ ኢየሱስ ክርስቶስም ምስክር ነው። «ጌታም ከእነርሱ ጋር ይሠራ ነበር፤ በሚከተሉትም ምልክቶች ቃሉን የጻና ነበር» (ማር 16:20) እንደሚል። ሁሉም ስለ ኢየሱስ ክርስቶስ ይመስክራሉ። ጌታ በምድር በነበረ ጊዜ አብሮ ከደቀ መዛሙርቱ ጋር እንደ ነበረ እንዲሁ በሰማይ በአብ ቀኝ ሆኖ ከሐዋርያት ጋር አብሮ ነበር።

14:4 የከተማውም ሕዝብ ተከፍለው። በሕዝቡ መካከል መከፋፈል ብዙ ጊዜ የሚታይ ሁኔታ ነው። አንዳንድ ጊዜ በአንድ ከተማ ታላቅ ተአምራት ቢደረግ ኖሮ ሰው ሁሉ ያምን ነበር የሚል ሀሳብ በአገልጋዮች ልብ ይመላለሳል። ከሐዋርያት ሥራ መጽሐፍ በግልጽ እንደምናየው ግን ምንም ያህል ድንቅና ተአምራት ቢፈጸም የዚያ ተቃዋሚ ሆነው የሚነሱ ሰዎች አለመታጣቸው ነው። ጳውሎስና በርናባስ ባደረጉትም አገልግሎት ሰዎች ይከፋፈሉ ነበር። የእነርሱን ስብከት ሰምተው በእግዚአብሔር የሚያምኑ ብዙዎች ነበሩ። እንዲሁም በእነርሱ የሚቀኑና የሚያሳድዷቸውም ነበሩ።

በዚህም ዘመን ቢሆን በወንጌል አገልግሎት የሚደገረውን መልካምና ድንቅ ነገር ሁሉም ሰው በእሽታ ይቀበላል ብሎ ማሰብ አዳጋች ነው። በተቃዋሚነት የሚመጡ ሊኖሩ ይችላሉ። ይህን ማስተዋል ጌላ ከሚመጣ መከፋት ወይም ማመንታት ይጋርዳል።

14:6 ሸሹ:- ሐዋርያት ከነበሩበት ከተማ ወደ ልስጥራንና ደርቤን የሸሹት እይሁድ ይወግሯቸው ዘንድ ባለቡ ጊዜ ሀሳባቸውን አውቀው ነበር። በሄዱበትም **በዚያ ወንጌልን ይሰብኩ ነበር 14:7።** ጳውሎስና በርናበሳስ የነበሩበትን ቦታ ጥለው የሄዱት ሊወግሯቸው ስላሰቡ ነው። ምስክሮች በመሆን የቆረጡ ስለሆኑ በሄዱበት እገር ሁሉ ወንጌል በመስበክ ጠላት ለከፉ ያሰበውን ለመልካም ይጠቀሙበታል። ብዙዎችን ወደ እግዚአብሔር መንግሥት ያስገቡ ዘንድ ሥራና መስር ይሰጣቸዋል። እግዚአብሔር ሁኔታዎችን ሁሉ ለእርሱ ክብር መጠቀም ለወንጌል መስፋፋት መንገድ መክፈት ያውቅበታል።

ጌታ ኢየሱስ ክርስቶስ በማቴ 10:23 ላይ በአንድ ከተማ ባሳደጃቸው ጊዜ ወደ ሌላው ሸሹ ብሎ እንዳስተማረው በስደት ጊዜ ከአንድ ቦታ ወደ ሌላ መሸሸ ስህተት አይደለም። ይሁን እንጂ በሐዋ 8፡ እንደተመለከትነው በኢየሩሳሌም ሰደት በተነሳ ጊዜ ደቀ መዛሙርት ወደ ይሁዳና ሰማርያ ሲበተኑ ሐዋርያት ግን በኢየሩሳሌም ነበሩ። ሸሸቶ የሄደም በሄደበት ወንጌል ለመስበክ ይችላል ዘንድ የእግዚአብሔርን ምሪት መከተል መልካም ነው።

14:8 ከእናቱም ማገፀጽን ጀምሮ አንካሳ የሆነ:- ይህ ሰው ሲወለድም አንካሳ ነበር። ይህ ሰው በጳውሎስ በኩል ቀጥ ብሎ በእግሩ ቆመ። **ከቶም ሂዶ የማያውቅ 14:8** ሰው ተነስቶ ይመላለስ ነበር። እንዲሁም በተመሳሳይ ሁኔታ በሐዋ 4:19 መልካም በሚሏት በር ላይ ይቀመጥ የነበረው ከእናቱ ማገፀን ጀምሮ ለእርባ ዓመት ያህል አንካሳ የነበረው ሰው በጴጥሮስ በኩል ሙሉ ጤነኛ ሆነ።

ይህ ሰው ጤናማና ቀጥ ብሎ እንዲቆም ለማድረግ እንደገና መፈጠር ወይም መሠራት አለበት። እንደገና የመፍጠር ሥራ የመለከት ሥራ ነው። እግዚአብሔር በዘመን መካከል የመጣን በሽታ ወይም ከእናት ማገፀን ጀምሮ የነበረን ህመም ለመፈወስ ሥልጣን አለው። መጀመሪያ መፍጠር ወይም እንደገና መፍጠር ወይም መሥራት ሁሉም የእግዚአብሔር መለኮታዊ ሥራ ነው። እግዚአብሔር በሕይወት ስመናችን ውስጥ **ከቶ** ተፈጽሞ የማያውቀን ነገር በእድሜ መካከል መጥቶ ማድረግ ይቻለዋል። አንካሳነትን ማስተካከል፤ እውርነትን ማብራት (ዮሐ 9:1-2)፤ መፈወስ፤ አዲስ አድርጎ መፍጠር ይቻለዋል።

14:9 እምነት እንዳለው ባዩ ጊዜ:- ከፈውስ ጋር በበሽተኛው በኩል የሚኖረውን እምነት (ማመን) በብዙ ቦታ ተያይዞ እናያለን። እግዚአብሔር ሊፈውሰው እንደሚችል ማመንና የእግዚአብሔርንም ፈዋሽነት መጠባበቁን ያመለክታል። እንዲህ ባለ ሁኔታ እግዚአብሔር ለመሥራት እጁን ይዘረጋል ማለት ነው። እምነት የነፍስ መንገድን

ሲያመለክት እግዚአብሔር እንደ ፈቃዱ ይፈውሳል (ማቴ 8:10፤ 9:22፤ 13:58፤ 15:28፤ 18:29፤ ማር 1:40-41፤ 2:5፤ 11-12፤ 9:23-24፤ 10:52፤ ሉቃ 7:50፤ 17:19፤ 18:42 ይመልከቱ)።

14:11 አማልክት ሰዎችን መሰለው ወደ እኛ ወርደዋል። ይህ አባባል ብዙ ጊዜ ድንቅና ተአምራት ሲደረግ ሰዎች ከመገረማቸው የተነሣ የሚያሳዩት ሁኔታ ነው። ቀደም ሲል ጠንቋዩን ሲሞንን (ሐዋ 8) እንዲሁም ሄሮድስን (ሐዋ 12) አማልክት እንደሆኑ ተናግረው ነበር። አሁን ደግሞ ጳውሎስን። ከሰው አቅም በላይ የሆነ ነገር ሲፈጸም ይህን ያደረገውን ሰው ሁሉ አምላክ ነው ብለው የሚያስቡ የሕያው አምላክን ማንነት ያልተረዱ ሰዎች ናቸው።

ሕያው እግዚአብሔር በሕያውነቱ በሰዎች ተጠቅሞ ድንቅና ተአምራትን ያደርጋል። ሰዎች በተናገሩ ጊዜ ድንቅ ቢሆን፤ እጃቸውን በጫኑ ጊዜ ሰዎች ቢድኑ፤ እውሮች ቢበሩ፤ ሁሉም መልካም ከሆነው ከእግዚአብሔር እንደ ተደረገ ሁልጊዜም አለመርሳት ከትዕቢትና ከስህተት ይጠብቃል። በአገልጋዮች እጅ ተአምራት ቢደረግ ተአምራቱ የመጣው ፈዋሽ ከሆነው ከእግዚአብሔር ዘንድ ነው። ፈዋሽ እግዚአብሔር ነው። ከእናታቸው ማገፀን ጀምሮ እንደገና የሚፈጥር እግዚአብሔር ነው። ጳውሎስ፤ ጴጥሮስ ወይም በዛሬው ዘመን ያሉ አገልጋዮች የእግዚአብሔር ፈቃድ የሚያደርጉ በእጁ ያሉ መሣሪያዎች ናቸው።

14:13 ኮርማዎችንና የአበባን አክሊሎች:- ሰይጣን ሰዎችን የሚያሳስተው እውነተኛውን አስመስሎ በመሥራት ነው። በብሉይ ኪዳን ለእግዚአብሔር መሥዋዕት ይቀርብለት እንደነበረው ያንኑ በመኮረጅ ድያ **14:12** እና **ሄሮሜን 14:12** ለጣያታትም ኮርማዎች መሥዋዕት ማቅረብ በአሕዛብ የተለመደ ነበር። **የአበባ አክሊሎች** ታላቅነታቸውን ለመግለጽ ነው። መሥዋዕትና አምልኮ የሚቀርበው ግን ለሕያው እግዚአብሔር ብቻ ነው።

14:14 ልብሳቸውን ቀደው ... እየሞሁ ርጡ። ልብስን መቅደድ የተልቅ ሀዘን ምልክት ነው (ዘፍ 37:29፤ 2ነገ 5:7፤ ዕዝ 9:3-5፤ ማቴ 26:65)። ጨክታቸው የተሰበሰበው ሕዝብ ሁሉ እንዲያውቅና እንዲሰማ እነእርሱ አማልክት አለመሆናቸው ግልጽ እንዲሆን ማድረጋቸውን ያሳያል። **እኛ ደግሞ እንደ እናንተ ... ሰዎች ነን 14:15** ማለታቸው ነው።

14:15 ወደ ሕያው እግዚአብሔር ዞር ትሉ ዘንድ ወንጌልን እንሰብካለን:- የወንጌል መልእክት ሕዝቡ አቅጣጫውን እንዲቀይር፤

ይሄዱበት ከነበረው ከጥፋት መንገድ ዞር እንዲሉ ነው። የወንጌልም ኃይል ዘወር ማድረግ፣ አቅጣጫን ማስቀየር ነው። ሐዋርያት በርናባስና ጳውሎስም ለሰዎች ወንጌልን የሚሰብኩት ለጣዖት ከመሠዋትና ከመሰገድ እንዲህ ከመሰለ ከንቱ ከሆነ ነገር ዘወር እንዲሉ ነው።

14:15 ሰማይንና ምድርን ባሕርንም በእነርሱም ያለውን ሁሉ ወደ ፈጠረ ወደ ሕያው እግዚአብሔር፡- ሕያው እግዚአብሔር ፈጣሪ ነው። እርሱ ሲፈጥርና ከፈጠረም በኋላ ለዘላለም በሕያውነቱ ተገልጦ የሚኖር አምላክ ነው። ለፈጠረው ሕይወትን የሰጠ እርሱ ራሱ ሕያው ነው። (ዘፋ 5:26፤ ኢያ 3:10፤ ዳን 6:26፤ ዮሐ 5:26፤ 1ተሰ 1:9፤ 1ጢሞ 3:15፤ ዕብ 3:12 ይመልከቱ)።

ጳውሎስ በዚህ ስብከቱ እነርሱ የሚያመልካቸው አማልክት ከንቱ የሆኑ፤ ከድንጋይ የተቀረጹ፤ በሰው እጅ የተሠሩ መሆናቸውንና እርሱ ጳውሎስ የሚያመልከው አምላክ ግን ሕያው እግዚአብሔር **14:15** መሆኑን የሚያስረዳ ነው። የሁሉ ፈጣሪ የሆነው ይህ ሕያው እግዚአብሔር ራሱን በፈጠራቸው በፍጥረቱ በኩል ይገልጣል። አሕዛብ የእግዚአብሔርን መንገድ ስለናቁ (ዘፍ 10-11) በራሳቸው መንገድ እንዲሄዱ ተዋቸው።

14:15 ከዚህም ከንቱ ነገር፡- ሰይጣንን መከተልና ጣዖታትን ማምለክ ከንቱ ነገር ነው (ዘፋ 32:21፤ 1ነገ 16:13፤ 26፤ 2ነገ 17:15፤ ኤር 2:5፤ 8:19፤ 10:8)። ከንቱ የሆኑት ለመርዳት ራሳቸውን ለማግዝ ኃይል የሌላቸው ስለሆኑ ነው። ጣዖቶች በሰው እጅ የተሠሩ፤ በሰው ትክክል ከቦታ ቦታ የሚንቀሳቀሱ፤ ራሳቸውን ማግዝ የማይችሉ፤ የማይናገሩ፤ የማይሰሙ፤ ግዑዛን ናቸው።

14:16 በገዛ ራሳቸው ጎዳና ይሄዱ ዘንድ፡- እግዚአብሔር በሰጣቸው መንገድ ላይሆን የወደዱትን እንዲያድርጉ እግዚአብሔር የተዋቸው ጊዜ ነው። አሁን ግን ወንጌል በጳውሎስ በኩል የሚሰበከው እግዚአብሔር ያዘጋጀላቸውን ጎዳና እንዲከተሉ ነው። ወንጌል ሰው ባለፈው ዘመኑ ይሄደበት የነበረውን ጎዳና ትቶ የእግዚአብሔርን ጎዳና እንዲከተል መስበክ ነው። ለሰው ወንጌል የሚሰበከው በእግዚአብሔር የተተወ እንዳይደለ እንዲያውቅ ነው።

14:17 ራሱን ያለ ምስክር አልተወም፡- እግዚአብሔር ባለፉት ትውልዶች መካከል በዘመናት ሁሉ ምስክር አበጅቷል። ምስክሩም መልካም ሥራ መሥራቱ፤ ከሰማይ ዝናብ መስጠቱ፤ ፍሬ የሚሆንበትንም ወራት መስጠቱና ከዚህም የተነሣ ሰውነትን በምግብ ነፍስን በደስታ

በመመላት ነው። እግዚአብሔር በዘመናት ሁሉ የሚሠራው መልካም ነው። እነዚህ የማይታዩ የተባሉ ነገሮች ከዘላለም ተገልጠው የሚኖሩ ስለ እግዚአብሔር የሚመሰክሩ ናቸው (ሮሜ 1:20)። አምላክነቱን፤ ታላቅነቱን፤ ኃይልነቱን፤ ሰፊነቱን የሚገልጡ ናቸው።

የልባችን (ማለትም የሆዳችን) መመላት መልካም የሆነ አምላክ እንዳለ ምስክር ነው። በመልካምነቱ ወራትን እያፈራረቀ፤ በምድርም አዝርዕት እያበቀለ እኛ ደስ ይለን ዘንድ የምንመግበውን ይሰጠናል። «የእለት ምግባቸውን ትሰጣቸው ዘንድ የሁሉም አይኖች ወደ አንተ ናቸው» (መዝ 145:15-16) እና «እግዚአብሔር ሰማዩን በደመና ይሸፍናል፤ ለመሬትም ዝናብ ያዘጋጃል (መዝ 117:8) ተብሎ እንደ ተጻፈ። እንዲሁም 104:27-29።

ወራት እንደሚቀያየሩና በመቀያየርም እንደሚቀጥሉ ከእግዚአብሔር ኪዳን ተሰጥቶ ነበር (ዘፍ 8:22)። እግዚአብሔር በዘመናት ሁሉ ኪዳኑን ጠብቋል። ወራት ሥርዓትን ጠብቀው ክረምት ከበጋ ሲፈራረቁ ይህን የሚመራ እንዲሆንም ያዘዘ ሕያው እግዚአብሔር እንዳለ ያመለክታል። ይህ ሁሉ ለእርሱ ሕያውነት ምስክር ነው።

14:19 ሕዝቡንም አባብለው ጳውሎስን ወገሩ፡- ይህ ሕዝብ ከጥቂት ጊዜ በፊት ጳውሎስን ከአማልክት አንዱ እንደሆነ ቆጥረውት ሊሰውሉትም ፈልገው ነበር። አሁን ደግሞ እንደገና ተወገረ። ክብርና ውርደት በአንድ ላይ። ሐዋርያው ጳውሎስ በድንጋይ ስለመወገሩ በ2ቆሮ 11:25 ጽፏል። ክርስቲያን ሁሉቱን በአግባቡ ማስተናገድ ይኖርበታል። የማይገባው ክብር ሲሰጠው ክብር ለእግዚአብሔር እንደሆነ በመግለጽ የእርሱን ማንነት (ሰው መሆን) አስመዘንጋት። እንዲሁም አንድ ጊዜ ያመሰገኑ በሌላ ጊዜ ጌታ ኢየሱስን «ስቀለው» እንዳሉት እንዲሁ ከክብር በኋላ የሰው አስተሳሰብ ሊቀየር እንደሚችል መገመት ይጠቅማል።

14:19 ከከተማ ወደ ውጭ ጎተቱት፡- አይሁድ ይህን ሲያደርጉ እንደ እነርሱ አስተሳሰብ በከተማ ውስጥ ጋጢአተኛ የሆነ ሰው በሕዝቡ መካከል እንዳይኖር ማለታቸው ሊሆን ይችላል። እስጢፋኖስንም በድንጋይ የወገሩት ከከተማ ውጭ አውጥተው ነበር (7:58)። ጌታንም የሰቀሉት ከከተማ ውጭ ነው፤ ከበሩ ውጭ እንደሚል (ዕብ 13:12)። ጳውሎስ በድንጋይ ከተወገረ በኋላ ደቀ መዛሙርት ግን ከበውት ሳሉ፤ ተነስቶ ወደ ከተማ ገባ **14:20፡** አይሁድ የጎተቱት የሞተ መስጳቸው ነበር። ምን ያህል ድብደባ እንዳደረሱበት ያውቃሉ። ነገር ግን ከዚያ ሁሉ በድንጋይ መወገር በኋላ በፍጥነት መነሣት በራሱ የእግዚአብሔር ተአምራዊ ፈውስ ነው።

14:21 እድገት ደቀ መዛሙርትን ካደረጉ በኋላ፡- ወንጌልን በመስማት የተሰወጡ ሰዎች የጌታ ደቀ መዛሙርት የሚሆኑት የመነትን ሲያውቁና ሲማሩ ነው። ጌታ «የነገርጌችሁን ሁሉ እያስተማራችኋቸው ደቀ መዛሙርት አድርጓቸው» (ማቴ 28:18-20) እንዳለ። ወንጌልን ሰምተው የመነት ሁሉ የጌታን ቃል ሊማሩ ያስፈልጋል። ለእነዚህም ደቀ መዛሙርት ያስተማሩት ልባቸውን በማጽናት በሃይማኖት ጸንተው እንደኖሩ መምክር፤ ወደ እግዚአብሔር መንግሥት በብዙ መከራ መግባት እንደሚያስፈልግ ማሳወቅ ነው። ይህ «ሙሉ» የሆነ ትምህርት ነው።

አማኞችን በማሳደግ ረገድ ከዚህ ትልቅ ማስተዋል የሚያስፈልገንን ነገር አናያለን። ይህም ክፍል እውነትን ብቻ መግለጽ ሳይሆን ደቀ መዛሙርት «የእግዚአብሔርን ምክር ሁሉ» (ሐዋ 20:27) እንዲያውቁ ማስተማር ነው። በወንጌል ከማመን ጋር አብሮ ተያይዞ ያለውን ሁሉ እንዲረዱ ማስተማር ይገባል። በወንጌል ውስጥ ሰላም አለ፤ ደስታም አለ፤ መስቀልንም መሸከም ወይም መከራ አለ (ሮሜ 5:3፤ 2ቆሮ 4:17፤ ዕብ 12:5-11)።

14:21-22 የደቀ መዛሙርትን ልብ እያጸኑ ... ተመለሱ። ይህ ጳውሎስና በርናባስ ያደረጉት የጽናት ጉዞ ለክትትል ትምህርትና ደቀ መዛሙርት ለማድረግ ትልቅ ትምህርት ይሰጣል። የማጽናት አንዱ መንገድ ወደ እግዚአብሔር መንግሥት በብዙ መከራ እንገባ ዘንድ 14:21-22 እንደሚገባ ማስገንዘብ ነው። አስቀድመው የመነት በምን ደረጃ ላይ እንዳሉ እድገታቸውን ለመከታተል፤ ጥያቄ ካላቸው ለመመለስ፤ ለማጽናትና በእምነት እንዲቀጥሉ ለማበረታታት ክትትል ማድረግ (መጎብኘት) አስፈላጊ ነው።

14:22 ወደ አንጻኪያም ተመለሱ። በዚህም በመጀመሪያው ጉዞአቸው መጨረሻ የደረሱት ደርቤን ሲሆን የመልስ ጉዞአቸውን በልስጥራና ኢቆንዮን አድርገው ወደ አንጻኪያ ይመለሳሉ። በመልስ ጉዞአቸውም አገልግሎታቸው የደቀ መዛሙርትን ልብ ማጽናትና መምክር ነበር።

14:23 በየቤተ ክርስቲያኑም ሽማግሌዎችን ከሾሙላቸው በኋላ፡- ሐዋርያት ወንጌልን ሰብከው ላገኟቸው ፍሬዎች (ደቀ መዛሙርት) ተመልሰው በመሄድ ካጸኟቸውና ካስተማሯቸው በኋላ ያደራጁአቸው ነበር። የማደራጀቱ ሥራ ዕድገታቸውን ጠብቆ የሚደረግ ነው። በመጀመሪያው ዙር ጉዞአቸው ወንጌልን እንደ ሰበኩና ብዙ አማኞች እንዳገኙ ወዲያው ሽማግሌዎችን ሲሾሙላቸው አይታዩም። ሽማግሌችን የሚሾሙላቸው ተመልሰው በሚሄዱበት ጊዜ ወይም

ከጥቂት ጊዜ በኋላ ነበር። የሽማግሌዎችን ሹመት አስመልክቶ የምናስተውለው፡-

- ሽማግሌዎች የሚሾሙት ለየቤተ ክርስቲያኑ ነው። ለእያንዳንዱ ቤተ ክርስቲያን ሽማግሌዎች ያስፈልጋሉ።
- ሽማግሌዎችን መሾም ትልቅ መንፈሳዊ ተግባር ስለሆነ የሚያደርጉት ከጸሎትና ከጸላዩ በኋላ ነው። ከመሾማቸው በፊት መጸምና መጸለያቸው የሚያሳየው እግዚአብሔር ሽማግሌዎች እነማን ሊሆኑ እንደሚገባ እንዲያመለክታቸው፤ ማለትም የእግዚአብሔርን ምሪት ለመቀበል ነው
- እንዲሁም ሽማግሌዎችን ለጌታ አደራ ይሰጧቸዋል። ሐዋርያት በጉዞ ላይ ስለሆኑ በቅርብ ሆነው ቤተ ክርስቲያኖቹን ሊከታተሉአቸው አይችሉም። ስለሆነም ኃላፊነትን የሚወስዱ ሽማግሌዎችን ከሾሙ በኋላ በጌታ ባለቤትነት፤ ቁጥጥርና ምሪት ሥር ይሆኑ ዘንድ ለእርሱ አሳፈለው ይሰጧቸዋል። ኃላፊነቱን ጌታ ይረከባል ማለት ነው። አገልጋዮች ለእግዚአብሔር ሥራ ሲለዩ ለእርሱ አደራ ማስረከብ መንፈሳዊ አሠራር ነው (14:26፤ 20:32)።
- እንዲሁም በየቤተ ክርስቲያኑ የሚሾሙት ሽማግሌዎች በቁጥር ከአንድ በላይ (ብዙ) መሆናቸውን ነው። ሽማግሌ ሳይሆን ሽማግሌዎች ይላልና።

14:27 ቤተ ክርስቲያኑን ሰብሰበው ... ተናገሩ። ጳውሎስና በርናባስ ለእግዚአብሔር ሥራ ተለይተው ከአንጻኪያ ከሄዱ ጥቂት ዓመታት እንደሆነ ይታሰባል (13:1-2)። በሄዱባቸው አካባቢዎች ሁሉ ወንጌልን ከሰበኩና ተመልሰውም ደቀ መዛሙርቱን ካጸኑ፤ ሽማግሌዎችን ከሾሙላቸው በኋላ አስቀድመው ለእግዚአብሔር ጸጋ አደራ ወደ ተሰጡበት ወደ አንጻኪያ ተመልሰው ሪፓርት ለቤተ ክርስቲያን ያደርጋሉ። በጸሎት ደግፈው ለእግዚአብሔርም አደራ ሰጥተዋቸዋልና ለጸሎት መልሳቸው እንዲሆን እግዚአብሔርንም እንዲያመለካኩ ይህን አደረጉ።

ይህ ሪፖርት እግዚአብሔር ከእነርሱ ጋር ያደረገውን ሁሉ 14:27 የሚገልጥ የእግዚአብሔር ድንቅ ሥራ የሚናገር ነው። እንዲሁም እንዴት እግዚአብሔር አሕዛብን እንዳለበ የእምነትንም በር

እንደከፈተላቸው የሚገልጽ የሥራውን መስፋፋት የሚያሳይ ነው። ዋና ይዘቱ እግዚአብሔር የሠራውን መናገር ነው። የሆነው ሁሉ እነርሱ ሐዋርያት የሠሩት እንዳይደለ እግዚአብሔር ከእነርሱ ጋር የሠራው እንደሆነ የሚገልጽ ነው።

በቤተ ክርስቲያን ውስጥ አንድ ሥራ ከተከናወነ በኋላ ሪፖርት ማድረግ አግባብነት ያለው መንፈሳዊ አሠራር ነው። ይህ ቤተ ክርስቲያንን ለበለጠ ሥራ ያነቃቃታል። ሆኖም በቤተ ክርስቲያን ውስጥ የሚቀርብ ሪፖርት ትኩረት የአገልጋዮችን «ገድል ወይም ዝና» ለማሳየት ሳይሆን በተሠራው ድንቅና ተአምራት፤ በተፈጸመውም መልካም ነገር ሁሉ ያንን የሠራውን እግዚአብሔር ለማክበርና አደራረጉን ለመመስከር መሆን አለበት።

14:27 እግዚአብሔር ... የሃይማኖትን ደጅ እንደ ከፈተላቸው፡- የሚለው እግዚአብሔር ለአሕዛብ የሰጠውን «ለሕይወት የሚሆን ንስሐን» (11:18) እና በአጣቃላይ እግዚአብሔር የከፈተላቸውን የአገልግሎት በር የሚያመለክት ሲሆን ለተመሳሳይ አገላለጽ 1ቆሮ 16:9፤ 2ቆሮ 2:12፤ ቆላ 4:3 ያለውን ይመልከቱ። እግዚአብሔር ለሰዎችው አገልጋዮቹ የአገልግሎት በር (እድል) ያዘጋጃል። እርሱ በከፈተውም በር ከሰዎችው አገልጋዮቹ ጋር አብሮ ይሠራል። የእምነትን በር ለአሕዛብ የሚከፍተው እግዚአብሔር ነው። እግዚአብሔር ወንጌል ሰባኪ ነው። እግዚአብሔር በከፈተው በር (ባመለከተው አቅጣጫ) ተከትሎ ቃሉን ይዘራል።

14:28 አያሌ ቀን ተቀመጠ። ጳውሎስና በርናባስ የመጀመሪያውን የሚሲዮናዊ ጉዞ ጨርሰው ወደ እንጾኪያ ከመጡ በኋላ ወደ ኢየሩሳሌም እስከሄዱበት ጊዜ ድረስ በእንጾኪያ የቆዩት አራት ወይም አምስት ዓመታት ያህል እንደ ሆነ ይሰላል። የመጀመሪያው የሚሲዮናዊነት ጉዞ ሁለት ዓመት ያህል ጊዜ እንደ ፈጀ ይገመታል።

የቀደመችዋ ቤተ ክርስቲያን ሌላ ባሕርይ አገልጋዮችዋ ለተጠሩበት ሥራ የተሠጡ መሆናቸው ነበር። እንደ አማልክት ሲቆጠሩና ሰዎች ሲያደንቁቸው ራሳቸውን ከትዕቢት እየጠበቁ ሲገፉአቸውና ሲወግሩአቸው በእግዚአብሔር ጸጋ መከራውን ተቀብለው ሳይሰለገፍ ሳይታክቱ ወደሚቀጥለው ከተማ በመሄድ ወንጌልን ያገለግሉ ነበር። ይህ መሰልቸትና ስንፍና የሌለበት ከእግዚአብሔር የሚሰጥ የጸጋ ብርታት ነው። ሁልጊዜ ዓላማቸው የተሰጣቸውን ተልዕኮ መፈጸም ነው። ወንጌልን ማድረስ። ስለዚህ ወደ ገፉአቸው ከተሞች ሳይቀር ተመልሰው እየሄዱ ደቀ መዛሙርቱን ያጽናኑ፤ ያበረታቱ ነበር።

ስለሆነም በዚህም ዘመን ያለች ቤተ ክርስቲያን አገልጋዮች ልብ ሊሉት የሚገባው ነገር ለተለዩበት ሥራ መሰጠት እንደሚያስፈልግ ነው። በመንገድ በሚመጣው ክብር፤ ገንዘብ፤ ወዘተ ተጠላልፎ አለመውደቅ፤ እንደሁም በሚደርሰው ችግርና ፈተና ተስፋ አለመቁረጥ፤ ሁልጊዜ በመስመር ላይ መሆንና በትጋት መሄድ።

ይህ ምዕራፍ በክርስቲያኖች መካከል ጎልቶ የታየውን መለያየት እንዴት እንዳቃለሉት ያሳያል። ችግሩ የተነሣው ከአይሁድ የሆኑ ክርስቲያኖች ከአሕዛብ የሆኑ ክርስቲያኖችን እንዲገረዙ በማስተማራቸው ምክንያት ነው። በዚህ ችግር ላይ ለመወያየትና ለመፍታት በኢየሩሳሌም ጉባኤ ተደረገ፤ ውሳኔም ተሰጠ። በዚህ ምዕራፍ በቅዱሳን መካከል ለሚነሱ ችግሮች ቤተ ክርስቲያን እንዴት መፍትሔ መስጠት እንደሚገባት ትልቅ ትምህርት ይገኛል።

15:1 ካልተገረዘችሁ ተድኑ ዘንድ አትችሉም። ይህን ከይሁዳ የወረዱት ክርስቲያኖች በእንጾኪያ ላሉ ወንድሞች የሚያስተምሩት ነው። በኢየሱስ ክርስቶስ ከማመን በተጨማሪ ደኅንነትን እንዲያገኙ መገረዝ አለባቸው የሚል ሥርዓት መጨመራቸው ነበር። ይህም ለመዳን = በኢየሱስ ማመን ሲደመር መገረዝ ማለታቸው ነው።

15:2 በእነርሱና በላውሎስ በበርሳቸውም መካከል ብዙ ጥልና ክርክር ሆነ ጊዜ፡- ይህን ጥልና ክርክር የማብረጃውና ችግሩን የማቃለያው መንገድ ወደ ኢየሩሳሌም በመሄድ በጉዳዩ ላይ ከሐዋርያት ጋር መመካከር ነበር። ጳውሎስ ወደ ኢየሩሳሌም ተመልሶ ሲሄድ ከተለወጠ ከአስራ አራት ዓመት በኋላ መሆኑ ነው። ጳውሎስ ወደ ኢየሩሳሌም የሄደው ባገኘው (በተቀበለው) መገለጥ እንደሆነ በገላ 2:1-5 ላይ ያመለክታል።

15:3 ቤተ ክርስቲያኑም በመንገድ እየረዳቸው፡- ሐዋርያትና ሌሎችም ወደ ኢየሩሳሌም ሲሄዱ በሚያልፋቸው ቦታዎች ያሉ ቤተ ክርስቲያናት በሚያስፈልጋቸው ይረዱአቸው ነበር። በሮሜ 15:24ም እንዲህ እንዳደረጉለት ጳውሎስ ይገልጻል። በመጀመሪያ ዘመን ለወንጌል አገልግሎት ከሚታይበት አንዱ ትጋት አገልጋዮች በሚሄዱባቸው ቦታዎች ያሉ ምዕመናን ቤታቸውን ከፍተው እንግድነት መቀበላቸው ነበር። ይህ እንግድነትን መቀበል ለአንድ ዓላማ መሰለፍን ያመለክታል። ወንጌል በስፋት በሀገር ሁሉ የሚዳረሰው እያንዳንዱ እግዚአብሔር በሰጠው ጸጋ ሲያገለግል ሌላውም ደግሞ አገልጋዮችን ባለው ሲደግፍ ነው። እንዲሁም 1ቆሮ 16:6፤ 3ዮሐ 1:6 ይመልከቱ።

15:4 ወደ ኢየሩሳሌምም በደረሱ ጊዜ ... ተቀበሉአቸው። ይህ መቀበል በቅዱሳን መካከል ይታይ የነበረ የፍቅር ምልክት ነው።

ክርስቲያኖች ወደ አንድ ከተማ ሲሄዱ በዚያ ባይተዋርነት እንዳይሰማቸው መቀበልና ማስተናገድ ጎልቶ ይታይ ነበር (ሐዋ 18:27፤ 21:17)። ወደ ኢየሩሳሌምም ሄደው እግዚአብሔርም ከእነርሱ ጋር ያደረገውን ሁሉ አወሩ 15:4። ሐዋርያው ጳውሎስ ከተለወጠ በኋላ ወደ ኢየሩሳሌም የሄደው ይህ ለሦስተኛ ጊዜው ነው። የመጀመሪያው በሐዋ 9:26፤ ሁለተኛው ሐዋ 11:30 ላይ ይገኛል።

15:5 ከፈረሳውያን ወገን ያመኑት፡- እነዚህ በጌታ ቢያምኑም የመገረዝም ሥርዓት አብሮ ሊጠብቅ ይገባል ብለው የሚያስተምሩ ናቸው። በቀደመው የሙሴ ሕግ ላይ በተደራቢነት ወንጌልን የተቀበሉ እንደ ማለት ነው። ነገር ግን ወንጌል ለብቻው በቂ ነው። ለመዳን በኢየሱስ ክርስቶስ ከማመን (በስሙ ደኅንነት ከማግኘት) ተጨማሪ የሆነ ሥርዓትና ሕግ አያስፈልግም።

15:6 ለመማከር ተሰበሰቡ፡- በቤተ ክርስቲያን ውስጥ ችግር ወይም ክርክር ሲነሳ አንዱ መፍትሔ የመፈለጊያው መንገድ በአንድ ላይ በመሰብሰብ መመካከር ነው። በማዕድ አገልግሎት ማንጎራጎር ሲነሳ ስብሰባ ተጠራ (ሐዋ 6:2)። እንዲሁም ከአሕዛብ የሚድኑት መገረዝ አለባቸው በሚል ምክንያት ክርክር ሲነሣ ስብሰባ ተጠራ (15:6፤25)። በዚህ ምዕራፍ 15:12-22 ባለው እንደምንረዳው ይህ የተጠራው ስብሰባ ሐዋርያትን ሽማግሌዎችንና ቤተ ክርስቲያንን ሁሉ የሚያቅፍ ትልቅ ጉባኤ ነው። ይህ ስብሰባ የተደረገው ጌታ ኢየሱስ ክርስቶስ ካረገ ከሃያ ዓመታት በኋላ ነው።

15:7 ከብዙ ክርክርም በኋላ፡- ሐዋርያት ምንም እንኳ በጌታ የተመረጡና የተሾሙ ቢሆኑም ሁሉን አውነት አያውቁም። የተገለጠላቸውን ያህል ይረዳሉ። ለመቀበልም በተዘጋጁበት መጠን ይቀበላሉ። ብዙ ክርክር የተነሣው በቀላሉ ወደ አንድ መረዳት መግባባት ስላልደረሱ ነው። ይህ ክርክር የተፈታበት መንገድ ትልቅ ትምህርት ይሰጠናል። በቤተ ክርስቲያን ውስጥ ስለ አንድ ጉዳይ ክርክር ቢነሳ ሰፊ ጊዜ ወስዶ መመካከር አስፈላጊ ነገር ነው።

15:7 ጴጥሮስ ተነሳ፡- ከአገልግሎቱ ልምድ በመነሣት የሚናገረው ልብን በማንጸት ወይም በማዳን ረገድ እግዚአብሔር በአሕዛብና በአይሁድ መካከል ምንም ልዩነት እንዳለደረገ ነው። ጴጥሮስ አስቀድሞ በምዕራፍ 10 ከቆሮሳሊዮስ ጋር በተያያዘ ስላየው ራዕይ «ምንም ጸያፍ በልቼ አላውቅም» ሲል አሕዛብን እንደ ጸያፍ አድርጎ ይቆጥር እንደ ነበረ ያመለክታል። ይሁን እንጂ ጴጥሮስ አሁን የሚመሰክረውና የሚያስረዳው፡-

- የልብ መንጻት በእምነት እንዲ በመገረዝ እንዳይደለ (9)
- በእምነት መንጻት ደግሞ በአይሁድና በአሕዛብ መካከል ልዩነት እንደሌለ (9)።
- ስለሆነም በጌታ በኢየሱስ ክርስቶስ ጸጋ እንደ እነርሱ ደግሞ እንድን ዘንድ እናምናለን (11)።

እዚህ ላይ ጴጥሮስ አጉልቶ የሚያሳየው ለአይሁድና ለአሕዛብ የመዳን መንገድ ተመሳሳይ እንደሆነ ነው። የልብ መንጻት (በእምነት መዳን) በኢየሱስ ክርስቶስ ጸጋ ብቻ መሆኑን ነው።

15:8 መንፈስ ቅዱስን በመስጠት፡- እግዚአብሔር ስለ እነርሱ መስከረ። መንፈስ ቅዱስን የሰጠው አምላክ ልብን የሚያውቅ ነው (15:8)። ልብን የሚያውቅ አምላክ ላመኑት መንፈስ ቅዱስን በመስጠት ማመናቸውን መሰከረላቸው። እንግዲህ ደገንነት የልብ ጉዳይ ነው። ልብም የሚነጻው በእምነት ነው። ልቡ የነጻ ሰው ንጹህ ነው። ስለዚህ ደገንነት በውጭ በሚደረግ የመንጻት ሕግ ወይም መገረዝ ሳይሆን በእምነት የሚደረግ የልብ መንጻት ነው። ስለሆነም ደገንነት ከውስጥ ይጀምራል። ከውስጥ ከልብ መንጻት ጀምሮ ወደ ውጭ ይወጣል።

15:10 እግዚአብሔርን አሁን ስለ ምን ተፈታተናላችሁ? እግዚአብሔር የልባቸውን መንጻት አይቶ መንፈስ ቅዱስን በመስጠት የእርሱ ደቀ መዛሙርት መሆናቸውን የመሰከረላቸውን ሰዎች ለመዳን ተጨማሪ ሕግ እንዲጠብቁ በማዘዛቸው እግዚአብሔርን መፈታተናቸው ነው። እርሱ ያልጫነባቸውን ቀንበር በእነርሱ ላይ ለመጫን መሞከር እርሱን ማስቆጣት ነው። ይህ ቀንበር የሙሴን ሕግ ስለ መጠበቅ ነው። አይሁድም ሲሸከሙት ያልቻሉት ቀንበር ነበር። ያንን ለአይሁድም የከበደውን ቀንበር ከአሕዛብ የጌታ ደቀ መዛሙርት በሆኑት ላይ መጫን እግዚአብሔርን መፈታተን ነው። ሁሉንም ከቀንበር ነጻ የሚያወጣው የኢየሱስ ክርስቶስ ጸጋ ነው (15:11)፤ ይህም ደገንነትን እንዲሁ በነጻ መቀበል ማለት ነው።

15:11 እንደ እነርሱ ደግሞ እንድን ዘንድ፡- «እነርሱ» የተባሉት አሕዛብ ሲሆኑ ጴጥሮስ የሚናገረው ስለ አይሁድና አሕዛብ ደገንነትን የማግኛ መንገድ ነው። ደገንነት የማግኛው መንገድ ለተለያዩ ወገን የተለያየ ሳይሆን አንድ ብቻና እርሱም በጌታ ኢየሱስ ክርስቶስ ጸጋ ነው። ሰው ሁሉ የሚድንበት መንገድ በኢየሱስ ክርስቶስ በኩል በጸጋው፤ የሚድንበትም ስም የኢየሱስ ስም ነው። ከዚህም በተጨማሪ በርናባስና ጳውሎስ እግዚአብሔር በእጃቸው ያደረገውን ምልክትና ድንቅ

ነገሯቸው። ይህም እንደ ተጨማሪ ማስረጃ ወይም ማረጋገጫ ይጠቅማል።

15:12 ሕዝቡም ሁሉ ዝም አሉ ... ይሰሙ ነበር። ይህ ጉባኤ ብዙ ሕዝብ የተገኘበት ታላቅ ጉባኤ ነው። መደማመጥ ያለበት ጉባኤ ነው።

- እርስ በእርስ ከተከራከሩ በኋላ፡-
- ጴጥሮስ ይናገራል (7)
- በርናባስና ጳውሎስ ይናገራሉ (12) ከዚያም
- ያዕቆብ በመናገር (13) ወደ ማጠቃለያ ይሄዳል።

ጉባኤው አንዱ ሲናገር ሌላው የሚያደምጥ ነው። የውይይቱም እካሄድ ከመጽሐፍት አስቀድሞ የተነገረውን የትንቢት ቃል (15) በመጥቀስ፤ እግዚአብሔር የተናገረውን ተስፋ በመግለጥና እንዲሁም በአገልግሎታቸው ያዩትን እውነት በማስረጃነት በማቅረብ ነው።

- እዚህ ላይ በቤተ ክርስቲያን ስለሚደረግ ጉባኤ ትምህርት እናገኛለን።
- አንደኛ ክርክር የሚሰነሣ ጉዳይ ሲኖር ጉባኤን ጠርቶ መነጋገር
 - ሁለተኛ ጉባኤው ሰዎች በየተራ የሚናገሩበትና መደማመጥ ያለበት እንዲሆን ማድረግ
 - ሦስተኛ ንግግሩን መልክ ባለው ሁኔታ ለማስኬድና ወደ መልካም ደረጃ አድርሶ ለመቋጨት ጉዳዩን ከእግዚአብሔር ቃል አንጻር መመርመር
 - እንዲሁም ትልቁ ነገር ወደ ውሳኔ ሲደረስ የተስበሰቢዎች ሀሳብ ከመንፈስ ቅዱስ ጋር በመስማማት የተደረገ መሆኑን እርግጠኛ መሆን ወይም ማረጋገጥ ነው።

በኢየሩሳሌም የተደረገው ጉባኤ ማንም አሸናፊና ተሸናፊ የሚሆንበት አይደለም። በአንድ በኩል ጳውሎስንና በርናባስን የመሰሉ ታላላቅ ሐዋርያት አሉ። በሌላ በኩል ደግሞ ከአይሁድ የሆኑ «አልበገር ባይ» ሕግ አዋቂዎች አሉ። በእነዚህ መካከል ያለውን ክርክር ለመፍታት እጅግ አዳጋች እንደሚሆን መገመት አያዳግትም። ከብዙ ምክክርና ውይይት በኋላ የሕያው እግዚአብሔርን ሀሳብ መረዳትና የመንፈስ ቅዱስ ምሪት መከተል ተገቢ ነው።

15:14 ለስሙ የሚሆንን ወገን ከአሕዛብ ይወስድ ዘንድ፡- ይህ በብሉይ ኪዳን የተሰጠ ተስፋ ሲሆን ለክብሩ የሚሆን ሕዝብ ለራሱ እንደሚጠራና አሕዛብም በስሙ እንደሚጠሩ (ሰሙን እንደሚሸከሙ)

የሚያመለክት ነው። ስለሆነም የአሕዛብ መጠራትና ደቀ መዛሙርት መሆን አስቀድሞ በብሉይ ኪዳንም የተነገረ ተስፋ ነው።

15:16-17 የወደቀውንም የዳዊትን ድንኳን እንደገና እሠራታለሁ። እንደገና የሚለው ቃል በቁ. 16-17 ሦስት ጊዜ ተጠቅሷል። ይህ እንደገና የመሠራት፣ የመቆም ተስፋ (2ኛው 7:12) የዳዊት ልጅ በሆነው በአያሉስ ክርስቶስ በኩል እንደገና የንጉሥ ዳዊትን ገዢነት እንደሚያመጣ ያመለክታል። ከዳዊት ዘር የሆነው ክርስቶስ እርሱ ዘላለማዊና መንፈሳዊ የሆነውን መንግሥት (ድንኳን) ይሠራል (አሞ 9:11-12)። ይህም በማቴ 16:18 እንደተገለጠው ቤተ ክርስቲያንንም መሥራት ሊያመለክት ይችላል። የዚህች ድንኳን እንደገና መሠራት በስሙ የሚጠሩ ሁሉ ጌታን እንዲፈልጉ ነው። በዚህ ድንኳን ውስጥ አሕዛብ ይጠቃለላሉ። አሕዛብ በዚህች ድንኳን ውስጥ እንደሚጠቃለሉ እግዚአብሔር ከጥንት ያሰበው ነው። ይህችን ድንኳን የሚሠራት እርሱ ነው።

የእግዚአብሔር ዘላለማዊ እቅድ በሁሉም ቦታ ስሙን የሚጠሩትን ሁሉ መጠቅለል ነው (ኢሳ 2:1፤ ሚኪ 4:1)። ይህም አሕዛብና አይሁድን አንድ የሚያደርገው ምስጢር ነው (ሮሜ 16:25፤ ኤፌ 3:9)።

15:20 ከጣዖት፣ ከርኩሶትና ከዝሙት ከታነቀም ከደምም ይርቁ ዘንድ፡- እነዚህ የተዘረዘሩት ጣዖታትን የሚከተሉና የሚያመልኩ የሚያደርጓቸው ጸዮና ድርጊቶች ናቸው። እነዚህ የማያምኑ ሰዎች የሚለማመዱቸው ናቸው (ራእ 22:15)። ሕይወት በደም ውስጥ ስላለ ከደም መራቃቸው በዘሊ 17:10-16 በተገለጠው መሠረት ነው ደምን ስላለመብላት በዘፍ 9:4 ተገልጧል። የታነቀ የሚለው ደሙ በሥጋው ውስጥ ስለሚቀር ይመስላል።

ከጣዖት የሚለው በ15:25 ላይ «ለጣዖት ከተሰዋ» በሚል ተብራርቷል። ስለዚህ የተከለከው ጣዖት መከተል ብቻ ሳይሆን ለጣዖት የተሰዋውንም መብላት ነው³⁵። ርኩሶት³⁶ በጣዖት ቦታዎች የሚደረገውን ዘማዊነትና ከዚህ ጋር የተያያዘውን ንጹህ ያልሆነ ኅብረትን ያጠቃልላል። አሕዛብ ወደ እግዚአብሔር ዘወር ሲሉ ድሮ ከሚያደርጓቸው ርኩሶ ነገሮች መለየታቸውን መግለጥ ይገባቸዋል። የታዘዙትም የሚያደርጉትን ሳይሆን መራቅ የሚገባቸውን (መተላለፍ፣ በደል፣ ጋጢአት ከሆነ ነገር) ይርቁ ዘንድ ነው። **ራሳችሁን ብትጠብቁ በመልካም ትኖራላችሁ 29።**

15:23 ጽፈው በእነርሱ እጅ ላሉ፡- ክርክሩ በብዙ ከተሞች የታወቀ በአብያተ ክርስቲያናት ዘንድ የተሰማ ነበር። ክርክሩ መልስ እንዳገኘ ውሳኔውን (መፍትሔውን) ለማሳወቅ ሐዋርያት የመረጡት መንገድ ሁለት ነው።

- አንደኛ የተመረጡትን ሰዎች 22፤25-26 (ይሁዳንና ሲላሰን 27) ወደ አብያተ ክርስቲያናቱ መላክ ነው
- ሁለተኛው መንገድ ለእያንዳንዱ ቤተ ክርስቲያን በጽሑፍም (23)፤ መላክና ድብዳቤው ለሕዝቡ ሁሉ እንዲነበብ (30) ማድረግ ነው።

ከዚህ አሠራር ቤተ ክርስቲያን የምትማረውና ማድረግ ያለባት ነገር መኖሩን ልብ ማለት ይገባል። በምዕመናን ወይም በአብያተ ክርስቲያናት መካከል ልዩነቶች ሲነሱ፡-

- አንደኛ ልዩነቶቹን ለመፍታት መሰበሰብ
- ሁለተኛ መደማመጥ ያለበት ምክክርና ጉብኤ ማድረግ
- ሦስተኛ ከምክክሩ በኋላ ወደ ውሳኔ መድረስ
- አራተኛ ውሳኔው የተሰበሰቡት ሰዎች የሚደርሱበት የሰው ሀሳብ ብቻ እንዳይሆን በመጠንቀቅ የመንፈስ ቅዱስን ምሪት መጠየቅና ከመንፈስ ቅዱስ ጋር ተስማማቶ መወሰን
- አምስተኛ አፈጻጸሙን በሚመለከት ችግር ወደተነሳባቸው ቦታዎች የታመኑ ሰዎችን ቢቻልም ዋና ከሆኑት መካከል መርጦ ማለማራት
- ስድስተኛ ውሳኔውን በጽሑፍ ማስፈርና ለየአብያተ ክርስቲያናቱ እንዲደርሳቸው ማድረግ መልካም አሠራር ከመሆኑም ሌላ በሁሉም ዘንድ አንድ አይነት «ቋንቋ» እንዲነጋገሩ የሚያደርግ ችግር ፈቺ አሠራር ነው።

15:39 እርስ በርሳቸው እስኪለያዩ ድረስ መከፋፋት ሆነ። ይህ አስደንጋጭ ሁኔታ ነው። በዚሁ ምዕራፍ እንዳየነው የደክተሪን (የትምህርት) ልዩነት ሲኖር ትልቅ ጉባኤ ተጠርቶ መልካም እልባት ከተሰጠው ሰውን በመምረጥ ላይ የአመለካከት ልዩነት (ወይም ቅሬታ) ሲኖርስ ምነዋ!!! እንግዲህ ሐዋርያትስ ሰዎች አይደሉ?

ዮሐንስ ማርቆስ የበርናባስ የወንድሙ ልጅ ነበረ (ቆላ 4:10)። ማርቆስ ጳውሎስና በርናባስን ትቶ ከመንገድ ለምን ጥሏቸው እንደ ተመለሰ ባናውቅም ምናልባት ደክሞት፤ ተሰላችቶ፤ ወይም አደጋንና መከራን ፈርቶ መሸሹ ሊሆን ይችላል። ይህ ሁኔታ ጳውሎስን ጨርሶ ደስ

³⁵ ስለ ምግብ በእነሱ ዘመን በጊጢሞ 4:4-5 ያለውን መንገዝበ መልካም ነው።

³⁶ Fornication

አላሰኘውም፤ «ወደ ሥራ ከእነርሱ ጋር አልመጣምና 15:39። ስለሆነም በሁለተኛ ዙር ጉዞው ጳውሎስ ማርቆስን ይዞ ለመሄድ ፈቃደኛ አልነበረም።

በጳውሎስና በበርናባስ መካከል ስለ የሐንስ ማርቆስ መለያየት ሆነ። እግዚአብሔር ግን ከዚህ ውስጥ መልካም ነገርን አወጣ። የመጽናናት ልጅ የሆነው በርናባስ ማርቆስን ሊወስድ ወደደ። በርናባስ ማርቆስን ይዞ በሄደበት ጊዜ በብዙ ምክር ሳያጽናውና ሳያጽናው አልቀረም። ስለሆነም ወደ መጨረሻ ላይ የጳውሎስ ጠቃሚ ረዳት እንደ ነበረ ጳውሎስ ራሱ ይመሰክራል (2ጢሞ 4:11)።

ምዕራፍ 16

በሐዋርያትና በአንዳንድ አይሁዳዊ አማኞች መካከል በተነሳው ክርክር በኢየሩሳሌም ጉባኤ እንደ ተደረገ በምዕራፍ 15 አይተናል። ሐዋርያት ሽማግሌዎችና ቤተ ክርስቲያንም ሁሉ በአንድ ላይ ሆነው ከተማክሩ በኋላ ውሳኔያቸው ለአብያተ ክርስቲያናት እንዲታወቅ ደብዳቤ ጽፈው እንደላኩም ተመልክተናል።

ጳውሎስና ሲላስ ይህንን መልእክት እያደረሱ በምዕራፍ 16 ይቀጥላሉ። ጢሞቴዎስንም ተባባሪያቸው አድርገውታል። በሚሄዱበትም ቦታ ሁሉ የጌታን ወንጌል እየመሰከሩ ድንቅና ተአምራት እየተደረገ ቀጥሏል። ከዚህም የተነሣ ታስረው እግዚአብሔር ከእስር ቤት ነጻ አውጥቷቸዋል። ጳውሎስ በዚህ ጉዞው ከመቄዶንያ ሰው ለቀረበለት ጥሪ መታዘዙ ወንጌል ወደ አውሮፓ ለመግባቱ ምክንያት ሆኗል። ሉቃስ ከሐዋርያው ጳውሎስ ጋር በሚሲዮናዊነት ጉዞው መተባበሩን ከ16:10 ጀምሮ «እኛ» ከሚለው አገላለጽ እንረዳለን።

ጳውሎስና ሲላስ በእኩል ሌሊት ሲዘምሩ ጌታን ሲያመለኩ ዝማሬያቸውና ምስጋናቸው ወደ እግዚአብሔር ያርጋል። እንዲሁም በእስር ላይ ላሉትና ለጠባቂዎችም ጭምር ወንጌልን ማስማታቸው ነበር።

16:1 ጢሞቴዎስ፡- ይህ ወጣት የአይሁዳዊት ልጅ ነው። አባቱ የግሪክ ሰው ነበር። የጌታም ደቀ መዝሙር ነበር። ጢሞቴዎስ ከጳውሎስና ከሲላስ ጋር በሁለተኛው የአገልግሎት ጉዞው የተባበረ ሰው፤ በኋላም እደራ የተቀበለ፤ በጳውሎስ የታዘዘና በኤፌሶን በሌሎችም ቦታዎች እግዚአብሔርን ያገለገለ ሰው ነው።

16:2 ወንድሞች መሰከሩለት፡- ጢሞቴዎስ ከህፃንነቱ ጀምሮ መዳን የሚገኝበትን መንገድ የሚያውቅ የጌታ ደቀ መዝሙር ነበር። ስለ እርሱ ማንነት ለእነ ጳውሎስ ምስክርነት የሰጡት በልሰጥራ እና በኢቆንዮን ያሉ ወንድሞች ናቸው። ጢሞቴዎስ ከሕፃንነቱ ጀምሮ በሰዎች የታወቀና ለአገልግሎት መንፈሱ የተነሳሳ እንደሆነ ሌሎች ወንድሞች የሚመስክሩለት ወጣት ነበር ማለት ነው።

ጢሞቴዎስ እናቱ ኤውንቄ አያቱ (የእናቱ እናት) ደግሞ ሎይድ ይባሉ ነበር (2ጢሞ 1:5)። በኢየሱስ ክርስቶስ በማመን መዳን የሚገኝበትን ትምህርት የተማረው ከህፃንነት ጀምሮ ነው (2ጢሞ 3:15)።

ጢሞቴዎስ ከእነ ጳውሎስ ጋር በአገልግሎት ሲተባበር እድሜው አስራ ስምንት ዓመት ያህል እንደሚሆነው ይገመታል።

16:3 በአነዚያም ስፍራዎች ስለ ነበሩ አይሁድ ይዞ ገረዘው። ጳውሎስ በምዕ 15 እንዳየነው ለደኅንነት በኢየሱስ ክርስቶስ ማመን ብቻ በቂ እንደሆነ አጠገክሮ የተከራከረ ሰው ነው። ከአይሁድ ያመኑት ለደኅንነት ከማመን በተጨማሪ አሕዛብን መገረዝ አለባቸው ብለው ያስተማሩትን ትምህርት በግልጽ የተቃወመ ነው። አሁን አባቱ አሕዛብ (የግሪክ ሰው) የሆነውን ጢሞቴዎስን ሲያገኝ ገረዘው። እዚህ ላይ ጳውሎስ ለምን ይህን ያደርጋል? የሚል ጥያቄ ሊነሳ ይችላል።

ጳውሎስ የጌታ ደቀ መዝሙር የነበረውን (ቁ.1) ጢሞቴዎስን የገረዘው የጢሞቴዎስን ደኅንነት «ሙሉ» ለማድረግ እንዳይደለ ከምዕ 15 እንደሚለገግ። ታዲያ ይህን ያደረገው ይሄዱበት በነበሩበት ስፍራዎች አይሁድ ነበሩና እነርሱን ለማገልገል ድርጊቱ ኃጢአት እስካልሆነ ድረስ አይሁድን መስሎ መቅረብ ጥሩ ውጤት የሚያስገኝ እንደሆነ በመረዳቱ ነው። እንዲሁም ጢሞቴዎስ ሙሉ በሙሉ ከአሕዛብ አይደለም። በግማሹ አይሁዳዊ ነውና በአይሁዳውያን ዘንድ የተሻለ ተቀባይነት የሚኖረው እነርሱን በመምሰል ሊቀርብ ነው።

ከጳውሎስ ጋር ለአገልግሎት ከሚጓዙት አንዱ ያልተገረዘ አይሁዳዊ መሆኑ ቢታወቅ ወደ አይሁድ ምክራቦች ገብቶ ለማገልገል ችግር በሆነ ነበር።

ደኅንነትን ለማግኘት መገረዝ አንዱ አስፈላጊ እርምጃ ተደርጎ ከተቆጠረ ትክክል አይሆንም። ይሁን እንጂ ጳውሎስ በ1ቆሮ 7:19 ላይ «መገረዝ ቢሆን አለመገረዝም ቢሆን ከኑቱ ነው፤ የእግዚአብሔርን ትእዛዝ መጠበቅ ነው እንጂ» እንዳለው። በገላ 2:3 ላይ «ከእኔ ጋር የነበረ ቲቶ እንኳን የግሪክ ሰው ሲሆን ይገረዝ ዘንድ ግድ አላሉትም» እንዳለው ጳውሎስ ከእርሱ ጋር የነበረውን ቲቶን እንደ ጢሞቴዎስ ሊገርዘው አላለበም። ጳውሎስ ቲቶን ወደ ኢየሩሳሌም ሲወስደው ሊገርዘው ቢያስብ ኖሮ ከአሕዛብ የሚያምኑት መገረዝ አለባቸው ብለው ከሚናገሩ በኢየሩሳሌም ከነበሩ አይሁድ ሀሳብ ጋር መስማማቱን ባመለከተ ነበር።

ወንጌልን ለማስፋፋት በሚሲዮናዊነት አገልግሎት ኃጢአት ባልሆኑ ነገር የእግዚአብሔር ቃል የሚቃረን ባልሆነ ነገር የሚያገለግሉትን ሕዝብ መስሎ መቅረብ የሰዎችን ልብ ይከፍታል። ባለንበትም ዘመን ለዚህ አንድ ምሳሌ የሚሆነው አለባበስ ነው። ለአገልግሎት የሚኬድበት ሕዝብ አለባበስ አገልጋዩ ከለመደው አይነት ለየት ያለ ሆኖ ቢገኝና ጭምትነትን የማይጋፋ አለባበስ እስከ ሆነ ድረስ የሕዝቡን ዓይነት

ልብስ በመልበስ ማገልገል ሕዝቡን የመቅረቢያ የተሻለ መንገድ ይሆናል።

በ1ቆሮ 9:20 ሐዋርያው ጳውሎስ ሲናገር «አይሁድንም እጠቅም ዘንድ ከአይሁድ ጋር እንደ አይሁዳዊ ሆንኩ» ይላል። ትኩረቱ መጥቀም ነው። ጥቅሙም አይሁድ የክርስቶስ ኢየሱስን አዳኝነት እንዲሰሙ መንገድ መክፈት ነው። ስለዚህ ውጫዊ በሆኑ ነገሮች ወይም ኃጢአት ባልሆኑ ነገሮች የአንድን ሕዝብ ባሕል በተለይም አለባበስና አመጋገብን በጥንቃቄ ለመምሰል መሞከር ለወንጌል በርን ይከፍታል። ይሁን እንጂ እዚህ ላይ በጥብቅ መገንዘብ የሚያስፈልገው አንዳንድ ባሕላዊ አለባበሶች ለባዕድ አምልኮ የተዘጋጁ አምልኮንም መግለጫዎች ሊሆኑ ስለሚችሉ እነዚህን በጥንቃቄ አበጥሮ መለየት ያስፈልጋል።

የሁለተኛው የሚሲዮናዊ ጉዞ በአብዛኛው ቀድሞ ወደ ተመሠረቱ አብያተ ክርስቲያናት ነበር። የሚሲዮናዊ ጉዞ ቡድን አባላት ጳውሎስ፣ ሲላስ፣ ጢሞቴዎስና ሉቃስ ሆነዋል። የአራት ሰዎች ቡድን አገልግሎት።

16:4 የቆረጡትን ሥርዓት ይጠብቁ ዘንድ፡- እነዚህ ሥርዓቶች በኢየሩሳሌም የነበሩ ሐዋርያትና ሽማግሌዎች የወሰኑት ነበር። በሐዋ 15:20፤29 የተገለጹት ናቸው። በከተማዎቹም ሲዞሩ ... ሰጡአቸው 16:4። በምዕ 15 በጉባኤ የተወሰነውን ሥርዓት የያዘውን ይህን ደብዳቤ በሚሄዱበት ሁሉ ያደርሱ ነበር።

16:5 አብያተ ክርስቲያናትም በሃይማኖት ይበረቱ ነበር፤ በቁጥርም ዕለት ዕለት ይበዙ ነበር። «በሃይማኖት መበርታት»³⁷ እና «በቁጥር መብዛት»³⁸ ለቤተ ክርስቲያን ዕድገት ዋና አመልካቾች ናቸው። ቤተ ክርስቲያን ትበረታለች እንዲሁም ትበዛለች። ቃሉ በግልጽነት ሲሰበክና የወንጌል ኃይል ሲገለጥ የውስጥ የሆነ መበርታት፤ የውጭ የሆነ የቁጥር መብዛት ይታያል። ይህ በጥራትም በብዛትም ማደግ ማለት ነው። ጥራቱ በአምነት መበርታትን፤ በእግዚአብሔር ላይ ባለ እውቀት እንዲሁም በግል ሕይወት በቅድስና ማደግን ሲያሳይ የቁጥር እድገት ደግሞ በየዕለቱ የሚሆንን የሰዎች መጨመርን ያሳያል። የሚበዙትም ዕለት ዕለት ነበርና ለንበትን ብቻ ጠብቆ ያልሆነ መብዛትን ያሳያል። በሰንበት አምልኮ ቀን አዳዲስ ነፍሳት ጥሪ የሚጨመር ቁጥር ሳይሆን ዕለት ዕለት ምዕመናን ሁሉ በሚያደርጉት አንድ-ለአንድ ምስክርነት የሚጨመርን የአማኞች ብዛት ያሳያል።

³⁷ quality
³⁸ quantity

የመጀመሪያዎ ክፍለ ዘመን ቤተ ክርስቲያን አንድ አይነተኛ ባሕርይ ሁሉም ደቀ መዝሙር (አባል) መስካሪና አገልጋይ የሆነበት ዘመን መሆኑ ነበር። የዛሬዎም ቤተ ክርስቲያን «ወንጌል ሥራ ፊት ለማኞች» እንዳይኖሩ ሁሉም አማኝ የወንጌል አገልጋይ እንዲሆን ማድረግ ትልቅ የአመራር ጥበብንና መሰጠትን ይጠይቃል። አማኞች ሁሉ አገልጋዮች፤ መስካሪዎች ሊሆኑ ተጠርተዋል።

የሐዋርያት ሥራ መጽሐፍ ስለ ቤተ ክርስቲያን ቁጥር መብዛት እንዲሁም ሕይወት መጠንከር የሚያስረዳ መጽሐፍ ነው። ወንጌል ሲሰበክ የእግዚአብሔር ቃል በእገር ሁሉ መብዛትና የምዕምናን ቁጥር ዕለት ዕለት መጨመር የመጀመሪያዎ ዘመን ቤተ ክርስቲያን አይነተኛ ባሕርይ ነው። ለዚህም በ2:47፤ 4:4፤ 5:14፤ 6:7፤ 9:31፤ 11:21፤ 12:24፤ 13:48፤ 13:49፤ 19:18-21 ያለውን ይመልከቱ።

16:6 ቃሉን እንዳይናገሩ መንፈስ ቅዱስ በሰብሰባቸው፡- ሐዋርያት በአጠቃላይ ቃሉን እንዲናገሩ የታዘዙ ሰዎች ናቸው። ስለዚህ አጠቃላይ ተልዕኮቸው ወንጌልን መስበክ ነው። በኢየሩሳሌም፤ በይሁዳ በሰማርያ እስከ ምድር ዳር ድረስ። ሆኖም በዚህ ጊዜ በእስያ እንዳይናገሩ ተከለከሉ። ከልካዩ መንፈስ ቅዱስ ነው። መከልከሉ ከመንፈስ ቅዱስ እንደሆነ አውቀዋል። ለምን እንደ ተከለከሉ ግልጽ ባይሆንም በአጠቃላይ ቃሉን ይናገሩ ዘንድ ያዘዛቸው ጌታ በዚህ ጊዜ በእስያ እንዲናገሩ ግን አልፈቀደላቸውም።

16:7 የኢየሱስ መንፈስም አልፈቀደላቸውም። እነዚህ ሐዋርያት አቅጣጫ ቀይረው ወደ ሌላ ሊሄዱ ቢሞክሩም መንፈስ ቅዱስ አሁንም ከሰባቸው። ቀጥሎ ወዴት እንደሚሄዱ በሌሊት በራእይ ሰጸውሉስ ተገለጠለት።

መንፈስ ቅዱስም አንዳንድ ጊዜ አገልጋዮች የሚሄዱበትን ቦታ ሲያመለክታቸው አንዳንድ ጊዜም እንዳይሄዱ ሲከለከላቸው በዚህ መጽሐፍ ውስጥ እንመለከታለን። ወንጌል ስርጭት የእግዚአብሔር ሥራ ነውና የአገልጋዮች ድርሻ ከዋናው «ወንጌላዊ» ማለትም ከእግዚአብሔር ጋር ተሰምማቶ አብሮ መሥራት ነው።

16:9 ወደ መቄዶንያ ተሻገርና እርዳን፡- የሚል ጥያቄ ቀረበለት። ለማገልገል በርን የሚከፍት የእግዚአብሔር መንፈስ በርንም ይዘጋል። «ለጠራጌቸው ሥራ ሰጭ» ብሎ ሥራን የሚሰጥ የእግዚአብሔር መንፈስ በሥራው አካሄድ ላይ አንዱን መንገድ ዘግቶ ወደ ሌላ እንዲሄዱ ያዛል።

ሐዋርያት ለአገልገሎት በጉዞ ላይ ናቸው። በየከተማዎቹም ይዞሩ ነበር። አንዳንድ ጊዜ ከተማው ድረስ ከሄዱ በኋላ ቃሉን እንዳይናገሩ ሲከለከሉ ሌላ ጊዜ ደግሞ ወደ አንዳንድ ስፍራዎች ለመሄድ ሲሞክሩ መንፈስ ቅዱስ አልፈቀደላቸውም። ስለዚህ ወደ ሌላ ሥፍራ ወረዱ።

እዚህ ላይ የወንጌል አገልጋዮች ሁሉ በጣም ማስተዋል ያለባቸው ትልቅ ነገር አለ። የወንጌል አገልግሎት (ቃሉን መናገር) የመንፈስ ቅዱስ ሥራ እንደሆነ። ቃሉን የሚናገሩ ሰዎች በእርሱ ምሪት ውስጥ መሆን እንዳለባቸው። ምሪቱ ቃሉን ከአንደበት አውጥቶ ስለ መናገር ብቻ ሳይሆን የት መሄድ እንዳለባቸውና እንደሌለባቸው ጭምር ነው። ወንጌልን ሰዓለም ሁሉ መናገር የተፈቀደ ሆኖ እያለ በዚህ ፈቃድ ውስጥ ግን የእግዚአብሔር መንፈስ በሕያውነቱ እንደ ወደደ የዕለት ተዕለት ምሪትን ይሰጣል።

16:9 የመቄዶንያ ሰው ... ቆሞ ሲለምነው ነበር። ይህ ልመና አውሮፓ ለክርስቶስ የጮኸችበት ጊዜ ነው ማለት ይቻላል። (ምነው ይህ ልመና በ21ኛውም ክፍለ ዘመን በሆነ!!)

16:9 ተሻገርና እርዳን፡- ወንጌል ወደዚህ አካባቢና ምድር ገና አልገባም። ይህ ሌሊት የሚታየው ራእይ ወደ እኛ መጥተህ ወንጌልን ስበክ የሚል ጥሪ ነው 16:10። ወዲያው ወደ መቄዶንያ መሄድ ፈለጉ።

ዛሬም ቢሆን ቤተ ክርስቲያን እንዲህ አይነት ጥሪዎች አሉባት። ወንጌልን ያልሰሙ ሰዎች እርዳታን ይፈልጋሉ። እርዳታውም ወንጌልን የማሰማት ነው። ረዳት የሚመጣው ከምሥራቅ ወይም ከምዕራብ አይደለም ሰማይና ምድርን ከፈጠረ ከእግዚአብሔር ዘንድ ነው (መዝ 121:2)። ስለዚህ ይህን ሕያው እግዚአብሔርን ለዚህ ሕዝብ ማስተዋወቅ ለሕዝቡ እጅግ ጠቃሚ እርዳታ ማቅረብ ነው። ሕዝብ የሚረዳው የሰይጣን መንግሥት ሲወድቅ፤ ጣዖት አምልኮ ሲሰባበር፤ ሰዎች በወንጌል ዓይናቸው ሲበራና እውነትን ሲያውቁ፤ ከዚህም የተነሳ ከጨለማ ወደ ብርሃን፤ ከሰይጣን መንግሥት ወደ እግዚአብሔር መንግሥት ሊዞሩ ነው።

16:10 ወንጌልን እንሰብካቸው ዘንድ እግዚአብሔር እንደጠራን መሰሉናልና። የዚህ መጽሐፍ ጸሐፊ ሱቃስ ራሱን ከጸውሎስ፤ ሲላስና ከጢሞቴዎስ ጋር በመደመር መሰሉናልና ብሎ ይናገራል። ቀደም ሲል በሌሎች ከተሞች እንዲናገሩ እንዳልተፈቀደላቸው ስለሚያውቅ።

16:12 ፊልጵስዮስ ደረሰን፡- እነ ጳውሎስ ወደ መቄዶንያ ሲሄዱ ወደ ፊልጵስዮስ ደረሱ። በዚያ ልድያ የተባሉት ሴት እግዚአብሔርን የምታመልክ 16:14 ነበረች። በዚያ ለመጀመሪያ ጊዜ ቃሉን የተቀበለች ልድያ ነች 16:14-15። ቆርኔሌዎስ እግዚአብሔርን ይፈራ አንደ ነበረ አርሱንም ያመልክ አንደ ነበረ ሁሉ ይህችም ሴት በጌታ በማመን ያለውን ደኅንነት ባታውቅም እግዚአብሔርን ታመልክ ነበር።³⁹ እነዚህ በትውልድ አይሁድ ያልሆኑ ግን እግዚአብሔርን የሚፈሩ (ወይም ወደ ይሁዲነት የገቡ) አሕዛብ ነበሩ።

16:14 ታዲምዋ ዘንድ ጌታ ልቧን ከፈተላት። ልብ አይኖች አሉት (ኤፌ 11:18) እንዲሁም ጆሮዎች አሉት። ልብ የሚነገረውን ለመስማት ይከፈታል፤ ሊዘጋም ይችላል። ልቡን የዘጋ ወይም የተዘጋበት የሚያደምጥ (ወይም የሚያስተውል) አይደለም። ይህች ሴት የምታደምጠውን ታስተውል ዘንድ እግዚአብሔር እንደረዳት እናያለን። ጌታ ቃሉን ይረዱ ዘንድ የደቀ መዛሙርቱን አእምሮ ከፍተላቸዋል (ሉቃ 24:45)።

በወንጌል አገልግሎት ጌታ ኢየሱስ አገልጋዮችን የሚያሰማራ ነው (1:8)። ኃይልን ይቀበሉ ዘንድ የተሰፋውን ቃል ከአብ ተቀብሎ መንፈስ ቅዱስን ያፈሰሰ ነው (ምዕ 2)። ለሥራው «ለየልኝ» የሚል ነው (13:1-2)። ለሥራው የተለዩት በሚያገለግሉበት ጊዜ የሰሚዎችን ልብ የሚከፍት ነው (16:14)። ስለዚህ ኢየሱስ ክርስቶስ የወንጌል አገልጋይ ነው።

16:15 ወደ ቤቴ ገብታችሁ ኑሩ ብላ ለመነችን በግድም አለችን። ሰዎች በወንጌል ሲለወጡ እንግዶችን ለመቀበል እንደማይከብዳቸው ከመጀመሪያው ክፍለ ዘመን የነበረው ሕይወት የምናስተውለው ነው። ሐዋርያት አስቀድሞ ከኢየሩሳሌም ተነስተው ወደ ይሁዳ፣ ሰማርያና አስከ ምድር ዳር ድረስ ለአገልግሎት ሲሰማሩ በኢየሩሳሌም እንዲጠብቁ የታዘዙት ኃይል እስኪለብሱ ብቻ ነው። ለስምሪታቸው የሚያስፈልጋቸው ገንዘብ፣ በጀት ወዘተ ሲመደብላቸው እናይም። ወንጌል እየተሰበከ በሄደ መጠን መኖሪያቸውን እያገኙ ኖረዋል። ይህም አንዳንድ ጊዜ እንደ ቁርበት ፋቂው ስምዖንና ልድያ አይነቶች አገልጋዮችን ወደ ቤታቸው በእንግድነት በሚቀበሉ ሰዎች በኩል ነው። ሌላው ደግሞ እንደ ሐዋርያው ጳውሎስ አይነት ለመኖሪያቸው ሥራ እየሠሩ (ድንኳን መስፋት) ነበር (2ቆሮ 11:9፣ 2ተሰ 3:8)።

ለወንጌል አገልግሎት ትልቁ «መሣሪያ» የመንፈስ ቅዱስ ኃይልን መልበስ ነው። ወንጌል በተሰበከና የእግዚአብሔር ቃል በሰፋ መጠን እምነው የሚድኑት ቤታቸውን ይከፍታሉ። ሌሎችም ለመንገድ የሚሆን ይሰጣሉ፤ ችግረኛ እስከማይኖር ድረስ እርስ በእርስ ይረዳዳሉ። ይህ ወንጌልን በጋራ ማገልገል ነው። መልእክተኞች ከቦታ ቦታ እየተዘዋወሩ ቃሉን ይሰብካሉ። በየቦታው በንግድም ሆነ በሌላ ሥራ ያሉት ደግሞ ለአገልጋዮች በራቸውን በመክፈት በቤታቸው እንዲቆዩ በማድረግና በመርዳት በጋራ ወንጌልን ያገለግላሉ።

16:17 የልዑል አምላክ ባሪያዎች ናቸው። ይህን የተናገረው የሚርተኝነት መንፈስ የነበራት ሴት ናት። «የመዳንን መንገድ የሚነግሯችሁ ሰዎች የልዑል አምላክ ባሪያዎች ናቸው» ማለቷ ቃሉ በመሠረቱ ትክክል ነው። ልክ ርኩስ መንፈስ ጌታ ኢየሱስን ማን እንደሆነ አውቆያለሁ «የእግዚአብሔር ቅዱስ» ብሎ እንደጮኸው (ማር 1:24)። አሁንም እነ ጳውሎስ ላይ የሚርተኝነት መንፈስ የነበራት ሴት የጮኸችው እንዲሁ ነው። ይህ አባባሏ ጳውሎስን አስቸግሮታል። መንፈሱን ከእርሷ እንድትወጣ በኢየሱስ ክርስቶስ ስም አዝሃለሁ አለው፤ በዚያም ሰዓት ወጣ 16:18።

ዲያብሎስ በሰዎች ውስጥ ሆኖ ትክክል የሆነ ነገር ሊናገር ይችላል። ያ ንግግር ግን ከእግዚአብሔር ነው የመጣው ብሎ ተግባራዊ እርምጃ ከመውሰድ በፊት መመዘንና ማጤን ይገባል። ርኩስ መንፈስ ጌታ ኢየሱስን «ማን እንደሆነ አውቁሃለሁ» (ማር 1:24-25) ሲለው ለዲያብሎስ የተፈቀደለት ዕውቀት ነገር እንዳለ ያሳያል። ይሁን እንጂ ይህን የሚገልጠው ለእግዚአብሔር ክብር ብሎ አይደለም። ርኩስ መንፈስ እንዲህ ብሎ መጮህና መናገር ሲጀምር ማደሪያውን ሊያጣ መሆኑን ቢያውቅ ኖሮ ባላደረገውም ነበር። ስለዚህ የሚያደርገውን የማያስተውል (የማይቆጣጠር) እንደሆነም መገንዘብ ይቻላል።

ይህች ሴት ጠንቋይ ነበረች። ይህች ሚርተኛ ሴት የምትናገረውን ሐዋርያው ጳውሎስ አብረውት ያሉት አልፈለጉትም። የሚርተኝነት መንፈስ ያለባት በክፉ መንፈስ ተመርታ የሐሰት ትንቢት የምትናገር ማለት ነው። እንዲህ አይነቱ በእግዚአብሔር ቃል የተጠላ ነው (ዘሌ 19:31፣ 2ዮ:6፣ 127)። ይህች ገፈድ የተፈለገችው ስለምትሰጠው አገልግሎት ወይም የጉልበት ሥራ ሳይሆን በሚርቷ እንደ ትርፍ ማስገኛ መሣሪያ (ዕቃ) ሆና ነው።

ርኩስ መንፈስ ከወጣ በኋላ የተነሳው ስደት ምክንያቱ የተለምዶ (የእምነት) ጉዳይ ሳይሆን የዘር ጉዳይ አድረገው አቀረቡት። እነዚህ

³⁹ ኢትዮጵያዊው ጃንደረብ (8:27)፣ ቆርኔሌዎስ (10:2)፣ እዮስጦስ (18:7) እና ልዲያ (16:11) እነዚህ ሁሉ እግዚአብሔርን የሚያመልኩ ነበሩ።

ለዎች አይሁድ ሆነው 20 እኛ ደግሞ የሮሜ ሰዎች ሆነን 21 በሚል በመከፋፈል በገዢው ፊት አቀረቡለቸው።

ብዙ ጊዜ በቤተ ክርስቲያን (እገልጋዮች) ላይ ስደት የሚነሳው የተፈጸመው ተአምርና ድንቅ ነገር ትክክል አይደለም በሚል አይሆንም። ከብዙ የስደት ምክንያቶች የአለቆች ወይም የሃይማኖት ሰዎች ቅናት ዋናው ሆኖ ይገኛል።

16:20 ከተማችንን እጅግ ያናውጣሉ። የተናወጠው የጠላት መንግሥት ነው። ዲያብሎስ በሴትዮዋ ውስጥ ሆኖ ይሠራ የነበረው ሥራ ተቋረጠበት። በኢየሱስ ክርስቶስ ስም ታዞ ከሴቲቱ ስለ ወጣ ጌቶቿ ወደ ነገርዎች ሲቀርቡ ያቀረቡት ምክንያት «ከተማችን ተናወጠ» ብለው ነው። «ፓለቲካዊ» ምክንያት ሰጥተው ክርስትናን መቃወም ነው። አቀራረባቸውም እነዚያ «አይሁድ» እኛ «የሮሜ» ሰዎች በሚል በወገን በመክፈል ቅስቀሳ ማድረግ ነው።

16:22 ልብሳቸውን ገፈው በበተር ይመቷቸው ዘንድ። በሕዝብ ፊት ልብስን መገፈፍ አሳፋሪ ነገር ነው። በተከታታይ የደረሱባቸው መከራዎች ስለዚህ ሁኔታ ጳውሎስ በፊልጵስዩስ ስለደረሰበት መከራ ሲናገር «መከራ ተቀብለን ተንገላተንም» (1ተሰ 2:2) ይላል። ስለ መመታቱም በ2ቆሮ 11:25 ገልጸዋል። በተከታታይ የደረሱባቸው መከራዎች፡-

- ልብሳቸው መገፈፍ (22)!
- መደብደብ (23)!
- ወደ ወሃኒ መጣል (24)!
- እግራቸው በግንድ ተጣብቆ መጠረቅ (24)።

እነዚህ ሁሉ ቢሆኑም በሌሊት ሁኔታው ተቀየረ።

16:25 እግዚአብሔርን በዚህ ያመለክታል ነበር። ጊዜው መገፈፍ ሌሊት 25 ነው። ቦታው እስር ቤት ነው- የውስጠኛው ክፍል። ጳውሎስና ሲላስ ልብሳቸው ተገፍፈው የተደበደቡ እንዲሁም እግራቸው ከግንድ ጋር ተጣብቆ የተጠረቀ እስረኞች ናቸው። ነገር ግን በመከራ ውስጥ ልብን በደስታ የሚሞላ «በሌሊት ዝማራን የሚሰጥ» (ኢዮብ 35:10) እግዚአብሔር ውስጣቸውን በደስታ ሞላው። ከደረሰባቸው መከራና ካሉበት ሆኔታ በላይ በመሆን ጮክ ብለው እግዚአብሔርን ያመለክታል ነበር። ሥጋቸው በመደብደቡ ቆሰሏል በመንፈሳቸው ግን በእግዚአብሔር ሐሴት ያደርጋሉ። ይህ ዝማራ በውስጣቸው የሚኖረው መንፈስ ቅዱስ ከሚያፈሰው የደስታ መንፈስ የተነሣ የሚመጣ ነው።

16:26 የምድር መንቀጥቀጥ፡- የምድር መናወጡ በታሰሩበት ቤት ላይ መፍረስን ወይም መፈራረስን አላስከተለም። በሰዎችም ሕይወትና አካል ላይ ጉዳት አላደረሰም። ይህ የምድር መናወጥ ለይቶ እስራትን የሚፈታ! የተዘጋውን በር የሚከፍት! የእግዚአብሔርን መንገድ ታላቅነት የሚያሳይ መናወጥ ነው። እስረኛን ከእስራቱ የሚፈታ! በርን የሚከፍት የምድር መናወጥ ነው። (እንዲሁም ማቴ 28:21 ሐዋ 4:31) ይመልከቱ። እስራታቸው በተፈታ ጊዜ ከእስረኞቹ ማለት ከጳውሎስና ከሲላስ አንዳቸውም እንኳን አላመለጡም። እንደ ጴጥሮስም ተነሱና ሂዱ አልተባሉም (ሐዋ 5:19-20)።

16:28 በራስህ ክፉ ነገር አታድርግ። ጳውሎስ ስለ ታሰረ ለመበቀል የሚነሣ ሰው አይደለም ይልቁን እያንዳንዱ ሰው በክርስቶስ በማመን ሕይወት ያገኝ ዘንድ ሁኔታውን ሁሉ ለዚህ የሚጠቀም ታላቅ ሰው ነው። የወሃኒው ጠባቂ ራሱን ለመግደል ሰይፉን በመዘዝ ጊዜ ጳውሎስ ይህን አታድርግ ብሎ ይጮሃል። ክርስቲያን አይበቀልም። ይልቁን ለሌላው መልካሙን ይፈልጋል። ከሁሉም በላይ ለሰው መልካም ነገር ደኅንነቱን ማግኘቱ ነው። ከዚህ በኋላ ለጠባቂው ታላቅ የሕይወት ሰው ሆነለት።

16:30 እድን ዘንድ ምን ማድረግ ይገባኛል? ብሎ ጠባቂው ሲጠይቀው ጳውሎስ የመለሰለት በጌታ በኢየሱስ ክርስቶስ እመን 31 በማለት ነው። ጠባቂውም ከተለወጠ በኋላ (ደኅንነትን ሲያገኝ) ቁሳሳቸውን አጠባባቸው 33! ማዕድ አቀረበላቸው 34። ለእርሱም ቤት ታላቅ ሐሊት 34 ሆነ።

ደኅንነት ስለማግኘት የወሃኒው ጠባቂ ለጠየቀው ጥያቄ የእነ ጳውሎስ መልስ በጌታ በኢየሱስ ክርስቶስ እመን የሚል ነው። ደኅንነት የማግኘት መንገድ በጌታ በኢየሱስ ክርስቶስ ማመን ነው። በማመን ደግሞ ትክክለኛው እርምጃ ንስሐ መግባት ነው። በሉቃ 13:3 «ንስሐ ባትገቡ ሁላችሁ እንዲሁ ትጠፋላችሁ» እንደሚል መጻን የሚገኘው ንስሐ ገብቶ በኢየሱስ ክርስቶስ በማመን ነው። ንስሐ ለመግባት አለመፈለግ ደግሞ ለመጥፋት መምረጥ ነው። ስለሆነም ንስሐ መግባትና እምነት አንድ ላይ የተያያዙ ናቸው።

እዚህ ላይ በተጨማሪ የምናስተውለው ያ የመራት መንቀጥቀጥ ያደረገው የጳውሎስንና የሲላስን እስራት መፍታት ብቻ ሳይሆን ለወሃኒውም ጠባቂ የደኅንነትን መንገድ አበጀ። ለወሃኒ ጠባቂው «መስከረ»። እድን ዘንድ ምን ላድርግ? ብሎ እንዲጠይቅ ምክንያት ሆነ። እግዚአብሔር ወደ ሰው ሕይወት የሚመጣበት መንገድ

አይመረመርም። እግዚአብሔርን ለሚፈራ የጭፍራ አለቃ ቆርኔሌዎስ ጴጥሮስን በራእይ በመናገር እንደላከለት ለዚህ ለወገኒ ጠባቂ ደግሞ በመሬት መንቀጥቀጥ በኩል ተናገረው።

ወደ ውስጠኛው ወገኒ የጣላቸው የወገኒው ጠባቂ ነው። እግራቸውንም ጠርቆ ያሰረው እርሱ ነው። አሁን ግን እግዚአብሔር በሕይወቱ ካደረገው ነገር የተነሳ መብራትም ለምኖ ወደ ውስጥ ሮጠ 29! እነርሱንም ወደ ውጭ አወጥቶ 30 ፤ ጌቶች ሆይ ብሎ 30 ይጠራቸዋል። ቁስላቸውን አጠበላቸው 33። ከቁስላቸው የተወሰነው እርሱ ጠርቆ ስላሰራቸው ሊሆን ይችላል። ሐዋርያትም ቢሆኑ ሰዎች ናቸውና ራሳቸውን በራሳቸው የማዳን ወይም የመፈወስ ኃይል የላቸውም። እነርሱም የእግዚአብሔርን ምሕረት (ፈውስ) የሚጠብቁ ናቸው።

16:31 እመን አንተና ቤተ ሰዎችህ ትድናላችሁ። ከቁ.31-34 ባለው ክፍል ውስጥ አንተና ቤተ ሰዎችህ የሚለው ሐረግ ሦስት ጊዜ ተገልጧል። ይህ አገላለጽ አንድ ሰው ደኅንነት ለማግኘት እያንዳንዱ ሰው በግሉ ማመን አይኖርበትም ወይ? የሚል ጥያቄ ያስነሳል። በዚሁ ክፍል በግልጽ እንደምናየው፦

- ጳውሎስ የወገኒ ጠባቂውን በግሉ እንዲያምን እመን 31 ብሎ ይነግረዋል።
- ሁለተኛው ለእርሱና በቤቱም ላሉት ሁሉ የእግዚአብሔርን ቃል ተናገሩአቸው 32 ይላል። እርሱ ለባቸው ተጠቅሷል፤ በቤቱም ላሉት ሁሉ ደግሞ የእግዚአብሔርን ቃል ነግረዋቸዋል።

«እምነት በመስማት ነው። መስማትም በእግዚአብሔር ቃል ነው» (ሮሜ 10:17)። ስለዚህ የእግዚአብሔርን ቃል የሰሙት በቤቱ ያሉት ሁሉ በማመን ደኅንነትን ያገኛሉ።

16:34 ሐሴት አደረገ። በእግዚአብሔር ማመንና ደስታ አብሮ የተያዘ ነው። የደስታ መንፈስ በአማኝ ውስጥ ይፈሰሳል (ሐዋ 2:46፤ 8:39፤ 16:27-29)። አማኞች ደስ የሚላቸው ስላላቸው ንብረት፤ ስለሚያገኙት ገንዘብ ወይም ስለሚኖሩበት የኑሮ ደረጃና አገር ሳይሆን ደስታቸው በጌታ ላይ ብቻ የተመሠረተ እንዲሆን ጳውሎስ በፊል 4:4 ይመክራል። ደስታውን በእግዚአብሔር ላይ ያሳደረገ ሰው እንደ አየሩ ጠባይ የሚለዋወጥ ባሕርይ ያለው ሰው መሆኑ ነው። የክረምት ወራት በረዘመበት የሀዘኑ ወራት ይበዛል ማለት ነው። በጭጋም ጊዜ እንዲሁ። ሐዋርያት ከመደብደብ በኋላ በእስር ቤት ውስጥ ሆነው በብዙ ደስ ብሎአቸው ይዘምሩ ነበር። ደስታ በእግዚአብሔር ነው።

እግዚአብሔር የሚሠራበት እንዲት ሌሊት እጅግ ረጅም ጊዜ ትሆናለች። የዚያች ሌሊት የመጀመሪያ ክፍል (መንፈቀ ሌሊት) ጳውሎስና ሲላስ በእስር ቤት የቆዩበትና እግዚአብሔርን ያመሰገኑበት ሌሊት ናት። ቀሪው ክፍል ደግሞ ጳውሎስና ሲላስ ከእስር ቤት ወጥተው ወደ ወገኒ ጠባቂው ቤት የሄዱበት፤ ቁስላቸው የታጠበላቸው፤ ማዕድ የቀረበላቸው፤ በጠባቂውም ቤት ቃሉን ተናግረው ጠባቂው ከነቤተ ሰዎቹ በማመን ሀሴት ያደረገባት ሌሊት ነች።

በነጋ ጊዜ የገዢዎቹ ውሳኔ ሰዎቹ እንዲፈቱ ነው። እንዴት የሀሳብ ለውጥ እንዳደረጉ አልተገለጠም። ሆኖም ጳውሎስ ሮማዊ መሆኑን ይገልጻል ቁ.17። በዚያን ዘመን ሮማዊ ዜጋ መሆን ትልቅ ጥቅም የሚያስገኝ ነበር። የሮም ዜጎች ያለ ፍርድ አይታሰሩም ነበርና። ጳውሎስ ልብሱን አውልቀው ከመደብደባቸው በፊት ሮማዊ መሆኑን ቢገልጽ ኖሮ እንዲህ አይነት ድብደባና እስራት ባልደረሰበት ነበር። በሌላ ቦታ ሮማዊ መሆኑን የገለጸበት ጊዜ እንዳለ ቢታወቅም (22:25) አሁን ግን ያለ ፍርድ ልብሱን አውልቀው ሲደበድቡት ዝም አለ። ምናልባት ከተደበደቡና እስር ቤት ከተጣሉ በኋላ የሚመጣውን «የእስር ቤት ውስጥ የወንጌል ስብከት» በመንፈስ ተረድተው ይሆናል።

በወገኒ ጠባቂው መዳን ሌላ የምንረዳው አለቆችና ገዢዎች ቃሉ እንዳይሰበክ የከለከሉበት ምክንያት ራሱ የቃሉ ማሰራጫ መንገድ እንደሆነ ነው።

16:40 ወንድሞችንም ባዩ ጊዜ አጽናኑአቸውና ሄዱ። ወደ ፊልጵስዩስ ከመጡበት ጊዜ ጀምሮ (16:12) የልድያ እንግዶች ሆነው ነበር። ከወገኒ ከወጡ በኋላ እንደገና ወደ ልድያ ቤት በመሄድ ወንድሞችን አጽናኑ። ከዚያም ጉዞ ቀጠሉ፤ ወንጌልም እየገሰገሰ ነው።

እንግዲህ በዚህ ምዕራፍ እንዳየነው ወደ እስያ እንዳይሄዱ ተከልክለው ወደ አውሮፓ ሲሄዱ መጀመሪያ ወንጌልን የሰበኩት በፊልጵስዩስ ነበር። ይህች ፊልጵስዩስ ቤተ ክርስቲያን ሁለት ጊዜ ለጳውሎስ እርዳታ ልካለች (ፊል 4:15-16)። ልድያ በአውሮፓ የመጀመሪያዋ አማኝ ነች ማለት ይቻላል። በሁለተኛነትም የወገኒ ጠባቂውና ቤተሰቡ ሳይሆኑ አይቀሩም። የሚቀጥለው የወንጌል አገልግሎት ቦታ ተሰሎንቄ ነው።

በ16:10 ላይ ሉቃስ ከእነ ጳውሎስ ጋር እንደ ነበረ ገልጿልናል። ምዕራፉ ሲጨርስ ግን «ሄዱ» (16:40) ስለሚል አብሮአቸው ወደ ወደሚቀጥለው ተሰሎንቄ መንገድ እንዳልሄደ እናገናዝባለን።

ምዕ 17 ጳውሎስ በተሰሎጃቂና በቤሪያ በአይሁድ ምክራብ ውስጥ በአቴና ደግሞ በአርዮስፋንስ የነበረውን የወንጌል ስብከት ይገልጻል። በአቴና የነበረው አገልግሎት ውጤቱ የተለያየ ነው። እንዳንዶቹ አፈዙበት! እኩሌቶቹ ለሌላ ቀን ለመስማት ቀጠሩ፤ እንዳንዶቹ ደግሞ አመኑ 17:2። ተሰሎንቄ በመቄዶንያ ከሚገኙ ከተሞች በሃብት የታወቀች! ስሟ የተጠራና የታወቀ ሰዎች የነበሩባት ከተማ እንደ ነበረች ይነገራል።

17:2 ጳውሎስም እንደ ልማዱ፡- ጳውሎስ ወደ አንድ ቦታ ሲሄድ የአይሁድ ስብስብ ወይም ምክራብ ካለ በስንበት በምክራብ ተገኝቶ ከአይሁድ ጋር መነጋገርና መጽሐፍትን መተርጎም ልማዱ ነበር። ይህ አንድ የወንጌል ማሰራጫ ዘዴው ነው። ከአይሁድም ጋር ሲነጋገር ከመጻሕፍት እየጠቀሰ ይነጋገር ነበር 17:2። አይሁድ ሕግና ነቢያትን የሚያውቁ ስለሆኑ ኢየሱስ እርሱ ክርስቶስ እንደሆነ ለማስረዳትና በእርሱ በማመን ንስሐ ገብተው ደኅንነትን እንዲገኙ ለመስበክ የሚጀምረው ከብሉይ ኪዳን ነበር።

በተሰሎንቄም እንዲሁ ከመጻሕፍት በመጥቀስ ያስተምራቸው ነበር። ከመጻሕፍትም እየጠቀሰ ሲነጋገር በአዲስ ኪዳን ትርጓሜው ምን ማለት እንደሆነ ሲተረጎም ክርስቶስ መከራ እንዲቀበልና ከሙታን እንዲነሣ ይገባው ዘንድ እያስረጸ ... እርሱ ክርስቶስ ነው ይል ነበር 17:3። በሌላ በኩል ጳውሎስ የማያምኑ ወይም የአሕዛብን ስብስብ ሲያገኝ የሚጀምረው እነርሱ ከሚያውቁት ተነስቶ ነው። (ይህን በዚሁ ምዕራፍ ወደ ታች ባሉት ቁጥሮች እንመለከታለን)።

17:4 ከከበሩትም ሴቶች ጥቂቶች ያይደሉ፡- በከተማው ከፍተኛ ከበሬታ ካላቸው ሴቶች መካከል በወንጌል አመኑ። በአንጻሊያም እንዲሁ ያመኑ የከበሩ ሴቶች ነበሩ (ሐዋ 13:50)።

ጳውሎስ አቴና ከደረሰ በኋላ ሲላስና ጢሞቴዎስ ወደ እርሱ እንዲመጡ መልእክት ልኮ ነበር። ጢሞቴዎስ ቶሎ ወደ እርሱ እንደመጣ ከሐዋ 18:5፤ 2ቆሮ 11:8፤ 1ተሰ 3:1-2 እንረዳለን።

17:5 አይሁድ ግን ቀንተው፡- እነዚህ አይሁድ የጳውሎስንና የሲላስን ትምህርት በግልጽ አልተቃወሙም። በስብከታቸው ብዙ ተከታዮችን በማፍራታቸው በዚህ ቅናት ይዟቸው ነበር።

17:5 ኢየሱዱ- እነ ጳውሎስን ስለ ተቀበለ ስደት የደረሰበት ሰው ነው። ቁርባን ፋቂው ስምዖን፤ ነጋዴዋ ልድያ፤ እንዲሁም ኢየሱዱ የወንጌል አገልጋዮችን በቤታቸው እንግድነት ስለተቀበሉ የወንጌል ሥራ ተካፋዮች ሆነዋል። እንዳንዶቹም በመከራው ተካፋዮች ነበሩ። ኢየሱዱ ከጳውሎስ ጋር ዝምድና ያለው ይመስላል። በሮሜ 16:21 የተጠቀሰው ኢየሱዱ በሐዋ 17:5 ያለው ኢየሱዱ ከሆነ ከጳውሎስ ጋር ዝምድና አለው ማለት ነው።

17:6 ዓለምን ያወኩ እነዚህ፡- ለአይሁድ «ሁከት» መሰላቸው ዓለም ግን በወንጌል እየተለወጠች ነው። ወንጌል ሲሰበክ ለውጥን ያስከትላል፤ አስተሳሰብና መንገድን ያስቀይራል።

17:7 ኢየሱስ የሚሉት ሌላ ንጉሥ አለ እያሉ የቂሣርን ትእዛዝ ይቃወማሉ፡- በማለት አይሁድ እነ ጳውሎስን የከሰሷቸው በእውነትም ስለ ቂሣር ንጉሥነት ገዳቸው አይደለም፤ በቀኝ ግዛት ነበሩና። ይሁን እንጂ ወደ ሮማውያን አለቆች ቀርበው «ጆሮ ማግኘት» የሚችሉት በእንዲህ አይነት አቀራረብ ሲከሷቸው ነበር። ሮማውያን በአይሁድ መካከል ስለሚነሳው የሃይማኖት ክርክር ግድ አልነበራቸውም። መንግሥትን ወይም ንጉሣቸውን የሚነካ ነገር ሲሆን ግን አያስችላቸውም ነበር።

ሌላ ንጉሥ የሚለው ክስ በጌታም ጊዜ የነበሩ ፈሪሳውያንና አለቆች በጌታ ኢየሱስ ላይ ያቀረቡት ክስ (ማር 12:14፤ ሉቃ 23:2) ኢየሱስ ንጉሥ ነው የሚል ነበር።

በእርግጥ ኢየሱስ ንጉሥ ነው። ቂሣርም ንጉሥ ነበር። ንጉሥነታቸው ግን ለየቅል ነው። ቂሣር ለተወሰነ ቦታና ዘመን በእግዚአብሔር የተፈቀደለት ሚች ንጉሥ ነው። ሥልጣኑ በሥጋ ላይ ነው። የኢየሱስ መንግሥቱ የዚህ ዓለም አይደለም፤ መንፈሳዊ መንግሥት ነው። ኢየሱስ በሥጋና በነፍስ ላይ ሥልጣን ያለው በሁሉም ላይ ገዢ የሆነ ዘላለማዊ ንጉሥ ነው።

17:10 ጳውሎስንና ሲላስን በሊሊት ወደ ቤሪያ ሰደዱአቸው፡- አይሁድ ካስነሱት ሁከት የተነሳ ወንድሞች እነዚህን እንዲያመልጡ ረዷቸው። ከዚህም በፊት በደማስቆ ጳውሎስ በቅርጫት ሆኖ በመስኮት እንዲያመልጥ ወንድሞች አድርገው ነበር (2ቆሮ 11:32-33)።

የቤሪያ ሰዎች፡-
• ልብ ሰፊዎች (11)

- ዕለት ዕለት መጽሐፍትን የሚመረምሩ (11)
- ቃሉን በሙሉ ፈቃድ የሚቀበሉ ነበሩ (11)።

እንደ ተሰሎንቄ ሰዎች የቤሪያ ሰዎችም አይሁድ ነበሩ። የተሰሎንቄዎቹ አሳዳጆች በቤሪያ የነበሩት ደግሞ ጳውሎስና ሲላስ በነገሯቸው ጊዜ የሚሰሙትን ከመጻሕፍት ጋር በማመሳከርና በመመርመር የሚቀበሉ ነበሩ። የተሰሎንቄዎቹ አይሁድ ጳውሎስንና ሲላስን ያስወግደው ከተሰሎንቄ ብቻ ሳይሆን ከቤሪያም ጭምር ነው። ምክንያቱም በቅናት ተሞልተው ነበርና። ሁሉም አይሁድ አንድ አይነት ባሕርይ አልነበራቸውም።

የቤሪያ ሰዎች መጻሕፍትን የሚያነቡት በሰንበት ዕለት ብቻ አልነበረም። ዕለት ዕለት ያደርጉት ነበር። ይህ በእርግጥም ልቦ ሰፊ ያሰኛቸዋል። መመርመራቸው እነ ጳውሎስ የሚሰብኩትን ከቃል ጋር ማዛመዳቸው ዓላማውም እውነትና ትክክል የሆነውን ለመቀበል ነው። የሚሰሙ ስብከቶች ከመጽሐፍ ቅዱስ (ከእግዚአብሔር ቃል) ጋር ተመርምረው መታየት አለባቸው። ስብከትን የሚሰሙ ሰዎች የሰሙት ስብከት እንደ እግዚአብሔር ቃል ከሆነ መቀበልና በዚያ መኖር ይጠበቅባቸዋል። ይህ «ቤሪያዊ» መሆን ነው።

17:16 ጳውሎስም በአቴና ... በከተማው ጣዖት መሙላቱን እየተመለከተ መንፈሱ ተበሳጫበት። በግሪክ አቴና ከተማ ብዙ ጣዖት ነበረባት። ለማይታወቅ አምላክ **17:23** የሚል ቦታ እንዳለ ጳውሎስ ከተመለከተ በኋላ ለአቴና ሰዎች ስለ ክርስቶስ ሊነግራቸው ይጀምራል። የአቴና ሰዎች ፈላስፎችና አዲስ ነገር መስማት የሚፈልጉ ነበሩ (17:21)። የአቴና ሰዎች **ለማይታወቅ አምላክ 17:23** በማለት መሠዊያ የሠሩለትን አምላክ ጳውሎስ ግን እንደሚያውቀው፤ እርሱም ሕያው እግዚአብሔር፤ ፈጣሪ፤ ገዢ፤ አዳኝ፤ የዓለም ፈራጅ እንደሆነ ይነገራቸዋል።

17:19 አርያስፋኅስ፡- ይህ የግሪክ ቃል የማርስ (የጦር አምላክ) ኮረብታ ማለት ሲሆን አቴናውያን ዋና ስብሰባ ለማድረግ ወይም የተመረጡ ሰዎች ፍርድ ለመስጠት የሚገናኙበት ቦታ ነው።

የጳውሎስ ስብከት አንዱ ውጤት ካመነት ወንዶች መካከል በአርያስፋኅስ ያለው የፍርድ ቤት ፈራጅ የሆነው **ዲዮናስዮስ 17:34**፡ ማመኑ ነው።

17:22 ጳውሎስም በአርያስፋኅስ መካከል ቆሞ፡- ጳውሎስ ለአቴና ሰዎች ሲነገራቸው ለአይሁድ በሚነገራቸው አቀራረብ አይነት አልቀረበም።

ለአይሁድም ሆነ ለአሕዛብ የመልእክቱ መጨረሻ ሊየሱስ እርሱ ክርስቶስ እንደሆነ በማስረዳትና ከሙታን እንደተነሣ በመመስከር መዳን የሚገኘው በኢየሱስ ክርስቶስ ብቻ እንደሆነ አስረግጦ መናገር ነው። ለአይሁድ ከብሉይ ኪዳን ጀምሮ መጻሕፍት እየተረጎመ ይሰብካል። ለአሕዛብ ደግሞ በአካባቢያቸው ከሚታየውና ከአስተሳሰባቸው ተነስቶ ወንጌልን ይሰብካል።

ጳውሎስ በስብከትም እንኳ **ከአናንተ ከባለ ቅኔዎች አንዳንዶች 28** በማለት ፈላስፎቹ የሚናገሩትን በመጥቀስ ይገልጽላቸዋል። ፈላስፎቹ ከሚናገሩት አንዱ ለአምላክ **እኛ ደግሞ ዘመዶቹ ነንና 28** ማለታቸው ነው። ያም ቢሆን ጳውሎስ ወደ ዋና መልእክት ይመራቸዋል። እንዲህ አይነት አቀራረብ በቲቶ 1:12ም ላይ እናገኛለን። በወንጌል ስብከት ዋናውን የወንጌል መልእክት ሳይለውጡ ለየአድማጩ አቀራረቡን ማስተካከል ያስፈልጋል።

ስለሆነም በዚህ ክፍል ሳያውቁት የሚያመልኩት አምላክ ማን እንደሆነ ለማስረዳት እነርሱ ከሚያመልኩት ከሚታየው ይጀምራል። የአቴና ሰዎች በጣም ሃይማኖተኞች ቢሆኑም እውነተኛውን አምላክ ሕያው እግዚአብሔርን አያውቁም ነበር። በዚህም ዘመን እንዲህ አይነት ሰዎች ብዙ ናቸው። ሃይማኖተኞች ሆነው ሳለ ሕያው እግዚአብሔርን የማያውቁ።

- እግዚአብሔር ፈጣሪ ነው ፍጡር አይደለም።
- እግዚአብሔር ፈጣሪ ስለሆነ ከመረዳት በላይ ነው። ሆኖም
- እግዚአብሔር ለእያንዳንዱ ሰው ቅርብ ነው።
- እግዚአብሔር ልዑል ነው፤ ሁሉንም ይቆጣጠራል፤ ሆኖም
- ለእያንዳንዱ ሰው ደግሞ ቅርብ ነው።

17:24 ዓለሙንና በእርሱ ያለውን ሁሉ የፈጠረ አምላክ፡- ጳውሎስ ሳታውቁ የምታመልኩትን እኔ እነገራችኋለሁ ብሎ የሚያስረዳቸው፡-

1. እርሱ ዓለምን የፈጠረ አምላክ ነው።
2. እርሱ የሰማይና የምድር ጌታ ነው
3. እኛ በሠራው መቅደስ አይኖርም
4. ሕይወትንና እስትንፋስን ሁሉንም ለሁሉ ይሰጣል
5. አንዳች እንደሚገድለው በሰው እኛ አይገለገልም
6. የሰውን ወገኖች ሁሉ ከአንድ ፈጠረ
7. ለሰዎች የሚኖሩበትን ስፍራ መደበ
8. ከእያንዳንዳችን የራቀ አይደለም

9. «እኛ የእርሱ ዘመዶች ነን»

10. በእርሱ ሕያዋን ሆነን እንንቀሳቀሳለን እንኖርማለን፤ ስለሆነም

11. እግዚአብሔር በሰው እጅ እንደ ተሠራ ወይም እንደ ተቀረጸ ጣዖት እንደሆነ አድርገን እናስብ ዘንድ አይገባንም።

17:26-27 የሰውን ወገኖች ሁሉ ከአንድ ፈጠረ፡- በማለት ሐዋርያው ጳውሎስ ለአቴና ሰዎች ሲነግራቸው እነርሱን ግሪኮችንና እርሱን አይሁዳዊውን ሁሉንም የፈጠረው ከአንድ እንደ ሆነ ሲያስረዳቸው ነው። ምንጫችን (መሠረታችን) አንድ ነው። ስለሆነም በአፈጣጠር ወንድማማች ነን።⁴⁰

የእያንዳንዱ አገር ሕዝብ አኗኗር፤ አሰራርና፤ ዳርቻ ሌሎችም ነገሮች ሁሉ በእግዚአብሔር ዕውቀት ሥር ያለ ነው። እግዚአብሔር ለዘመኖች እንዲሁም ለመኖሪያ ስፍራ ዳርቻ ይመድባል። ሁሉ በእርሱ ቁጥጥር ሥር የሆነ ከእርሱ እውቀትና ፈቃድ ያልሾለከ ነው፤ ኢዮ 12:23ን ይመልከቱ። ስለሆነም በምድር ላይ የሰዎች እንቅስቃሴ፤ የነገሥታት መለዋወጥ፤ ሌሎችም ድርጊቶች ሁሉ በሰዎች ፈቃድና አካሄድ ላይ የተመሠረቱ ቢመስሉንም ይህ በድንግዝግዝ መረዳታችን ያለው ትርጓሜ እንዲ በሁሉም ላይ የእግዚአብሔር ፈቃድ በሁሉን ገዥነቱ በሁሉን አዋቂነቱ ይሰለጥናል።

ስለሆነም የትኛውም በምድር ላይ የሚኖር ሕዝብ በቀለም፤ በሰውነት አቋም ወይም ቅርጽ፤ ቋንቋ፤ ወዘተ ቢለያይ በአፈጣጠር ሁሉም ከአንድ የተገኙ (የአዳም ልጆች) እንደሆኑ ያመለክታል። ሁሉም የሰው ዘር በአፈጣጠር ከአንድ ስለ ተፈጠረና ወንድማማች በመሆኑ እንግዲያውስ የትኛውም ሰው ወይም ሕዝብ የበላይነት ስሜት ሊኖረው አይገባም።

17:26-27 እየመረመሩ ያገኙት እንደሆነ፡- እግዚአብሔር ለመገኘት ፈቃደኛ ነው። ሰዎችን በማስገደድ ግን እንዲያውቁት (እንዲያገኙት) አያደርግም። ከእያንዳንዳችን የራቀ አይደለምና 27 እርሱን ለማግኘት ወደ ሩቅ መሄድ አያስፈልግም። ብንፈልገው እናገኘዋለን። ስለሆነም ለሰው ዘር ሁሉ ዳርቻዎችን አበጅቶ ያስቀመጣቸው በሥራዎቹ እርሱን እንዲያዩና እርሱንም እንዲፈልጉት ነው።

⁴⁰ What Paul affirms is the unity of the human race with a common origin and with God as the Creator. This view runs counter to Greek exclusiveness which treated other races as barbarians and to Jewish pride which treated other nations as heathen or pagan. WRP

17:28 በእርሱ ሕያዋን ነንና እንንቀሳቀሳለን፤ እንኖርማለን፡- ሕያው መሆናችን በራሳችን አይደለም። ጳውሎስ በዚህ ንግግሩ ራሱንና የሰው ዘር ሁሉ ያጠቃልላል። የግሪክ ፈላስፎች አቋሞች ሁሉ ሊያውቁት የሚገባው ሕያው የሆኑት በእግዚአብሔር መሆኑን ነው። ሕያዋን ሆነው ከቦታ ቦታ የሚንቀሳቀሱ በሕይወት የሚኖሩት በእርሱ ነው። ለሰው ዘር ሁሉ የሚሆን ቃል ነው። ስለሆነም ፍጥረት ሁሉ ቢያውቀውም ባያውቀውም በሕይወት ስለ መኖሩ ስለ መንቀሳቀሱ በእግዚአብሔር ላይ ሙሉ በሙሉ «ጥንኛ» ነው። ዕድሜያችን ረዝሞ በሕይወት መኖራችን ከእግዚአብሔር የምንቀበለው ስጦታ ነው። መኖራችን በእርሱ ነው፤ ሕይወት ከእርሱ ይመነጫልና።

17:29 የእግዚአብሔር ዘመዶች ከሆንን፡- እኛ የእርሱ ዘመዶች ከሆንን በሰው እጅ የተቀረጸውን ጣዖት በእግዚአብሔር እንመስልም ወይም የጣዖት ዘመዶች አይደለንም። ጣዖት ግዑዝ ነው፤ እኛ ደግሞ ሕያዋን ነን ብሎ ማስረዳቱ ነው።

17:30 በየቦታቸው ንስሐ ይገቡ ዘንድ ሰውን ሁሉ ያዛል፡- ይህ ትእዛዝ ሁሉን ከሚገዛ ከነገሥታት ንጉሥ ከእግዚአብሔር የወጣ ትእዛዝ ነው። የታዘዙት በየቦታቸው ያሉ ሰዎች ሁሉ ናቸው። ትእዛዙ ንስሐ እንዲገቡ፤ እንዲመለሱ ነው። ያለበለዚያ ፍርድ አለ።

17:31 ቀን ቀጥሯል፡- ይህ የነገሥታት ንጉሥ በጽድቅ የሚፈርድበት ቀን ነው። በዚያም ቀን ባዚጋጀው ሰው እጅ በዓለሙ ላይ በጽድቅ ሊፈርድ አለው 31። ፈራጁ ሰው የሆነው ኢየሱስ ነው። ዓለም ሁሉ በክርስቶስ በጽድቅ የሚፈረድበት ጊዜ ተዘጋጅቷል። ለዚህም እርግጠኛ ነት እርሱን ከሙታን በማስነሣቱ አረጋግጦአል 31። እግዚአብሔር ኢየሱስ ክርስቶስን ከሙታን በማስነሣቱ ጻድቅ ፈራጅ መሆኑን ማረጋገጡም ነው። በሙታንና በሕያዋን ላይ ሊፈርድ የተወሰነው ኢየሱስ ክርስቶስ ነው (ሐዋ 10:42፤ ዮሐ 5:22-23፤ 27)። ፍርዱ በሁሉም ሰው ላይ እንደሆነ ሁሉ ወንጌልም ዓለም አቀፋዊ ነው።

17:32 እኩሌቶቹ አፈዙበት እኩሌቶቹ ግን ... እንሰማላለን አሉት፡- ወንጌል ሲሰበክ ሁሉ ሰው በአንድ ጊዜ ወንጌልን በደስታ ሳይቀበል ይችላል። በሰሚዎች መካከል ልዩነት ሊኖር ይችላል። ይህ በሐዋርያት ሥራ ውስጥ ብዙ ጊዜ የሚታይ ሁኔታ ነው። ስለዚህ የወንጌል ሰባኪ ወንጌልን በግልጥነት ተናግሮ ድንቅና ተአምራት ተደርጎ ሁሉም ወይም ብዙዎች ወደ ጌታ ወዲያው በእምነት ባይመጡ መደነቅ የለበትም።

ምዕራፍ 18 ሐዋርያው ጳውሎስ ከእቴና ወደ ቆሮንቶስ መጥቶ በዚያ ያደረገውን አገልግሎት ይገልጻል። የጳውሎስ ሦስተኛ ሚሲዮናዊ ጉዞ ከሐዋ 18:23 እስከ 21:17 ይገኛል።

18:3 ሥራቸው ድንኳን መስፋት ነበርና፡- እያንዳንዱ አይሁዳዊ ሙያ እንዲማር ይጠበቅበት ነበር።⁴¹ ጳውሎስም የተማረ ፈሪሳዊ ነው፤ ድንኳን መስፋትም ይችላል ነበር።

18:6 በተቃወሙትና በተሳደቡት ጊዜ ልብሱን እያራገፈ፡- ጳውሎስ ስለ ጌታ ኢየሱስ ክርስቶስ ተግባራዊ የሚመስክረውን አይሁድ ለመቀበል ባለመፈለጋቸው ከእነርሱ መለየቱንና ከተጠያቂነት ነፃ መሆኑን ሲገልጽ ነው። (ጌታም ያስተማረውን በማቴ 10:14፤ ሉቃ 9:5፤ 10:10፤ 11: ይመልከቱ)። ደማችሁ በራሳችሁ ነው።⁴² እኔ ገጽሐ ነኝ 18:6 የሚል ሰው ከእርሱ የሚጠበቀውን ያደረገና ኃላፊነቱን በቅንነት የተወጣ ሰው ነው። እንዲህ ያደረገ ሰው በደም እንደማይጠየቅ ቃሉ ይናገራል (ሕዝ 3:18 33:4)። በሌላ በኩል ግን የካህናት አለቆችና ፈሪሳውያን በጌታ በኢየሱስ ክርስቶስ ላይ ተባብረው ካመፁና እንዲሞት ካቀዱ በኋላ «ደሙ በእኛና በልጆቻችን ላይ ይሁን» ብለው በራሳቸው ላይ ፈርደዋል (ማቴ 27:25፤ 23:35)።

18:8 የምኩራብ አለቃ ቀርስጸስም፡- ይህ የአይሁድ ምኩራብ አለቃ የነበረ ሰው በቆሮንቶስ ሲኖር የነበረና በጌታ ያመነ ሰው ነው። ቀደም ብለን እንዳየነው ወንጌል ለካህናት ለምኩራብ አለቆች፤ ለወታደሮች፤ ለገንዘብ አዛዦች (ማለት በጅሮንዶች)፤ ለተከበሩ ሴቶች፤ ለነጋዴዎች፤ ለሰው ሁሉ እየደረሰ ነው።

18:8 በሰሙ ጊዜ አምነው ተጠመቁ፡- ደቀ መዛሙርቱን «ሂዱ» ብሎ ያዘዘ ጌታ በሚሄዱባቸው ቦታዎች ሁሉ ላለው ሕዝብ ወንጌልን

⁴¹ Someone said "He that teacheth not his son a trade, doth the same as if he taught him to be a thief." RWP. For it was a rule among the Jews (and why is it not among the Christians?) to bring up all their children to some trade, were they ever so rich or noble. WEN.

⁴² በአዲሱ መደበኛ ትርጉም «ደማችሁ በራሳችሁ ላይ ይሁን» ይላል።

እንዲናገሩ ነው። ወንጌልን በየቦታው ሁሉ በማድረስ ትልቅ ድርሻ ያለው ወንጌልን መናገር ወይም መስበክ ነው። «እምነት ከመስማት ነው» እንደሚል (ሮሜ 10:14-17፤ ማር 16:15-16)። ቀርስጸስ 18:8 ሐዋርያው ጳውሎስ አጠመቅሁት ብሎ በ1ቆሮ 1:14 የሚናገረው ሰው ሳይሆን አይቀርም።

18:9 እኔ ካንተ ጋር ነኝ ... አትፍራ፡- ጳውሎስ በጌታ ደፍሮ ከቦታ ቦታ የሚሄድ በብዙም መከራ በእስራትም ያለፈ ታላቅ ሐዋርያ ነው። እርሱም ሰው ስለሆነ ፍርሃት ሊይዘው ይችላል። የሰውን ልብና ሁኔታ የሚያውቅ ጌታ አትፍራ ብሎ ያደፋፍረዋል። እንዳንድ ጊዜ «ታላላቅ» በሚባሉ አገልጋዮችም ሕይወት መዛልና ተስፋ መቁረጥ ሊመጣ ይችላል። ለምሳሌ እንደ ኤልያስ (1ኛ 19:4)፤ ኤርምያስ (ኤር 15:15)። ስለሆነም እነዚህ አገልጋዮችም በሕይወታቸው «አይዘህ» መባል የሚያስፈልጋቸው ጊዜ ይኖራል።

ጳውሎስ ብዙ መከራ የደረሰበት ሰው ነው። ነገር ግን «ከሚቻላችሁ በላይ እንድትፈተኑ የማይፈቅድ እግዚአብሔር» (1ቆሮ 10:13) እንደሚል በዚህ ጊዜ እየደረሰበት ያለው መከራ ምናልባት ከአቅሙ በላይ መሰሉት ይሆናል። ከዚህ በፊት በደማስቆ፤ በኢየሩሳሌም፤ በአንጾኪያ፤ በኢቆንዮንም፤ በልስጥራ፤ በደርቤ፤ በተሰሎንቄ፤ በቤሪያ ከአይሁድ መገፋት፤ መከራና ስደት ደርሶበታል። አሁን ደግሞ መከራው የሚነሳው ከአሕዛብ ነው። የቆሮንቶስ ሰዎች ማመን ጀምረዋልና። የማይፈራበት ምክንያት ያለበት ሁኔታ የማያስፈራ ስለሆነ ሳይሆን አብሮት ካለው ከጌታ የተነሳ ነው። ከፍርሃት የተነሳ ዝም ማለት እንኳ ቢያስብ ተናገር ዝምም አትባል ይለዋል 18:9-10። ጌታ ሰውን የሚያስማራ፤ አብሮ የሚሄድ፤ የሚደግፍ እኔ ካንተ ጋር ነኝ የሚል ጌታ ነው። የእግዚአብሔር መገኘት ከሰው ፍርሃትን ያስወግዳል።

18:9-10 በሌሊት ራእይ ... በዚህ ከተማ ብዙ ሕዝብ አሉኝና፡- ጳውሎስም የጌታን ጥሪ ተከትሎ ለአይሁድና ለአሕዛብ ወንጌልን እየሰበከ ከአገር አገር እየዞረ እያገለገለ ነው። ጳውሎስን የጠራው፤ የላከውና የሚመራው ኢየሱስ ክርስቶስ ነው። በስምራቱ ላይ እያለ ዝምም አትባል ብዙ ሕዝብ አሉኝና የሚለውም እርሱ ነው። ጳውሎስ በዚህ የጌታ ድምጽና ማበረታታት ተደፋፍሮ በቆሮንቶስ ዓመት ከስድስት ወር ተቀመጠ 18:11። ጌታ በሌሊት ራእይ በቆሮንቶስ ለጳውሎስ ያለው ማንም ክፉ ሊያደርግበህ የሚነግነህ የለምና አትፍራ 18:9 ነበረ። ክፉ ሊያደርግበት የተነሡ ቢኖሩም ከዚያም በኋላ ጳውሎስ ለብዙ ጊዜ ቆይቶ በቆሮንቶስ በሰላም ምንም ሳይሆን ከዚያ ቦታ ተሰናብቶ ወደ ሶሪያ ሄደ።

በወንጌል አገልግሎት አገልጋዩ ወደ የት መሄድ፤ የት ለምን ያህል ጊዜ መቆየት እንዳለበት የሚወስን የጠራውና የሚያስማራው እርሱ ኢየሱስ ክርስቶስ ነው። ስለዚህ የወንጌል አገልጋይ ጌታን እንደሚያገለግል የሚያውቅ፤ በእርሱ አስማሪነት ሥር የሚተዳደርና ከጌታ ጋር የሚስማማ መሆን እንደሚገባው መዘንጋት የለበትም። አገልጋዩም ቢዘል ቢደክም ጌታ አትፍራ ይላል።

18:13 ሕፃን ተቃውሞ እግዚአብሔርን ያመልኩት ዘንድ ሰዎችን ያግባላል። ይህን ክስ አድርገው አይሁዶች በጳውሎስ ላይ ያቀረቡት በአገረ ገዢው ፊት ነው። **ሕፃን ሳያክብር** የሚለው ዋናው የክላቸው ይዘት በሌላ አገላለጽ የሮማውያን አማልክት እንዳይመለከቱ ያስተምራል ብለው ሮማዊ ለሆነው አገረ ገዢ ጆሮ በሚስማማ መንገድ ማቅረባቸው ነበር።

በተለያዩ ከተሞች የነበሩ አይሁድ ጳውሎስን የክስሎት የተለያዩ የክስ «ጭብጥ» በማቅረብ ነው። ለምሳሌ በተሰሎንቄ የነበሩ አይሁድ የክስሎት ከቁሣር ሌላ ኢየሱስ የሚባል ንጉሥ አለ ይላል በሚል በሀገር መክዳት ነው። በሐዋ 16:21 እንዳየነው የክስሎት የሮማውያንን ሕግ እንዳይከበር ያስተምራል ብለው ነበር። አሁንም እዚህ በቆሮንቶስ የነበሩ የክስሎት ከሕግ በተቃራኒ እግዚአብሔርን እንዲያመልኩ ሰዎችን ያስተምራል በሚል ነው። የጳውሎስ ትምህርት ይዘት ግን የትም ቦታ አንድ ነው - ይህም ኢየሱስ እርሱ ክርስቶስ እንደሆነ መግለጽ ነበር። ከሳሾቹ ግን ላሉበት ሁኔታ የሚያደምጣቸውን ባለ ሥልጣን ቁጣ በሚቀስቅስ መልኩ ያቀርቡ ነበር።

18:17 ግድ የለውም ነበር። ገዢው ጋልዮስ አይሁድ ለሚያነሱት ሃይማኖታዊ ክርክር ግድ የሌለው ሊሰማቸውም ፈቃደኛ ያልሆነ ሰው ነበረ። የአገር ገዢው ጋልዮስ ስለ አይሁድ ክስ ጉዳይ ግድ እንደሌለው በገለጸ ጊዜ የግሪክ ሰዎች **ሶስቴንስን ይዘው በመቀመጫው ፊት መቀት** **18:17።** ይህ በኋላ በጌታ ያመነ የተነገረለት ሶስቴንስ ሊሆን ይችላል (1ቆሮ 1:1-2)።

18:18 ጳውሎስ ... ስለትም ነበረበትና ራሱን ... ተላጪ። ይህ ራስ መላጪያ የናዝራዊነት ቃል ኪዳን ነው። ጳውሎስ ራሱን የተላጪው የገባውን ስለት ለሚሟላት ወይም ለመፈጸም ነበር። በስለቱም ጊዜ ጸጉር እንዳይላጭ እንዳይቆረጥ ይሆንና የስለቱ ጊዜ ሲያልቅ ጸጉሩን ይቆረጣል፤ ይላጫል። (ስለ ሰዕላት ዘፍ 28:20፤ ዘሌ 27:2፤ ዘዳ 23:21-22፤ 1ኛሙ 1:11፤ 2ኛሙ 15:7 በተጨማሪ ይመልከቱ)።

ጌታ በኢየሱስ ክርስቶስ ከማመናቸው በተጨማሪ አሕዛብ መገረዝ ይገባቸዋል ከሚሉት አይሁድ ጋር ሐዋርያው ጳውሎስ አጥብቆ እንደ ተከራከረ እናውቃለን። አሁን ግን የብሉይ ኪዳንን ሕግ ሲጠብቅ ለራሱ ሲያደርግ እናያለን። ይህ ጳውሎስ ሁለት አይነት አኗኗር አለው ወይ? የሚል ጥያቄ ሊያስነሳ ይችላል። ይሁን እንጂ ሐዋርያው ጳውሎስ ለወንጌል አገልግሎት የሚጠቅመውን ለማድረግ እርሱ የሚያገልግላቸውን በመምሰል ይቀርባቸው እንደ ነበረ ያሳየናል።

ይህን አቀራረብ በክፍሉ ከተገለጸው አልፈን «እንዳንሰጥጠው» በጥንቃቄ መገንዘብ አለብን። እንዳንድ ጊዜ በሌላ እምነት ውስጥ ያሉትን ሰዎች በወንጌል ለመድረስ እነርሱ የሚያደርጉትን አብሮ በማድረግ ከእነርሱ ምንም አይነት «ውጫዊ» ልዩነት እንደሌለ እስከሚመስል ድረስ በመሆን በዚያው አመቺ ሁኔታ ሲፈጠር ወንጌልን ለመመስከር ያስችላል የሚለውን አስተሳሰብ በጥንቃቄ መመዘን ይገባል። ምክንያቱም አንዳንድ ልምምድ ከጨላማው ጋይል ጋር የተገናኘ በመሆኑ በዚያው ተስቦ መቅረት እንዳይኖር (ጎትቶ እንዳያስቀር) ጥንቃቄ የሚያስፈልገው ነው።

አንድ ሰው እንዲህ በማድረግ በመካከላቸው ለምንስ ያህል ጊዜ ይቆያል? ክፉው የራሱ መሳሪያው ያደረገውን ሥርዓት (አለባበስንም ጨምሮ) በመምሰል በዚያ እምነት ከተያዙት አንዳንዶችን ማውጣት ይቻላል የሚለው በጣም አዳጋችነት አለው። ከሆነም እንኳ ለሁሉም ሰው የሚሆን አይደለም። በእግዚአብሔር ተልከው ሰተወሰነ ጊዜ አገልግሎት ፈጽመው ለሚመጡት መልእክተኞች ቢሆን እንጂ ለሁሉም አማኝ እንደማይሆን ግልጽ ነው።

እንዲሁም በሌላ እምነት ውስጥ ያሉት እንደሚያደርጉት አብረው እየሰገዱ «በውስጤ ለእርሱ እንደማልሰግድ እኔ አውቃለሁ» በር ሲገኝ ለሰዎች ለመመስከር ብዩ እንጂ ማለት ለከፍተኛ አደጋ ራስን ማጋለጥ ነው። ይህ ለመመስከር መነሳሳቱ ጥሩ ቢመስልም «ቀይ መብራት» ያለበት አሰራር መሆኑን መዘንጋት አያስፈልግም። ሰውን ከማምጣት ይልቅ በዚያው ገብቶ መቅረቱ የበሰጠ ይብላልና።

በሌላ እምነት ውስጥ ያሉት «ለሌላ አምላክ» የሚሰግዱ፤ ለእርሱም የሚንበረከኩ ለምሳሌ ጠንቋይ ቤት ገብቶ በጠንቋዩ የሚጠየቀውን ሲያደርግ ቆይቶ ከዚያ ጊዜ ሲገኝ ሲያመች መመስከር!!! በሌላ እምነት ያሉት ሲጸልዩ/ሲሰግዱ የሚጠሩት ስም የጌታችን የኢየሱስ ክርስቶስን አባትና አምላክ የሆነውን የሕያዋንን አምላክ እግዚአብሔርን አይደለም። ከዚህም ጋር የተያያዘው ሥርዓት ሁሉ ከክፉው የተመደበ ነው። የናዝራዊነት ሕግ መጠበቅና መገረዝ የቀደሙት አባቶቻችን

ለአብርሃም፤ ይስሐቅና ያዕቆብ የተሰጠ ከእግዚአብሔር የተሰጠ ሥርዓት ነበር። ስለዚህ በሌላ እምነት ከሚደረገው አምልኮ ጋር ሊወዳደርም የሚችል አይደለም። ኪዳን ብሉይ ሆነ እንጂ ምንጩ ከእግዚአብሔር ነበርና።

18:18 ጽርስቅላ አቂላ፡- በዚህ ቦታና በሮሜ 16:3፤ 2ጢሞ 4:19 ሚስትዮዋን በማስቀደም **ጽርስቅላና አቂላ** በማለት ተጽፎ እናየዋለን። ይህ ሌላ ጊዜ ከተጻፈው መለወጡ ለምን እንደሆነ ግልጽ ባይሆንም ምናልባት ሚስትዮዋ በማገልገልና ቤተ ክርስቲያንን በማገዝ ከባልየው ይልቅ የበለጠ የምትተጋ ሴት ሆና ይህንኑ ለመግለጽ ሊሆን ይችላል የሚሉ ብዙዎች ናቸው።

አቂላና ጽርስቅላ በአገልጋይ ሕይወት የጎደለውን ነገር የሚያዩና ያንን ለሚሟላት የሚቻላቸውን የሚያደርጉ አስተማሪዎች ወይም አገልጋይ አሳዲጊዎች ምሳሌ ናቸው። አጽሱስ ያውቀው የነበረው ትንሽ ባይሆንም የማያውቀውን (የጎደለውን) ነገር ሊጨምሩለት ወስዱት። **የእግዚአብሔርን መንገድ ከፊት ይልቅ በትክክል ገለጡለት 18:26** ምን እንደሚል የበለጠ አሳዩት። ከዚህም የተነሳ አጽሱስ የበለጠ በጸጋ እጅግ ይጠቅማቸው ነበር **18:27**።

እንደ አጽሱስ በአደባባይ (በመድረክ) በንግግር ጋይለኛ የሆኑ አገልጋዮች በቤት ውስጥ እንደ ጽርስቅላ ባሉ ሴቶች ይሰለጥናሉ፤ ይማራሉ። የእነ ጽርስቅላ ቤት ቤተ ክርስቲያን ነበር (ሮሜ 16:5፤ 1ቆሮ 16:19)፤ የድንኳን መስፊያ ቦታ ነበር (ሐዋ 18:3)፤ እንደ አጽሱስ አይነት አስተማሪዎችን ማሰልጠኛ (ትምህርት ቤት) ነበር።

አጽሱስ ጥሩ አስተማሪ ሆኖ ለመውጣቱና በጸጋ እጅግ የሚጠቅም ሰው ለመሆኑ የአቂላና ጽርስቅላ ድርሻ ከፍ ያለ ነው። እንዲህ አይነት አገልግሎት ዛሬም ለአስተማሪዎችና በተለያዩ ጸጋ ለሚያገለግሉ ሁሉ ማድረግ ከቤተ ክርስቲያን ሰዎች ይልቁንም ከቤተሰቦች የሚጠበቅ ነው። አገልጋዮች የጎደላቸውን አይቶ አስተያየት ብቻ ከመስጠት፤ ወይም ከመናቅና ከመንቀፍ ይልቅ እነርሱን ማቅረብ፤ ማስተማር፤ ማሳደግ ይጠቅማል። አቂላና ጽርስቅላ በኤፌሶን በቤታቸው ውስጥ ቤተ ክርስቲያን ነበረ (1ቆሮ 16:19)። በቂሣር ትእዛዝ ከሮም የወጡ ቢሆንም (18:2) ወደ ኋላ ላይ ወደ ሮም እንደተመለሱ ከሮሜ 16:3-5 እንገነዘባለን።

18:20 ብዙ ጊዜ እንዲቀመጥላቸው ሲለምኑት እሺ አላለም። በኤፌሶን ያሉት ወገኖች ጳውሎስን አብሮቱቸው እንዲቆይ ጠይቀውት ነበር። ወደ ኢየሩሳሌም መሄድ አስቦ ነበርና **21** ለጥያቄቸው ፈቃደኛ

አልሆነም። ሆኖም ጥያቄያቸውን በመመለስ **እግዚአብሔር ቢፈቅድ ግን ወደ እናንተ ደግሞ እመለሳለሁ አላቸው 21።** እንዳለውም ወደ ኤፌሶን ተመለሰ **19:1።** ኤፌሶን ከተመለሰ በኋላ ለሦስት ዓመት ያህል አብሮአቸው ቆየ (ሐዋ 20:31፤ 18:22)። የቤተ ክርስቲያንን ጥያቄ ማስተናገድ መልካም ነው፤ በኤፌሶንም ቢቆይ ወገኖችን ይጠቅማቸው ነበር። ጳውሎስ ግን የሁሉም ጌታ ከሆነው ከእግዚአብሔር የተሰጠው «አስቸኳይ» ትእዛዝ ነበረው።

18:21 እግዚአብሔር ቢፈቅድ፡- ጌታ የእርሱ ዕቃ እንዲሆንና በነገሥታት ፊት እንዲመሰክርለት ጳውሎስን ገና ከመጀመሪያው የጠራው ሰው ነው። ጥሪውንም ለይቶ የተገነዘበና ሌት ተቀን የሚተጋ ሰው ነው። ሐዋርያው ጳውሎስ ለወንጌል አገልግሎት የጉዞው እቅድ ቢያወጣም ጉዞው የሚከናወነው **እግዚአብሔር ቢፈቅድ** እንደሆነ የጠለቀ መረዳት ያለው ሰው ነው። «እመጣለሁ ጠብቁኝ» ብሎ መናገር በቻለ ነበር። ነገር ግን **እግዚአብሔር ቢፈቅድ** ሲል የእርሱ እንቅስቃሴ በእግዚአብሔር ፈቃድና ሥልጣን ሥር መሆኑን ማመልከቱ ነው።

ሐዋርያው ጳውሎስ አንድ ጊዜ ለአገልግሎት በሄደበት ቦታ እንዲናገር የኢየሱስ መንፈስ እንዳልፈቀደለት ወደ ሌላም ሲያልፍ እንደ ከለከለው ተገንዝበናል (**16:6-7**)። ስለዚህ የእግዚአብሔር ባሪያ የሆነ ሰው እንደ ማንኛውም ሰው እንቅስቃሴውን ቢያቅድም የእርሱን ዕቅድ ሊያደርግ ቢመኝም የእርሱ «እቅድ» ከእግዚአብሔር ሀሳብ ጋር ካልተስማመለት ከንቱ መኳተን ይሆንበታል። በራሱ እቅድ ብቻ የሚመራ አገልጋይ አለቃ የሌለው ሰው ነው። የራሱን መንገድ በራሱ የሚመራ ሰው የራሱን ድርጅት (የግል ተቋም) የሚመራ ሰው ነው። የእግዚአብሔርን ሥራ የሚሠራ ሰው ግን የእግዚአብሔር አገልጋይ ነውና ራሱን ለእርሱ አሳልፎ የሰጠና በእርሱ ፈቃድ ውስጥ የሚተዳደር ነው። በአገልግሎት ይህን መረዳት ትልቅ ማስተዋል ነው።

እቅድ ሲዘጋጅ ወይም ቀጠሮ ሲደረግ **እግዚአብሔር ቢፈቅድ** የሚለውን ጨምሮ መናገር የመንፈሳዊነት ደረጃን መግለጫ ወይም «የአፍ ልማድ» መሆን የለበትም። ይህ አንድ ሰው ከእግዚአብሔር ሀሳብ ጋር ተስማምቶ ለመሄድ ያለውን ዝግጁነት የሚገልጽበትና ትክክለኛነቱን ከውስጡ አምናበት የሚናገረው መሆን አለበት (**1ቆሮ 4:19፤ 16:7፤ ዕብ 6:3፤ ያዕ 4:15**)።

ይህ ጉዞ ጳውሎስ በጌታ ከተለወጠ በኋላ ወደ ኢየሩሳሌም ካደረጋቸው አምስት ጉዞዎች (ሐዋ 9:36፤ 11:30፤ 15:4፤ 18:22፤ 21:17) አራተኛው ነው። ጳውሎስ ከሌሎች የጌታ አገልጋዮች ሐዋርያት ጋር መልካምን ኅብረትና ሰላምን የሚጠብቅ ሰው ነው።

18:23 ደቀ መዛሙርትንም ሁሉ እያጸና፡- ወንጌልን የሚዘራ ሰው ከዘራ በኋላ ወንጌልን ሰተቀበሉት የጌታ ደቀ መዛሙርት እንዲሆኑ እያስተማረና አያጸና መሄድ እንደሚገባ ከሐዋርያው ጳውሎስ አገልግሎት ብዙ እናስተውላለን (14:22፤ 15:32፤ 41፤ 16:40)።

18:24 በመጽሐፍት እውቀት የበረታ ነበረ። አጽሎስ የታወቀ አስተማሪ ነው (1ቆሮ 1:12፤ 3:5-6፤ 4:6፤ ቲቶ 3:13)። አጽሎስ የጌታን መንገድ የተማረ በመንፈስ የሚቃጠል ስለ ኢየሱስ የሚናገርና በትክክል ያስተምር የነበረ ሰው ነው። ሆኖም እርሱ የሚያውቀው ስለ ዮሐንስ ጥምቀት ብቻ ነበር። ከዮሐንስ ጥምቀት በኋላ ስለ መጣው የመንፈስ ቅዱስ ጥምቀት ገና አላወቀም ነበር። አጽሎስ ምንም ያህል በእውቀትና በንግግር የበረታ ቢሆንም የሚማር ልብ የነበረው ሰው ነው። ከፍ ብሎ የሚወጣ አገልጋይ ከሌሎች ለመማር ራሱን ዝቅ የሚያደርግ ነው። በመድረክና በአገልግሎት «አንበሶች» የሚሆኑ ሰማቸው በማይታወቅ «በድንኳን ሰፊዎች» ለመማር የተዘጋጁና ትሑት ልብ ያላቸው ናቸው።

18:27 አምነው የነበሩትን በጸጋ እጅግ ይጠቅማቸው ነበር። የአጽሎስ አገልግሎት የማጣጣት ነው (1ቆሮ 3:6) ማለትም ደቀ መዛሙርት ማስተማርና ማጽናት። እንደ አጽሎስ የሚጠቅም አገልጋይ ቃሉን የሚያውቅ፤ የጌታን መንገድ የተማረ፤ የመጻሕፍት እውቀቱ የበረታና በትክክል የሚያስተምር ሰው ነው። ጸጋ ሌላውን ለመጥቀም፤ ለማሳደግ፤ ለማጽናት የሚሆን የእግዚአብሔር ነጻ ስጦታ ነው። አጽሎስ ለእነዚህ ወገኖች በረከት ሆኖላቸዋል። በእርሱ ማስተማር በኩል ታንጸዋል።

18:28 ከመጻሕፍት እየገለጠ፡- የአጽሎስ የማስተማር ጥንካሬው ከመጻሕፍት እየገለጠ ማስረዳቱ ነው። መጻሕፍትን እናውቃለን ለሚሉት አይሁድ እነርሱ ከያዙትና ከሚያነቡት መጽሐፍ አውጥቶ ኢየሱስ እርሱ ክርስቶስ እንደሆነ 18:28 ያስረዳቸው ነበር። ባለንበትም ዘመን ቢሆን በተለይ «ሃይማኖተኛ» ሰዎችን ከሚያነቡት መጽሐፍ ተነስቶ በክርስቶስ ኢየሱስ ወደሚገኘው እምነት መምራት ትልቅ አገልግሎት ነው።

ምዕራፍ 19

እግዚአብሔር በጳውሎስ በኩል በቆሮንቶስ ታላቅ ሥራ እንዳደረገ በምዕርፍ 18 አይተናል። ጳውሎስ ወደ ኤፌሶን ይሄድና በዚያ በምኩራብ እንዲሁም በትምህርት ቤት ማስተማር ይጀምራል። በዚህም ወንጌልን እያዳረሰ ሳለ ተቃውሞ ይነሳበታል። ኤፌሶን በአሁኑ ጊዜ ቱርክ ተብሎ በሚጠራው አገር ውስጥ የነበረች ከተማ ነች።

19:2 ባመናችሁ ጊዜ መንፈስ ቅዱስን ተቀበላችሁ? ይህ ጳውሎስ በኤፌሶን ያገኛቸውን ደቀ መዛሙርት የጠየቃቸው ጥያቄ ነበር። የእነርሱም መልስ አልተቀበልንም 19:2 የሚል ነበር።

በዚህ ክፍል ላይ የመጽሐፍ ቅዱስ አስተማሪዎች የተለያዩ አስተያየት አላቸው።

1. አንዳንዶቹ መንፈስ ቅዱስን ካልተቀበሉ ድሮውንም አማኝ አልነበሩም ምክያቱም መንፈስ ቅዱስ በአመነ ሰው ሁሉ ውስጥ የሚኖር ስለሆነና በማመን ጊዜ የሚቀበሉት እንጂ በሌላ ጊዜ ዘግይቶ የሚሰጥ አይደለም የሚል ነው። ይህ አስተሳሰብ በተወሰነ ደረጃ እውነትነት አለው። አንድ ሰው በጌታ ኢየሱስ ክርስቶስ ባመነ ጊዜ ወዲያውኑ ከመንፈስ ቅዱስ ይወሰዳል። የመንፈስ ቅዱስ ማደሪያ ይሆናል። በዚያን ቅጽበት የመንፈስ ቅዱስን መኖር ቢያውቅም ባያውቅም ንስሐ ገብቶ በጌታ ሲያምን መንፈስ ቅዱስ ወደ ሰውየው ሕይወት ይገባል።

እነዚህ በኤፌሶን የነበሩ ደቀ መዛሙርት መንፈስ ቅዱስን ያልተቀበሉት ስላላመኑ ነው የሚለው አስቸጋሪ ሀሳብ ነው። መጽሐፉ «ደቀ መዛሙርት» (ቁ.2) ይላቸዋልና ጳውሎስም ይህን በማወቅ ይጠይቃቸዋልና። እንዲሁም ስለ ንስሐና በኢየሱስ ስለ ማመን ሲሰብክላቸው እናይም። ይልቁንም በኢየሱስ ስም ተጠምቀው ጳውሎስ እጁን ጭናባቸዋልና አማኞች ነበሩ የሚለው ከክፍሉ ጋር የሚስማማ ሀሳብ ነው።

2. ሌላው ሀሳብ እነዚህ ሰዎች አማኞች ነበሩ፤ ባመኑ ጊዜም የመንፈስ ቅዱስ ማደሪያ ሆነዋል። ሆኖም የመንፈስ ቅዱስ ስጦታ አልወረደባቸውም ነበር (ሐዋርያትም እንኳ መንፈስ ቅዱስ የወረደባቸው ሲጠባበቁ ቆይተው ስለነበር ይህ የሚያስገርም

አይደለም)። ስለዚህ በኤፌሶን በነበሩ ደቀ መዛሙርት ላይ የሆነው የመንፈስ ቅዱስ መውረድ እንደ «ሁለተኛ ብረከት» ተደርጎ ሊቆጠር ይችላል የሚለው ነው።

በዚህኛው አተረጓጎም መሠረት የመንፈስ ቅዱስ መውረድ ለመዳናቸው ምልክት ሳይሆን ኃይልን ለመቀበል እንደሆነ ይገልጣል። በኤፌሶንም የነበሩት በልሳኖችም ተናገሩ፤ ትንቢትም ተናገሩ 19:6። ይህ «ሁለተኛ ብረከት» ሰዎች ደኅንነት ለማግኘት የሚቀበሉት ሳይሆን ኃይልን ለመቀበል በደቀ መዛሙርት ላይ የሚወርድ ነው። በአንዳንዶች ዘንድ ይህ «ሁለተኛ ብረከት» የሚባለው የመንፈስ ቅዱስ መውረድ የጌታ ቃል ሲሰበክ ለሚያምኑት ከማመናቸው ጋር የተሰጠበትም ጊዜ አለ (10:44)። እንግዲያውስ ምን እንበል?

- አንደኛ ማንም በጌታ በኢየሱስ ክርስቶስ በማመን ደኅንነት የገኘ ሰው ሁሉ የመንፈስ ቅዱስ ማደሪያ ሆኖአል። አንድ ሰው ዳግመኛ የሚወለደው ከመንፈስ ነውና። ዳግመኛ በመወለድ እና በመንፈስ ቅዱስ በመታተም ወይም የመንፈስ ቅዱስ ማደሪያ በመሆን መካከል የጊዜ ልዩነት አይኖርም፤ ቅጽበታዊ ነው።
- ሆኖም በዚህ ክፍል የኤፌሶን ሰዎች፡-
 - እንደ ሐዋርያት፤ መቶ ሃያዎቹ (ምዕ 1)፤ አምስት መቶ ወንድሞች (1ቆሮ 15:6) ካመኑ ቆይተዋል።
 - ሁለተኛ በኢየሱስ ስም ተጠመቁ 19:5። ከዚያም በኋላ እጁን በጫነባቸው ጊዜ መንፈስ ቅዱስ ወረደባቸው 19:6 ይላል። ከተጠመቁ በኋላ መንፈስ ቅዱስን እንዲቀበሉ ጳውሎስ እጁን መጫኑ ነው። ማመናቸው ታውቆ በመጠመቃቸውና እጁን በጫነባቸው መካከል ያለው የጊዜ ልዩነት በጣም አጭር ሊሆን ቢችልም እጁን የጫነባቸው ግን ማመናቸው ታውቆ ከተጠመቁ በኋላ ነው።

19:9 ጢራኖስም በሚሉት በትምህርት ቤት ዕለት ዕለት ይነጋገር ነበር። እስካሁን ድረስ እንዳየነው ሐዋርያው ጳውሎስ ወደ አንድ ከተማ ሲሄድ በቀጥታ ወደ አይሁድ ምክራብ ወይም የጸሎት ስፍራ ይሄድ ነበር። እንዲህ ሲያደርግ ለተወሰነ ዘመን ከቆየ በኋላ አገልግሎቱን ያልተቀበሉት እየሰደቡ ለማመን ፈቃደኞች ባልሆኑ ጊዜ እልክኝነታቸውን በማየት ከእነርሱ ተለይቶ በትምህርት ቤት ውስጥ ማስተማር ወይም መግለጥ ጀመረ። ይህ ለሐዋርያው አገልግሎት ሌላ አቅጣጫ ነው። በአንድ በተወሰነ ቦታ ዕለት ዕለት ማስተማር

(መነጋገር) ጀመረ። ይህንን ያደረገው በዚያ የሚኖሩ ሁሉ የጌታን ቃል እስኪሰሙ ድረስ 19:9 ነው። ለሁለት ዓመት 19:10 አደረገው። ይህንንም በአያንዳንዱ ቀንና ማታ በእንባም እንዳስተማረ በ20:31 ይናገራል። ይህ ጢራኖስ አንድም ደቀ መዛሙርቱን የሚያስተምርበት ትምህርት ቤት ነው። በሌላም በኩል እንደ ቤተ ክርስቲያን ህንጻ ወገኖች እየመጡ ቃሉን የሚሰሙበት ቦታ ነበር ማለት ይቻላል።

19:10 በእስያም የኖሩት ሁሉ፡- ቀደም ሲል በ16:6 እንዳየነው ሐዋርያው ጳውሎስ ወደ እስያ⁴³ እንዳይሄድ በመንፈስ ቅዱስ ተከልክሎ ነበር። አሁን ደግሞ በዚህ (በእስያ) እንዲቆይና እንዲያገለግል ከጌታ እንደ ተፈቀደለት ማገናዘብ እንችላለን።

19:11 ከአካሉ ጨርቅ ወይም ልብስ ወደ ደውሮች ይወስዱ ነበር።⁴⁴ ተአምርና ፈውሱ የሚከናወነው ጳውሎስ በአካል ተገኝቶ በመጸለይ ወይም እጆችን በመጫን ሳይሆን ከእርሱ ጨርቅ ወይም ልብስ ወደ ድውያን በመውሰድ ነው። የታመሙት ይድኑ ይፈውሱ ነበር። ይህ የሚያስገርም ተአምራት ቢሆንም እዚህ ላይ ማስተዋል ያለብን የኃይሉ ምንጭ እግዚአብሔር መሆኑን ነው። ከጳውሎስ ከራሱ የሆነ ነገር የለም። በጳውሎስ በኩል አድርጎ ለወንጌል መስፋፋት ምክንያት እንዲሆን ራሱ እግዚአብሔር የሚያደርገው ተአምራት ነበር።

እግዚአብሔር በጥበቡና በችሎታው ምንም ነገር እና ማንንም ተጠቅሞ ፈቃዱን መፈጸም ይችላል። ሌላ ከዚህ ጋር ማስተዋል የሚገባው ለእግዚአብሔር ራሱን የለየ ሰው ዕቃዎች ሁሉ ለእግዚአብሔር ተስጥተዋል (ተለይተዋል) ማለት ነው። በእነዚያ ዕቃዎች እግዚአብሔር እንደ ወደደ ቢጠቀምባቸው ሰውየውን የራሱ ያደረገ እግዚአብሔር በዕቃዎቹም ሊሠራ ይቻላል። በአንጻሩ ደግሞ ለእጋንንት የሚውሉ ልብሶች ወይም እነርሱን የሚያመልኩ የሚለብሷቸው ልብሶች በክፉው ዘንድ የታወቁ «የእኔ» የሚላቸው ይሆናሉ።

ስለዚህ እግዚአብሔር በወደደው በኩል ተአምራት ሲሠራ እንዴት እንዲህ ሊሆን ይችላል? ብሎ ከመጠየቅ ይልቅ የተደረገውን በመንፈስ

⁴³ እስያ የሚለው ኤፌሶንን አጠቃልሎ በአሁን ጊዜ ቱርክ ተብሎ የሚጠራውን ምድር ይይዛል።
⁴⁴ በአዲሱ መደበኛ ትርጉም 19:11-12 እንደሚከተለው ይነበባል። «እግዚአብሔርም በጳውሎስ እጅ እጅግ የሚያስደንቅ ተአምራትን ያደርግ ነበር። መሀረብ ወይም ሰውነቱን የነካ ጨርቅ እንኳ ወደ ህመምተኞች ሊወስዱ በሽታቸው ይላቃቸው ነበር። ርኩሳን መናፍስትም ይወጡ ነበር።»

በመመርመር ከእግዚአብሔር መሆኑን መገንዘብ ይበቃል። ለእኛም ምንም ዓይነት ነገር እንኳ ቢሆን ሁልጊዜ እግዚአብሔር በሰው አእምሮ ልክ! ለሰው አእምሮ በሚስማማ ሁኔታ ተአምራት እንዲያደርግ መጠበቅ የለብንም።⁴⁵ እርሱ አምላክ ነው።

ጴጥሮስም ሲያልፍ ጥላው ይፈውስ እንደነበረ ከሐዋ 5:15-16 እናያለን። እንዲህ አይነት ደንቅና ተአምራት ቀንና ማታ ሁልጊዜ በዚያ ሰው ሕይወት ውስጥ የሚደረጉ የማያቋርጡ ሥራዎች ናቸው ማለት አይደለም። እነዚህ የሚሆኑት እግዚአብሔር በፈቀደ ሰዓት እንደ ሰሊሆም ውሃ ማለት ነው። ውሃው ሁልጊዜ በቦታው አለ። ሰው የሚፈውሰው ግን መልአኩ ባንቃነቀው ጊዜ ነበር (ዮሐ 5:4)።

19:14 የካህናት ልሳታ ለሆነ አስቂዋ፡- አስቂዋ አጋንንት ከሰው አንዴት እንደሚወጡ ከማንም አይሁድ ይልቅ ሊያውቅ የሚጠበቅበት ሰው ነው። ነገር ግን ልጆቹ ይህንን አላወቁም። አምነው ከነበሩትም ቢሆን በእንዲህ አይነት አሰመማር ውስጥ የነበሩ ነበሩ። ምክንያቱም አምነውም ከነበሩት እጅግ ሰዎች ያደረጉትን እየተናዘዙና እየተናገሩ ይመጡ ነበር 19:18 ስለሚል። ይህ ኑዛዜ በጌታ በኢየሱስ በማመን የሚደረግ የጋጢአት ንስሐ ሳይሆን አማኞች ሆነው እያሉ የተደባለቀ ሕይወት ስለነበራቸው ይህን በመግለጥ መናዘዛቸውን የሚያመለክት ነው።

ከዚህም ጋር በተያያዘ ከአስማተኞችም ብዙዎች መጽሐፋቸውን ሰብስበው በሰው ሁሉ ፊት አቃጠሉ። ማስተዋል የሚገባው አማኞች ከአስማተኞች ጋር የተዛመደ ምንም አይነት አኗኗር (ወይም ልምምድ) ሊኖራቸው እንደማይገባ ነው።

19:15 እናንተሳ እነማን ናችሁ? በመንፈሳዊው ዓለም የሰው ማንነት መለያው የኢየሱስ የሆነና ሌላ በሚል በሁለት ትልልቅ ክፍሎች ይከፈላል። የኢየሱስ የሆነው በጌታ በኢየሱስ ክርስቶስ በማመን ዳግመኛ የተወለደ ሰው ነው። በሌላው የሚመደበው ደግሞ ይህ የእግዚአብሔር የልጅነት ሥልጣን የሌለው ሁሉ ነው። መናፍስት ማን ከየትኛው ወገን እንደሆነ ያውቃሉ። ስለዚህም የአስቂዋን ልጆች እናንተሳ እነማን ናችሁ? ብለው በእነርሱ ላይ ተነሱባቸው። ስለዚህ የመናፍስቱ ጥያቄ የማንነትና⁴⁶ በክፉ መናፍስት ላይ ማን ሥልጣን

እንደሰጣቸው ነው። ስለዚህ የአስቂዋ ልጆች የኢየሱስ አይደሉም ከእርሱም ሥልጣን አልተቀበሉም።

ያልተሰጠው ሕይወት ይዞ በሃይማኖተኛነት ስም ብቻ እየኖሩ የጌታ የኢየሱስ ክርስቶስን ስም ለመጠቀም የሚሞክሩ አጋንንቱ ያሽንፏቸዋል። እንዲሁም አማኝ ሆነው የአስማተኛ መጻሕፍትንና ዕቃዎችን የያዙ ብዙ ዋጋ ቢኖራቸውም እንኳ አውጥተው ማቃጠል አለባቸው። ከአስማት ጋር የነበረውን ግንኙነቱን በማቃጠል መጠላለፍ ያስፈልጋል።

የጌታ የሆኑትን ደቀ መዛሙርት ርኩሳን መናፍስትም ያውቁአቸዋል። ክፉው «ኢየሱስንም አውቀዋለሁ! ጳውሎስንም አውቀዋለሁ! እናንተስ እነማን ናችሁ?» እንዳለው። የአስቂዋ ልጆች የኢየሱስን ስም መጠቀም የፈለጉት እርሱን ሳያውቁ (በእርሱ ሳያምኑ) ነው። ስለዚህ ችግር ላይ ወደቁ። የእግዚአብሔር ጸጋና ኃይል ከሌላው በመኮረጅ የሚደረግ ወይም የሚባዛ ለሰመሆኑን አላወቁም። የእግዚአብሔር ጸጋ ከሰጪው ከእግዚአብሔር ለአያንዳንዱ የሚሰጥ እንጂ ሌላው ሲያደርግ አይቶ በማስመሰል የሚሠራ አይደለም። ስሙን መጠቀም የሚቻለው እስቀድሞ ከእርሱ ጋር ኅብረት ያደረጉ ሆኖ ሲገኝ ነው።

ክፉው መንቀሳቀስና ራሱን መግለጥ ሲጀምር መሸነፍ ለመጀመሩ አንድ ምልክት ነው። በዚያች የሚርት መንፈስ በነበረበት ሴት በኩል የእነ ጳውሎስን ማንነት መግለጥ ሲጀምር በእርሷ ላይ (ውስጥ) የነበረው ታወቀ! ወጣ። አሁን ደግሞ በአስቂዋ ልጆች ላይ ሲገለጥ በከተማው የነበረው ሕዝብ ሁሉ አስማተኞች የነበሯቸውን መጽሐፋቸውን ሰብስበው በሰው ሁሉ ፊት አቃጠሉት 19:19። ስለዚህ ሥራው ፈረሰ። ሰዎች በጌታ ኢየሱስ በማመን ከክፉ አሠራር ወደ ብርሃን ሲመጡ እምነታቸውን የሚገልጡበት አንዱ መንገድ የአስማት መጽሐፍ ወይም ዕቃ በቤታቸው ካለ ያን በማውጣትና በማቃጠል ነው። የዲያቢሎስ ንብረት በደባልነት ሊኖር አይገባም። ውጤቱም የጌታ ቃል በኃይል ያድግና ያሸንፍ ነበር 19:20 እንደተባለው ነው።

19:20 የጌታ ቃል በኃይል ያድግና ያሸንፍ ነበር። የእግዚአብሔር ቃል ያድጋል (6:7! 12:24)! ያሸንፋል። የጠላትን ጓዳ በርብርብ የተደበቀውን ይገልጣል። የክፉ መናፍስት አሠራርን እርቃትን ያስቀራል። ጨለማ በብርሃን ፊት እንደማይቆም ሁሉ የእግዚአብሔር ቃል በሚገለጥበት ሥፍራ የሚቋቋመው ይሰበራል።

19:21 ሮሜን ደግሞ አይ ዘንድ ይገባኛል። ጳውሎስ በደማስቆ መንገድ ከተጠራበት ጊዜ ጀምሮ በሮም ግዛት ሥር በነበሩ አገሮችና ከተሞች

⁴⁵ እንዲሁም በማቴ 9:20-22! ማር 7:33! ዮሐ 8:61 የተፈጸሙትን ተአምራት ይመልከቱ።
⁴⁶ Identification/ Identity

እየተዘዋወረ አገልግሏል። በተደጋጋሚ የጎበኛቸው ቦታዎች አሉ። እስከዚህ ድረስ ግን የሮም ግዛት ዋና ከተማ የሆነችውን ሮሜን አላየም። አሁን ሀሳቡን ወደ ሮሜ ያቀናል። በጊዜው በዓለም ላይ ኃይል የነበረችውን ከተማ ለክርስቶስ ለመማረክ በመንፈስ ይነሳሳል።

እዚህ ላይ እግዚአብሔር በሰው መንፈስ ውስጥ የሚያመጣውን ሀሳብ በምን አይነት መንገድ እንደሚያሟላው ወይም እንደሚፈጽመው መንገዝብ ይጠቅማል። በሮም ወንጌልን ለመስበክ እንደ ተዘጋጀ በሮሜ 1:15 እንዲሁም የሮሜን ሰዎች እንደሚያያቸው በሮሜ 15:24 ላይ ገልጾአል። ጳውሎስ ወደ ሮሜ ለመሄድ ተነስቷል። ወደ ሮምም ሄዷል። ጳውሎስ ወደ ሮሜ ለመሄድ ሲያስብ እስረኛ ሆኖ እንደሚሄድ የጠበቀ አይመስልም። ወደ ሮም የሄደው ግን ወደ ሌሎች ከተሞች እንደሄደው ነፃ ሆኖ ሳይሆን የወንጌል እስረኛ ሆኖ ነበር።

19:21 ወደ ኢየሩሳሌም እንዲሄድ በመንፈስ አለበ። ማለትም ወደ ኢየሩሳሌም ለመሄድ የመንፈስ ቅዱስ ምስክርነት በውስጡ ነበረ እንደ ማለት ነው።

19:22 በእስያ ጥቂት ቀን ቆየ። ይህ መቆየት ጳውሎስ ጢሞቴዎስንና ኤርስጦንን ወደ ቆሮንቶስ ከላከ በኋላ (1ቆሮ 4:17) እርሱ ግን እስከ በዓለ ገምሳ በኤፌሶን እንደሚቆይ (1ቆሮ 16:8) የገለጠውን ያመለክታል። አርስጦን በቆሮንቶስ የከተማው ገንዘብ ያዥ ተብሎ በሮሜ 16:23 የተገለጠው ሰው መሆን አለበት። ይህ እንዲህ ከሆነ ደግሞ ገንዘብ ስለሚይዙ ሰዎች ባሕርይ ጳውሎስ ሙያውን የሚችሉ ብቻ ሳይሆን ጠንቃቆችም (ታማኞች) መሆን እንዳለባቸው በ2ቆሮ 8 ከገለጠው ጋር ይዛመዳል።

19:23 ስለዚህ መንገድ ብዙ ሁከት ሆነ። ስለ የትኛው መንገድ? ጳውሎስ ወደ ኢየሩሳሌም ለመሄድ በመንፈሱ ስላሰበው በቁ.21 ስለተገለጠው መንገድ ነው? አይመስልም። ይልቁኑም ጳውሎስ ስለሚሰብከው ስለሚያስተምረው «መንገድ»⁴⁷ ነው። ይህም የክርስትና ትምህርት (እምነት) ማለት ነው። ክርስትና መንገድ ተብሎ በሐዋ 9:2፤ 24:22 ተገልጦአል እንዲሁም በ18:26 የእግዚአብሔር መንገድ ተብሏል። ሁከቱም ከቁጥር 24 ጀምሮ እንደሚነበበው በብር ሰራው በድሜፕሮስ መሪነት የተነሳው ነው። አርጤምስ⁴⁸ ለራሷ መከራከር የማትችል እውነትም ጣዖት ነች። አንድ ሰው ተነስቶ በራሱ ላይ

ሲናገር ምስሎቿም ደግሞ እንዳይሰሩ ሲያስተምር አምላክ ብትሆን በተናገረችም ነበር።

19:24 ብር ሠራ የሆነ ድሜፕሮስ፡- ሳነሳሳው ተቃውሞ ያቀረበው ምክንያት እውነተኛ አልነበረም፤ እርሱም ስለ አርጤምስ ገደት አልነበረም። የሕዝቡን ጆሮ ለማግኘት ሃይማኖታዊ አስመሰለው እንጂ። የእርሱ ችግር ከጥቅም ጋር የተያያዘ ነው፤ ትርፉ እንዳይጓደልበት።

ቀደም ሲል እንዳየነው ትርፋቸው የቀረባቸው የገረጃ ጌቶች በጳውሎስ ላይ ስደት ያነሳሉት ስለ ገንዘብ ሊሉ ነው። ስለተደረገው ነገር ትክክለኛ ነት ወይም ስህተትነት አይደለም። የድሜፕሮስ ችግር የኢኮኖሚ ችግር ነው። ወንጌል ወደ አንድ ቤተሰብ፤ ከተማ ወይም አካባቢ ሲገባ የኢኮኖሚ መሠረቱን ማጥራት ይጀምራል ከክፉ አሠራር የጠራ ኢኮኖሚ እንዲኖር ያደርጋል። አማኞች ጣዖታትን በመሥራት ወይም ተመሳሳይ ከሆነ ክፉ ተግባር በሚገኝ ገቢ ኑሮአቸውን እንዲመሰርቱ አይገባም።

ብዙ ጊዜ በክርስቲያኖች ላይ መከራና ስደት ሲነሳ ቀስቃሾቹ (እነሳሾቹ) ሕዝቡን ለማነሳሳት ከሚሰጡት ምክንያት በስተጀርባ ሌላ የግል ጥቅም ወይም ክብር መጉደል ይመጣብናል ከሚል «ግላዊ» ምክንያት እንደሚሆን ማስተዋሉ ይረዳል። ተቃውሞውን ሃይማኖታዊ ይዘት እንዲኖረው የሚያደርጉት ሽፋን ለማግኘት ነው።

19:29 በአንድ ልብ ሆነው ወደ ጨዋታ ስፍራ ሮጡ። የጳውሎስን ጓደኞች ሰዎች ከእንስሳት ጋር ወደሚታገሉባቸው ቦታዎች (ወደ ጨዋታ ስፍራ) ይዘዋቸው ሮጡ።

19:31 ወደጆቹ፡- እነዚህ በጨዋታው ስፍራ ዋና ታዛቢዎች (አለቆች) ሲሆኑ ለጳውሎስ ግን ወዳጆች ሆነው ነበር። በእምነት መስለውት ሳይሆን ይችላል። እንዲሁ ለእርሱ ሀዘኔታ ኖሮአቸውም ይሆናል።

19:32 ድብልቅልቅ ሆኖ። ይህ ሁከት ዓላማ የሌለው፤ አብዛኛውም ሰው ስለምን እንደ ተሰበሰበ የማያውቅ፤ በፊቱ ያገኘውን ብቻ ለማደረግ የሚሮጥ ሕዝብ ነበር። ይህን እንደ አጋጣሚ በመጠቀም አይሁድ በክርስቲያኖች ላይ ታላቅ መከራ ሊያደርሱ ይፈልጋሉ። ለእነ ድሜፕሮስም ሀሳባቸውን ለመፈጸም ጥሩ አጋጣሚ ነው። እግዚአብሔር ግን በዚህ ሁኔታ ውስጥም ለልጆቹ ይጠነቀቃል። ስለሆነም የከተማይቱ ጸሐፊ ሁከት ነው ብሎ ጉባኤውን ፈታው

19:41፡ ለሞት ከእንስሳትም ጋር እንዲታገሉ ወደ ጨዋታ ቦታ የተወሰዱት አንዳች ሳይሆኑ ነጻ ወጡ። እግዚአብሔር ከእንስሳት

⁴⁷ The Way
⁴⁸ አርጤምስ በኤፌሶን ትገኝ የነበረች የመውለድ ወይም የመራባት አማልክት ናት። የእርሷ ትልቅ ጣዖት በኤፌሶን ነበር።

መንጋጋ በራሱ መንገድ ይታደጋል። ወደ አንበሳ በተጣሉት እስራታቸውን ፈትቶ በመካከላቸው በመገኘት፤ ተጎትተው ለሄዱት ጉባኤውን በመፍታት በራሱ መንገድ የራሱን ሕዝብ ማዳን ይቻላል። እግዚአብሔር ይመስገን።

19:33 እስክንድርስም በአይሁድ ተመርቶ ስለ ሁኔታው እንዲናገር ወደ ፊት የተገፋ ሰው ነው። አይሁድ ምንም እንኳ የጳውሎስን ስብከት ቢቃወሙም አርጤምስ ይሰገድላት ዘንድ ግን አይስማሙም። ስለዚህ በዚህ ሁከት ውስጥ የነበሩት አይሁድ ያልሆኑት በእስክንድርስ ላይ ጮሁ።

19:37 የመቅደስን ዕቃ ያልሰረቁ አምላካችንንም ያልሰደቡ፡- የእነ ጳውሎስ ትምህርት በቀጥታ ጣዖታትን መሳደብ ወይም ማጥላላት አልነበረም። የእነርሱ ትምህርት ኢየሱስ እርሱ ክርስቶስ እንደሆነ መግለጥ ነበር። ጣዖታትን በሚያመልኩ በአቴና ሰዎች መካከል በተገኘ ጊዜም የተነናነረው «እኔ እውነተኛውን አምላክ እነግራችኋለሁ» ብሎ በአዎንታዊ አቀራረብ እንጂ የሚያደርጉትን በመንቀፍና በመሳደብ ወይም ቁጣቸውን በማነሳሳት አልነበረም። ይህ ሰውንጌል አገልጋዮች በተለይም ጣዖትን ወደሚያመልኩ አካባቢዎች ሄደው ለሚሰብኩ አገልጋዮች ትምህርት ነው። ጣዖታቸውን በመሳደብ፤ በማናናቅ፤ በማጥላላት የሕዝቡን ቁጣ ከመቀስቀስ ይልቅ የኢየሱስ ክርስቶስን ማንነት መስበክ ትክክለኛም ፍሬያማም ይሆናል።

19:38 የመጋቢያ ቀንና አገረ ገዢዎች አሉ። አገረ ገዢው ለጉባኤው የገለጸው ድሜጥሮስ እንደ ሥርዓቱ ክስ አቅርቦ መሟገት ይችላል በማለት ነው። ስለዚህ በሁከት መንገድ ሳይሆን በሮም የአሠራር ሥርዓት መሠረት በፍርድ ቤት ክስ በማቅረብ ያለዚያም በጉባኤ **19:39** ነገሩን መፍታት ይቻላል ስለዚህ ሁከታችሁን አቁሙ በማለት ነበር።

በአጠቃላይ የዮሐንስ ጥምቀት ኃጢአትን ስለ መናዘዝ የሚደረግ የንስሐ ጥምቀት ነው። በክርስቶስ ስለ ማመን በእርሱ ስለሚገኘው አዲስ ሕይወት እያመለከትም ነበር። ለአጽሎስ እንደሆነው ሁሉ (18:24-26) የኤፌሶን ሰዎችም ስለ ክርስቶስ አዳኝነት መማርና በእርሱም ስም መጠመቅ ይገባቸው ነበር። ክርስቲያን መሆን ቀዳሚው እርምጃ ከኃጢአት ንስሐ መግባትና በክርስቶስ ማመን ነው።

⁴⁹ ይህ በአዲሱ መደበኛ ትርጉም «ድሜጥሮስና ከእርሱ ጋር ያሉት አንጥረኞች በማንም ላይ አቤቱታ ካላቸው ፍርድ ቤቱ ክፍት ነው ዳኞችም አሉ፤ ክስ ማቅረብ ይችላሉ» ተብሎ አልፈ።

ታላላቅ አገልጋዮች ሲነሱ በእነርሱ ጸጋ ብዙዎች ይጠቀማሉ። ከዚህ ጋር ግን ተያይዞ አንዳንድ ጊዜ ችግር ሲመጣ ይስተዋላል። በመጀመሪያው ክፍለ ዘመን የነበረችዋ ቤተ ክርስቲያን መከፋፈል የጀመረችው በአገልግሎታቸው በታወቁ (ስም በወጣላቸው) አገልጋዮች ነበር። ተከታዮች «እኔ የኬፋ ነኝ፤ እኔ የአጽሎስ ነኝ፤ እኔ ደግሞ የጳውሎስ ነኝ» (1ቆሮ 3) በማለት የተከፋፈሉት እነዚህ አገልጋይ መሪዎች በራሳቸው ስም እንዲከፋፈሉ ስላስተማሩ አይደሉም። ነገር ግን ሰዎች ያስተማሪዎችን መልእክት ከመከተል ይልቅ በአንድ ቡድን ተሰባስበው መሪ የሚሆናቸውንና በስሙ የሚጠሩላትን ይፈልጋሉ። ስለሆነም ቤተ ክርስቲያን ሁልጊዜ ማስተዋል ያለባት፡-

- እያንዳንዳቸው እንደ ተሰጣቸው ጸጋ እንደሚያገለግሉ፤
- ማናቸውም ምንም እንዳይደሉ፤
- ሕይወትን ከሚሰጥ ከእግዚአብሔር በስተቀር ሌሎች አገልጋዮች ወይም ስለ ድካማቸው ብድራት የሚሰጣቸው ሠራተኞች ብቻ መሆናቸውን ነው። (ለዚህ 1ቆሮ 3ን ይመልከቱ)።

አገልጋዮች በእነርሱ ውስጥ ያለው ጸጋ እንዲያድግ እንደ አጽሎስ ለመማር ፈቃደኞች መሆን አለባቸው። በመማራቸው ከፊት ይልቅ የተሻለና የበለጠ አገልግሎት ሊሰጡ ይችላሉ። ለዚህም የሚማር ልብ⁵⁰ ያስፈልጋል።

ጌታ ኢየሱስ በሐዋርያት 1:8 «ኃይልን ትቀበላላችሁ በኢየሩሳሌም፤ በይሁዳ፤ በሰማርያ እስከ ምድር ዳር ድረስ ምስክሮቼ ትሆናላችሁ» እንዳለው በመጀመሪያ በኢየሩሳሌም ብሎ ኃይልን ከተቀበሉ በኋላ በየከተማው እስከ ምድር ዳር ድረስ የእርሱ ምስክር ሆነው ሲዘሩ በእያንዳንዱ ደረጃ (አርከን) ላይ መንፈስ ቅዱስ ይወርድ ነበር። በኢየሩሳሌም (ሐዋ 2:4)፤ በሰማርያ (8:17) እንዲሁም እስከ ምድር ዳር (10:44)። ስለዚህ እያንዳንዱን ደረጃ ሲጀምሩ በመንፈስ ቅዱስ መውረድ እየተረጋገጠ ይሄድ ነበር።

⁵⁰ Teachable

ጳውሎስ በቀጥታ ወደ አንጻሊያ ለመሄድ እስከ ሳለ በመንገዱ ሴራ እንዳለ ስለ ተረዳ አቅጣጫውን ቀይሮ በመቁደንያ በኩል አለፈ። ሉቃስ እንደገና ተመለሶ ጳውሎስን ያገኘው በዚህ ጉዞ ላይ ነው።

20:1 ሁከቱም ከቀረ በኋላ፡- ይህ ሁከት ብር ስሪ የነበረው ድሜፕሮስ ያነሳሳው ነበር። የድሜፕሮስ ሀሳብ እልተክናውነለትም። እንዲሁ ጉባኤው ተፈታ። ጌታም በሌሊት ራእይ «እኔ ካንተ ጋር ነኝ እይዞህ ምንም አያደርጉህም» ያለው በዚህ ቦታ ተፈጸመ። ጳውሎስ በዚህ ቦታ ምንም ሳይሆን ወደሚቀጥለው ጉዞ ሄደ።

20:1 ደቀ መዛሙርቱን አስመጥቶ መከራቸው፡- መምከር ማንጽ መንገድን ማሳየት ማበረታት ነው። ደቀ መዛሙርት ሁልጊዜ በጌታ ጸጋ እንደ አጽሎስ የሚጠቅማቸው እንደ ጳውሎስ የሚመክራቸው ያስፈልጋቸዋል። የጳውሎስ ምክር በብዙ ቃል **20:2** ነበር። ለመናገር፤ ለማስተማር፤ ለመምከር የማይሰለፉ የጌታ ትጉ አገልጋይ ነው።

20:3 አይሁድ ሴራ ሰላደረጉበት፡- አይሁድ ሐዋርያው ጳውሎስን ቢቻላቸው ፊት ለፊት በማግኘት ለማሰርና እንዲሞት ለማስፈረድ ፈልገዋል። ያለዚያም ለሌላ ሳይገልጡ በድብቅ አሲረው በድብቅ ራሳቸው ሲገድሱት ብዙ ተማክረዋል (ሐዋ 9:23-24፤ 20:19፤ 23:12-15፤ 25:3)። ሆኖም እግዚአብሔር ከዚህ ሁሉ ጠበቀው።

ጳውሎስ በየከተማው ከነበሩ ከብዙ አይሁድ ጋር ሲታገል የኖረ የእግዚአብሔር ባሪያ ነው። ሌሊት በራእይ እየተገለጠ «እይዞህ» የሚለው፤ ከክፉ እየሰወረና እየጠበቀ፤ ማስተዋልንም እየሰጠው የመራው እግዚአብሔር ከእርሱ ጋር ነበርና ይህ አንድ ሰው ከብዙዎቹ ጋር ታግሎ ያሸነፈ ነው። ከተዘጋጀ ወጥመድ የሚያስመልጥ እግዚአብሔር ነው።

20:4 የሸኑትም፡- ሐዋርያው ጳውሎስ ብቻውን የተጠራ፤ ብቻውን አገልግሎት የጀመረ፤ በአረብያ ምድር ለብቻው የቆየ ሰው ነው። ብዙዎች የሚያሳድዱትን ያህል አጥብቀው የሚወዱት ከእርሱ ጋር የሚሰማሩ ብዙዎችን እግዚአብሔር ሰጥቶታል። በአሁኑ ጉዞው ከቤሪያ፤ ከተሰሎንቄ፤ ከደርቤ ከእስያም የሆኑ ሰዎች አብረው ይሸኑት ነበር። በአገልገላቸው ቦታዎች ሁሉ እግዚአብሔር ፍሬን ሰላበዛለት ከመካከላቸው አብረውት የሚጓዙ እነዚህና ሌሎችም አገልጋዮች ሁሉ

ነበሩ። ልጆቹ የሚላቸው ለምሳሌ እንደ ጢሞቴዎስና ሌሎችም የሚረዱት ነበሩ።

ፍሬያማ አገልጋይ አገልግሎቱን ብቻውን ቢጀምርም ሌሎችን በአገልግሎቱ በማፍራትና በማሳደግ አብሮ የሚያገለግል ነው። ከእነዚህ ከሸኑት መካከል አንዳንዶቹ ለምሳሌ ጥሮፊሞስ እስከ ኢየሩሳሌም (ሐዋ 21:29) እንዲሁም አርስጥሮኮስ እስከ ሮም (ሐዋ 27:2፤ ቆላ 4:10) ድረስ አብረውት ሄደዋል።

20:6 አምስት ቀን፤ ... ሰባት ቀን፡- ሉቃስ ዝርዝርን በመጻፍ ሁኔታን መግለጽ የሚችል ጸሐፊ ነው። የሐዋርያው ጳውሎስን ጉዞዎች ከየት ወደየት እንደሆነ መጻፍ ሲኖርበትም ለስንት ቀን ለስንት ወራት ወይም ዓመታት እንደቆየ ሳይቀር በዝርዝር ጽፎአል። እንዲህ ዓይነት አጻጻፍ ታሪክን ለማስታወስ አስፈላጊ ነው። በቤተ ክርስቲያንም ውስጥ የሚሠሩ ሥራዎች በዝርዝርና በጥሩ አጻጻፍ ቢጻፉ ጠቀሜታቸው ብዙ ይሆናል። በሌላም በኩል ጳውሎስ ይህን መንገድ ከዚህ በፊት በሁለት ቀን (ሐዋ 16:11-12) በመርከብ ተሻግሮት ነበር። አሁን አምስት ቀን መፍጃቱ በባሕሩ ላይ የተነሳውን ችግር ወይም የመርከቧን ሁኔታ ይጠቁማል።

20:7 ከሳምንቱም በመጀመሪያ ቀን እንጀራ ለመቁረስ ተሰብስበን ሳለን፡- እንጀራን መቁረስ የጌታን ኦሪት መካፈል ሲሆን ይህም የተደረገው በሳምንቱ በመጀመሪያ ቀን ማለትም ጌታ ከሙታን ተለይቶ በተነሳበት ቀን በእሑድ ቀን መሆኑ ነው። ይህም የጌታ ቀን ተብሎ ይጠራል (ዮሐ 19:26፤ 20:1፤ 1ቆሮ 16:2፤ ራእ 1:10)።

20:7 ጳውሎስ ... እስከ መገፈቀ ሌሊት ነገሩን አሰረዘመ፡- የነገሩ መርዘም ጳውሎስ ሀሳቡን ለመቋቋት አለመቻሉን ወይም የማያስፈልግ ሃሳብና ዝርዝር ውስጥ መግባቱን የሚያመለክት ይመስላል። ጳውሎስም ነገርን ባሰረዘመ ጊዜ የሚለው **20:9** ከሌላው ጊዜ ሁኔታው ስናይ ጳውሎስ ነገርን የመጎተት ወይም «የማንዛዛት» አሠራር የለውም። ይልቁን ጳውሎስ ሌትና ቀን የሚተጋ ሁሉን ሰው በእንባ ጭምር ለማገልገል የማይደክመው ምንም ሳያስቀር የሚናገር አገልጋይ ነው።

በዚህ ሁኔታ ጳውሎስ በነጋው ሊሄድ ስላለበ **20:7** ነገር ማስረዘሙ በነገው ከመሄዱና ያለውንም ሀሳብ ሁሉ ገልጸና አስጨብጦ ለመሄድ ከመፈለጉ ጋር የተያያዘ ነው። ልጁንም ካነሳው በኋላ ሳይቀር እስኪነጋ ድረስ ተነጋገረ እንዲሁም ሄደ **20:11**። ልጁ ወደቆ ከሞተና ካነሳውም በኋላ ቢሆን በቀሪው የሌሊት ክፍል ጳውሎስ ሲነጋገር ነው ያደረገው።

ሳይተኛም በዚያው ጉዞ ጀመረ። ለራሱም እንኳ እረፍት ሳይኖረው መንገድ የሚወጣ ሰው። ሌትና ቀን ይደክመኛልም ሳይል የእግዚአብሔርን ሥራ በመሥራት ሩጫውን ለመጨረስ የተጋ ታላቅ ሰው ነው።

20:8 እጅግ መብራት ነበረ። ጎበዙ ከመስኮት ወድቆ እንዲሞት ያደረገው - አንድም እንቅልፍ ከብደት ስለ ነበረ፤ ጳውሎስም ነገርን ስላስረዘመ እንዲሁም በቤት ውስጥ እጅግ መብራት ስለ ነበረ ነው። እጅግ መብራት የነበረው በዚያ ዘመን ለነበረው ሁኔታ ምናልባት ብዙ ጧፍ ወይም ይህን መስል መብራት የሚሰጥ ነገር በመብዛቱ ነው። ይህ ብዙ ብርሃን ከመስጠቱ ያለፈ ክፍተኛ ሙቀት ያመጣል። መብራቱ ጭስ የሚያወጣ ጧፍ ወይ ሻማ መስል መብራት ሊሆን ስለሚችል በጭሱ መታፈንና ከመብራቱም የሚወጣው ሙቀት እንቅልፍ እንቅልፍ ሊያሰኝ ይችላል። እግዚአብሔር ሁኔታውን ለመልካም እንደ ሰወጠውና ለመጽናናት ምዕመናን የእርሱን ማዳን እንዲያዩ ሁሉ ምክንያት ሆኗል። በሌላም በኩል ጳውሎስ ያለውን ጊዜ ሁሉ በመጠቀም የሚቻለውን ሁሉ ለማከናወን ምን ያህል ሌት ተቀን ይተጋ እንደ ነበረ ያሳየናል።

20:11 እስኪነጋ ድረስ ተነጋገረ። ከዚያም በኋላ ሳይተኛ «የአዳር ጸሎት» እንደሚባል «የአዳር ማስተማር» ንግግር አድርጎ ሊነጋ መንገድ ቀጠለ። ምን ዓይነት ትጋት!! እንዳለው እንመለከት። የጳውሎስ ትጋት ሌሊቱን ሁሉ እስኪናገር ድረስ ከዚያም መንገድ እስኪሄድ ድረስ ለራሱ «ለሥጋው» የማይሳሳ ቤተ ክርስቲያንን ለመጥቀም የቆረጠ ሩጫውን ለመፈጸም የሚፈጥን አገልጋይ ነው።

ከሐዋርያው ጳውሎስ የምንማረው ሌላ ነገር ትጋት ነው። በአገልግሎት መበርታት፤ ሌሊቱን ሙሉ መናገር፤ ሌትና ቀን ማገልገል፤ ሳይደክሙ መሥራት። በትርፍ ጊዜው ለመተዳደሪያው መሥራት። የወንጌል አገልጋይ ትጉህ ሰው መሆን አለበት። ጊዜውን በአግባቡ የሚጠቀም፤ የማይሰንፍ፤ ለመናገር የማይሰለቸው፤ እግዚአብሔር በሰጠው መክሊት ሁሉ ሌላውን ለመጥቀም የሚተጋ ሰው መሆን ይጠበቅበታል። የጌታ አገልጋይ ሀኪተኛ አይደለም፤ ትጉህ ነው። «ጊዜ ወርቅ ነው» እንደሚባለው ያላቸውን ጊዜ ሁሉ ለመጠቀም ሌሊትና ቀን ይተጉ ነበር። በውስጣቸው ያለውን ለማስተላለፍ ያለ እረፍት ያገለግሉ ነበር።

20:17 ወደ ሌፈሶን ልኮ የቤተ ክርስቲያንን ሽማግሌዎች አስጠራቸው። ሐዋርያው ጳውሎስ ወደ ኢየሩሳሌም ይቸኩል በነበረበት ጊዜ በሌፌሶን የነበሩትን ሽማግሌዎችን ለመምከር ለማስጠንቀቅ ወደ እርሱ

ይጠራቸዋል። እነዚህ ሽማግሌዎች **ዳጳሳት 20:28** ተብለዋል። በሽማግሌ እና በዳጳስ መካከል ያለውን የተግባር መወራረስ ያሳያል። እንዲሁም **ትጠብቁለት ዘንድ 20:28** እንደሚል ከሽማግሌ ወይም ከዳጳስ ተግባር ጋር የእረኝት ሥራ አብሮ እንደ ተያያዘ እናያለን።

ሽማግሌዎች ወደ እርሱ ከመጡ በኋላ ሐዋርያው ጳውሎስ የሚላቸው፦

- እናንተው ታውቃላችሁ 19
- አንዳች እንኳ አላስቀረሁባችሁም 21
- በመንፈስ ታስራ ወደ ኢየሩሳሌም እሄዳለሁ 22
- ነፍሴን በእኔ ዘንድ እንደማትከብር እንደ ከንቱ ነገር እቆጥራለሁ 24
- የእግዚአብሔርን ምክር ሁሉ ነግራያችኋለሁ 27
- ለመንጋው ሁሉና ለራሳችሁ ተጠንቀቁ 28
- በእንባ እያንዳንዳችሁን ከመገሰጽ እንዳላቋረጥሁ እያላባችሁ ትጉ 31
- አደራ ሰጥቻችኋለሁ 32
- አልተመኘሁም 33
- አሳየኋችሁ 35

20:19 እናንተው ታውቃላችሁ፡- ሲል ሐዋርያው ጳውሎስ አገልግሎቱ በሌሎች ዘንድ ምን ያህል ግልጽና ምስክርነት ያለው እንደሆነ ያሳያል። ሐዋርያው ያስተማረው በቃልና በእንባ ነው። ፈተናም በበዛበት ራሱን ለጌታ እያስገዛ ያገለገለው በትሕትና ነው። ያስተማረው በቤትና በጉባኤ በሁሉም ስፍራ ነበር። ይህን ባያደርግ ኖሮ **ከሰው ሁሉ ደም ገጽሐ** **20:26** ነኝ ብሎ ባልተናገረም ነበር። አገልግሎት በመድረክ ወይም በጉባኤ በሚደረግ ብቻ አይጠናቀቅም። **ከሰው ሁሉ ደም ገጽሐ** ነኝ ብሎ ለመናገር የሚደፍር በጉባኤም በቤትም፤ ቀንና ሌሊትም ማገልገል ሲቻል ነው።

20:20 ወደ እግዚአብሔር ዘንድ ንስሐንና በጌታችን በኢየሱስ ክርስቶስ ማመንን፡- ሰው ሁሉ ኃጢአተኛ ስለሆነ ከእግዚአብሔር ጋር ለመታረቅ ስለ ሠራውም በደል ሁሉ ወደ እግዚአብሔር ንስሐ ይገባል። በኢየሱስ ክርስቶስ በማመንም ደኅንነት (ድኅነት) ያገኛል።

20:24 ወንጌልን መመስከር አፈጽም ዘንድ፡- ሐዋርያው ጳውሎስ ሩጫውን መፈጸም የሕይወቱ ትኩረት ነበር። ይህ ሕይወቱን ለምን ማዋል እንዳለበት የሚያውቅ የማይሻማ ዓላማ ያለው ሰው መሆኑን

ያሳያል። ያን ለማድረግ ዋጋ የሚያስከፍለው ከሆነ ዋጋውን ከፍሎ ለመፈጸም የቀረጠ አገልጋይ ነው። ለሐዋርያው ጳውሎስ ሕይወት ማለት እግዚአብሔርን በማገልገል የተሰጠውን ሩጫ (ወይም አደራ) መፈጸም ነው። የሕይወቱ ግብ ለሌሎች የእግዚአብሔርን ጸጋ ወንጌልን መመስከር 20:24 ነው። ይህ በምድር ላይ እስካለ ድረስ ሊያደርግ የሚፈልገው ነገር ነው (ፊል 3:7-13)። እንዲህ ዓይነት ትኩረትና ጽናት የመጀመሪያው ዘመን ቤተ ክርስቲያን አገልጋዮች ያሳዩት የመሰጠት ሕይወት ነው።

በጴጥሮስ! በእስጢፋኖስ! በጳውሎስ በሌሎችም የታየው ትኩረት ሳያመነቱ በእግዚአብሔር ፈቃድ ላይ መገኘት! በጌታ በሆነ ድፍረት ወንጌልን ማድረስ! መታሰር ወይም መገረፍ ሳይበግራቸው የሕይወትን ቃል በመናገር መቀጠል ነበር።

20:27 የእግዚአብሔርን ምክር ሁሉ፡- የሚለው በዚህ ቁጥር ምንም አላስቀረሁባችሁም 20:27 በሚለው ሁለተኛ ሐረግ እንዲሁም ከሚጠቅማችሁ ነገር አንዳች ሰንኳ አላስቀረሁባችሁም 20:20-21 በሚለው ተገልጦአል። ስለሆነም የእግዚአብሔርን ምክር ሁሉ⁵¹ ማለት ከእግዚአብሔር ቃል ምንም ያልቀረበት «ሙሉ» ትምህርት እንደ ማለት ነው። ሐዋርያው ጳውሎስ ቤተ ክርስቲያንን ሲያሳድግ አገልጋዮችንም ሲያስተምር የእግዚአብሔርን ቃል በሙላትና በግልጽነት የሚያስተምር ሰው ነበረ። የተወሰኑ ርዕሶችን ወይም የተወሰኑ የመጽሐፍ ክፍሎችን ብቻ ሁልጊዜ እየገለጠ የሚያስተምር ሳይሆን መታወቅ የሚገባውን ሁሉ ከመጀመሪያ እስከ መጨረሻ የሚያስተምር ነው።

ቤተ ክርስቲያን በክርስቶስ ደም የተገዛች ስለሆነች የእርሱ ነች። ጳጳሳት ወይም አረኞች ወይም ሽማግሌዎች ከእርሱ በታች ሆነው መንጋውን የሚጠብቁና የሚያገለግሉ ናቸው። ጋላፊነታቸው የእግዚአብሔርን ቤተ ክርስቲያን መጠበቅ ነው 20:28። ቤተ ክርስቲያን

- ለመንጋው የማይራሩ ጨካኞች ተኩላዎች 20:29-30 ከውጭ ሊገቡባት! እንዲሁም
- ደቀ መዛሙርትንም ወደ ጌላቸው ይሰቡ ዘንድ ጠማማ ነገርን የሚናገሩ ሰዎች 20:29-30 ከመካከል (ከውስጥ) ሊነሱባት ይችላሉ።

⁵¹ ለውነት ለእድገትና ጤንነት ክፍሎች! ክርስቲያን ሃይድራት! ሻይታሚን የተመጣጠነ ምግብ ያስፈልጋል። እንዲሁም በመንፈሳዊው ዓለም የእግዚአብሔርን ምክር ሁሉ ማለት ሁሉንም የመጽሐፍ ቅዱስ ትምህርት የያዘ ማለት ነው።

ስለዚህ መፍትሔው ይህን በማወቅ አስቀድሞ መጠንቀቅ ነው። መሪዎች ከሁሉ በፊት ለራሳቸው እንዲሁም ለመንጋው እንዲጠነቀቁ ይገባል።

20:29 ለመንጋው የማይራሩ ጨካኞች ተኩላዎች እንዲገቡባችሁ፡- ሲል ከውጭ ወደ ውስጥ የሚገቡትን ያመለክታል። እነዚህ ለመንጋው ግድ የሌላቸው ለመንጠቅ የሚመጡ ናቸው። እንዲሁም በመካከላቸው እንዲነሱ 20:30 ሲል ደግሞ በመንጋው መካከል ሆነው ጠማማ ነገርን የሚናገሩ ዓላማቸው ደቀ መዛሙርትን ወደ ጌላ ለማንሸራተት የሆኑ ሰዎች ናቸው።

ቤተ ክርስቲያን ከውጭም ከውስጥም ከሚመጡ ፈተናዎች መጠበቅ አለባት። ይህ ከሁሉ በላይ የሽማግሌዎች! የጳጳሳት! የአረኞች ተግባር ነው። ከዚህም ጋር መንጋውን እንደሚጠብቁ ሁሉ አስቀድመው ለግል ሕይወታቸው ለእምነታቸው ንጽህና ሊጠነቀቁ ያስፈልጋቸዋል።

20:28 ለመንጋው ሁለት፡- ሲል በመንጋው ውስጥ አንዱም ሳይዘነጋ ወይም ወደ ጥቂት የመንጋው ክፍል ብቻ ያጋደለ ጥበቃ ሳይሆን ሁሉንም የሚለውን ያመለክታል። እረኛ መንጋውን በወል ሲጠብቅ ሳለ በመንጋው ውስጥ ላሉ ለእያንዳንዱ በግል እንደሚጠነቀቅ እንዲሁም ሽማግሌች! አረኞች ቤተ ክርስቲያንን በወል ሲጠብቁ ለእያንዳንዱ ነፍስም እየተጠነቀቁ ሊሆን ይገባል ማለት ነው።

ሐሰተኛ ነቢያት የበግ ለምድ ለብሰው እንደሚመጡ ተኩላዎች ናቸው (ማቴ 7:15)። ተኩላዎች በጎችን ለመጥቀም የሚመጡ ሳይሆን በበጎች ለመጠቀም የሚፈልጉ ናቸው። ቤተ ክርስቲያንን ከውጭ ከሚመጣባት ችግር ይልቅ የበለጠ የሚጎዳት ከውስጣ የሚነሳ ችግር ነው። «እኔ ብቻ ነኝ መሪ» የሚል እንደ ዲዮጥራጥሴ ዓይነት መሪ ሲኖር (3ዮሐ 1:9)፤ ፍቅር ይቀዘቅዛል። የገንዘብ ፍቅር! የመታወቅ ናፍቆት! የሥልጣን ምኞት ያላቸው ሰዎች ብቅ ማለት ሲጀምሩና ምክር አልሰማ ሲሉ ቤተ ክርስቲያን መከፋፈል ትጀምራለች። በወንድሞች መካከል መቃቃር ይኖራል። ፍቅር ይቀዘቅዛል። ይህ ለቤተ ክርስቲያን እድገት! ሰላምና መታነጽ ትልቅ እንቅፋት ነው።⁵²

⁵² በጊዜ 1:15! በጊዜ 1:20 ላይ እንደ ተጠቀሱት ዓይነት ሰዎች በቤተ ክርስቲያን ውስጥ ሲኖሩ! ወይም የኒቆላውያን ዓይነት በቤተ ክርስቲያን ሲነሱ ራስ 3:21 3:61 የበለጸገ ዓይነት ትምህርት የሚያስተምሩ ራሶች 2:14 12:151 ወይም ሐሰተኛ ነቢያት ሲኖሩ ራስ 2:20። የእነዚህ ሁሉ እካሄድ ቤተ ክርስቲያንን መከፋፈልና ማከፋፈል! ቤተ ክርስቲያን የሰላም ቤት እንዳትሆን ሁከት ማስነሳት ነው።

ጳውሎስ መንጋውን ለመመገብና ለመጠበቅ እርሱ ያደረገውን እያሰባችሁ ትጉ 20:31 በማለት ሽማግሌዎች መንጋውን ከውጭ ከሚመጡ ተኩሳዎችና ከውስጥ ከሚነሱ ቦታዎች (ከፋፋዮች) እንዲጠብቁ ይመክራል።

ሐዋርያው ጳውሎስ በኤፌሶን የነበረችዋን ቤተ ክርስቲያን ሲያሳድግ ለሦስት ዓመት ሌሊትና ቀን በእንባ 20:31 እያንዳንዱን ሰው በመገሰጽና በማስተማር ነበር። የቤተ ክርስቲያንን ጤንነት የመጠበቂያው መንገድ፡-

- ሌሊትና ቀን ተግባራዊ በመጠበቅ፤
- እያንዳንዱን ምዕመን በማወቅና በመምከር፤
- በንጹህ ፍቅር፣ በጸሎት፣ በእንባ በሆነ መስጠት መሆኑን ያሳያል።

20:32 ለእግዚአብሔርና ... ለጸጋው ቃል አደራ ሰጥቻችኋለሁ። ይህን ሁሉ ምክርና ማስጠንቀቅ ለሽማግሌዎች ከተናገረ በኋላ የቤተ ክርስቲያን አደራ ለሰዎች ብቻ የሚተው አይደለምና ለእግዚአብሔር አሳልፎ ይሰጣል። እግዚአብሔር ይጠብቃል፤ ያሳድጋል ያንጸል። ቤተ ክርስቲያን የእርሱ ስለሆነች ሕዝቡን ይመራል፤ ከዓለም እድፍ ይጠብቃል፤ ማስተዋልንም ይሰጣል። እንዲሁም አደራ የሚሰጣቸው ለጸጋው ቃል (ለእግዚአብሔር ቃል) ነው። እግዚአብሔር በቃሉ ምሕረቱን ይገልጻል፤ ያንጸል፤ ያጽናናል፤ ተስፋን ይሰጣል።

20:32 ያንጸችሁ ዘንድ በቅዱሳንም ሁሉ መካከል ርስትን ይሰጣችሁ ዘንድ ለሚቻለው፡- እግዚአብሔር በቃሉ በማጽናናትና በማበርታት በስሙ ለሚያምኑት ርስት ይሰጣቸዋል። ርስት በክርስቶስ ኢየሱስ በማመን የሚጀምር ተካፋይነት ሲሆን ወደዚህ ርስት ለመካፈል የሚያስችለው እግዚአብሔር ነው። ርስትን መስጠት የእግዚአብሔር መለኮታዊ ሥራ ነው። እያንዳንዱ አማኝ በቅዱሳን (በእግዚአብሔር በሚያምኑት) ሁሉ መካከል ርስት የሚያገኘው ወይም የሚቀበለው ከእግዚአብሔር ዘንድ ነው። እግዚአብሔር ይህን ማድረግ ይቻለዋል። (እንዲሁም ሮሜ 16:25፤ ኤፌ 3:20፤ 2ጢሞ 1:12፤ ይሁዳ 1:24 ይመልከቱ)።

20:33 ከማንም ... አልተመኘሁም። ሳሙኤል «የእስራኤልን ሕዝብ ከማንም አህያ ወስጄ እንደሆነ እናንተው ፍረዱ» (1ሳሙ 12:3) በማለት እንደገለጠው ጳውሎስም አሁን ከማንም ምንም አልተመኘሁም ይላል። ወንጌልን ያገለገልኩት በንጹህ ዓላማ ነው ሲል ነው። ለገንዘብ፤

ሰብር፤ ለወርቅ ብዩ አይደለም እንድትሰጡኝም አልጠየቅኳችሁም ማለቱ ነው። ይኸው ሰው የሚያሳድገውን ወጣቱን ጢሞቴዎስንም ከገንዘብ ፍቅር እንዲርቅ አጥብቆ ይመክረዋል። ራሱም ከገንዘብ ፍቅር የራቀ ሕይወት ፍራፍሬና። ስለሆነም 2ቆሮ 12:14 «ያላችሁን ሳይሆን እናንተን ነው የምፈልገው» ብሎ ይነግራቸዋል። የጳውሎስ ትኩረት «ሰው» ነው። ሰዎች በክርስቶስ በማመን የዘላለም ሕይወት ያገኙ ዘንድ ነው።

የቤተ ክርስቲያን ሽማግሌዎችና እንዲሁም እረኞች በአንድ ቦታ የነበራቸውን አገልግሎት ሲያቆሙ ወይም ሲጨርሱ (ሲለቁ ወይም ወደ ሌላ ቦታ ሲሄዱ) እንደ ጳውሎስ ማለት ቢችሉ ምንኛ መልካምና ትክክል በሆነ!! ስለ ገንዘብ ነገር ማንም የማይነቅፋቸው ሆነው ሲገኙ! በምሳሌነት ሲኖሩ! ሌሊትና ቀን ያስተማሩ በእንባ የመከሩና የገሰጹ መሆናቸውን ገልጸው በእነርሱ ላይ ማንም ምንም እስከማይል ድረስ ንጹህ ኑሮ የኖሩ ቢሆኑ እንዴት ውብ ነው!!! ቤተ ክርስቲያንን ከሚከፍሉት፤ ከተቃዋሚዎችና ከአሳዳጆች በስተቀር በእነርሱ ላይ «ስለ ንጹህናቸው» ማንም ምንም ባይል ምንኛ መልካም አጨራረስ በሆነ!!!

20:35 በሁሉ አሳየኋችሁ። የሐዋርያው ጳውሎስ አገልግሎት ሁሉ-አቀፍ ወይም ሙሉ ነበረ። በቃል ወንጌልን መመስከር 20:24፤ በእንባ እያንዳንዳቸውን በመገሰጽ 20:35፤ በእጆቹ በመሥራት የሚያስፈልገውን በማሟላት 20:34። ስለዚህ የሚናገረውን እርሱ በሕይወቱ የፈጸመው መሆኑን እያሳየ የሚያስተምር ሰው ነው። እንዲህ ዓይነቱ አገልግሎት ውጤቱ ከፍተኛ ነው።

20:36 ተንበርክኮ ከሁላቸው ጋር ጸለዩ። ይህ የመሰነባበቻ ጸሎት ነው። በሐዋርያት ዘመን ቅዱሳን ሲሰነባበቱ በጸሎት ይሸኛች ነበር። ጸሎቱ ወደ እግዚአብሔር ነው። የተናገሩትን ቃልና ምክር ሁሉ ለእግዚአብሔር አሳልፎ ለመስጠት ሁሉም ደግሞ የዚህ ጌታ ተገዢዎችና ባሪያዎች ስለሆኑ በእርሱ ፈቃድ የሚኖሩ መሆናቸውን ለማሳየት ተንበርክከው ወደ እርሱ በመጸለይ ይሰነባበታሉ። ይህ ትሕትናን ይገልጻል፤ መግዛትንም ጭምር።

20:37-38 እጅግ አለቀሱ ... ይሰሙት ነበር ... እጅግ አዘኑ። እርስ በርሳቸው የነበራቸውን የመቀራረብ መጠን እንዲሁም በውስጣቸው የነበረውን እኩነታት፤ ፍቅርና ስሜት ይገልጻል። እዚህ የሚያለቅሱት ሰዎች ሐዋርያት፤ ከሐዋርያውም ጋር አብረው የሚሄዱ፤ የቤተ ክርስቲያንን ሽማግሌዎች ናቸው። ጳውሎስ በእንባ አገልግሏል፤ በእንባ ተሰናብቷል። ማለቱን የውስጥ ስሜትን፤ የበረቱ መዋደድን ያሳያል።

ክርስቲያናዊ መዋደድ ባለበት እንባ! ልቅሶ አይታጣም። የፍቅርን መጠን መግለጫ ነው።

ይህ ሁሉ ልቅሶና እንባ የሐዋርያው ጳውሎስን የአገልግሎት «ጥራት» ይገልጻል። ጳውሎስ ጥሪውን ከተቀበለ በኋላ በሄደባቸው ከተሞች ምን ያህል አብያተ ክርስቲያናት እንደ ተከለ! እንደ አደራጀና በክርስቶስ የሆኑ ወንድሞችን እንዳገኘ ያመለክታል። ሐዋርያው ጳውሎስ በአንድ ቦታ ቤተ ክርስቲያን ሲተክል የሚጀምረው ድርጅት ሳይሆን በክርስቶስ የሆነ የቅዱሳን «ሕያው» ኅብረት ነው። ቤተ ክርስቲያን በየቦታው ቅርንጫፍ እንደሚከፈትለት መሥሪያ ቤት ወይም ተቋም አይደለችም። የቅዱሳን ስብስብ ነች። ቅዱሳን ደግሞ እርስ በእርሳቸው በፍቅር የሚተሳሰሩ፣ የፍቅር ስሜታቸውን የሚገልጡ ናቸው።

ምዕራፍ 21

በምዕራፍ 20 ጳውሎስ የኤፌሶንን ቤተ ክርስቲያን ሽማግሌዎች ተሰናብቶ ጉዞ እንደ ጀመረ አይተናል። በምዕራፍ 21 ወደ ኢየሩሳሌም ሲሄድ በየመንገዱ መንፈስ ቅዱስ እንዴት ይመሰክር እንደ ነበረና በመጨረሻም በኢየሩሳሌም የደረሰበትን መከራ አናያለን።

21:4 ደቀ መዛሙርትንም ባገኘን ጊዜ በዚያ ሰዓት ቀን ተቀመጥን፡- ሐዋርያው ጳውሎስ በመንገድ ሲሄድ አብዛኛውን ጊዜ ደቀ መዛሙርትን ሲያገኝ አብሮአቸው ጊዜ ያሳልፋል። የማነጽ የማስተማር ጊዜ (ሐዋ 20:6! 21:4! 28:14) ነው።

21:5 ተንበርክክን ጸላይን። በዚህ የስንበት ጊዜ ከሚስቶቻቸውና ከልጆቻቸው ጋር እስከ ከተማው ውጭ ድረስ ሸኑት። ተንበርክኮ መጸለይ የመሰነባበቻ አንዱ መንገድ ነው። እግዚአብሔር ሁሉም ቦታ የሚገኝ ጸሎትን በማንኛውም ቦታ የሚቀበል አምላክ ነው። በቤተ መቅደስ ይሄዱ የነበሩ ሐዋርያት አሁን በመንገድ ዳር! በባሕር ዳር ተንበርክክው ይጸልያሉ። እግዚአብሔር በሁሉም ቦታ ይገኛል ጸሎትንም ይሰማል።

21:8 ወንጌላዊው ፈልጎህ። ይህ ወንጌላዊ ለማዕድ አገልግሎት የተመረጠው ነው (6:5)። በሰማርያም ወንጌልን የሰበከ ነው (8:5-13)። ለኢትዮጵያዊው ቋንጫ መጽሐፉን የገለጠለትና ያጠመቀው ነው (8:26-40)። ይህ ሰው ትንቢት የሚናገሩ አራት ደናግል ሴቶች ልጆችም ነበሩት 21:9።

21:11 የጳውሎስን መታጠቂያ ወስዶ፡- አጋቦስ የሚናገረውን ትንቢት በቃሉ ከመናገሩ በተጨማሪ የጳውሎስ መታጠቂያ ወስዶ የገዛ እጁንና እግሩን እስሮ መንፈስ ቅዱስ የሰጠውን መልእክት ያስተላልፍ ነበር። አጋቦስ የተሰጠውን መልእክት በሁለት መንገድ በቃልና በምልክት ይገልጻል።⁵³ የእግዚአብሔር መንፈስ አሠራር ልዩ ልዩ ነው። ጳውሎስ ወደ ኢየሩሳሌም ሲሄድ እስራትና መከራ እንደሚጠበቀው መንፈስ ቅዱስ በየከተማው ተናግሮታል። አሁን ደግሞ በነቢይ በኩል እስራት እንደሚጠበቀው ይናገረዋል። አጋቦስ ከዚህ ጊዜ ከእስራ አምስት

⁵³ እንዲህ ዓይነት በምልክት ወይም በምሳሌ ትንቢት መናገር ቀደም ሲል ነቢያት ያደርጉት የነበረ መንገድ እንደሆነ በ1ነገ 22:11! ኢሳ 20:2-3! ኤር 13:1-7! 18:41 ሕዝ 4:1-6 አናያለን።

ዓመት ያህል በፊት በኢየሩሳሌም ረሃብ እንደሚሆን (ሐዋ 11:28) ትንቢት የተናገረ ሰው ነበር።

21:13 እያለቀሳችሁ ልቤንም እየሰበራችሁ፡- የጳውሎስን የውስጥ ስሜት በዚህ ቃል መገንዘብ ይቻላል። እንዲሄድ በውስጡ ግፊት አለ። የመንፈስ ቅዱስ ምስክርነትም አለው። በሌላ በኩል በጣም የሚወዱት ደቀ መዛሙርት ሉቃስንም ጨምሮ ከእነዚህ ጋር እየሰሙት ናቸው። ጳውሎስ ሰው ነውና የልብ ስብራት ይደርስበታል። ሰዎችን ለማሳዘን ባለመውደድና ለጌታ በመታዘዝ መካከል ያለ የልብ ስብራት ነው።

ጌታ ኢየሱስ ወደ ኢየሩሳሌም ሲሄድ ባለ ጊዜ ደቀ መዛሙርቱ አይሁድ ሊወግሩህ ያስባሉና ወደዚያ አትሂድ ብለው ሀሳብ እንደሰጡት (ዮሐ 11:8)። የጳውሎስ ሁኔታ ከዚህ አይነት ምክር ጋር ተመሳሳይነት አለው። ይህን ሁሉ ጳውሎስ ለማድረግ የቆረጠው ለራሱ ስሙን ለማስጠራት ወይም አንድ ጀብድ ለመፈጸም አይደለም። ስለ ጌታ ኢየሱስ ክርስቶስ ስም ሲል እስራትና መከራን ቢያስፈልግም ለመሞት የተዘጋጀ ስለሆነ ነው። ይህ የእንቢተኝነት ባሕርይ አይደለም። ነገር ግን ክርስቲያናዊ ቆራጥነት ነው።

21:14 የጌታ ፈቃድ ይሁን ብለን ዝም አልን። በዚህ ዝም አልን በሚለው አገላለጽ ቃሉ ውስጥ የሐዋርያት ሥራ ጸሐፊ (ሉቃስ) አብሮ በምክሩ እንደተሳተፈ ያመለክታል። የወንድሞች መልካም ምክር ከእንቢአብሔር ትእዛዝ ወይም ምክር ጋር ቢስማማ ጥሩ ነው ከተለየ ግን ሰው መታዘዝ ያለበት የእንቢአብሔርን ፈቃድ ነው።

ጳውሎስ ወደ ኢየሩሳሌም ለመሄድ በመቁረጡና «ምክር ባለመስማቱ» መንፈስ ቅዱስን አሳዝኗልን? አልታዘዘምን? የሚል ጥያቄ ሊነሳ ይችላል። ከ20:22-23⁵¹ እና ከሌሎች ቁጥሮች ማገናከብ የምንችለው፡-

- አንደኛ ራሱ ጳውሎስ ወደ ኢየሩሳሌም መሄድ እንደሚገባው በውስጡ የቆረጠ መሆኑን ነው። እነሆ እኔ በመንፈስ ታስሪ ወደ ኢየሩሳሌም እሄዳለሁ፤ በዚያም የሚያገኘኝ ምን እንደሆነ አላውቅም 20:22 ሲል ይህ በመንፈስ መታሰር የእንቢአብሔር ፈቃድ ለእርሱ ወደ ኢየሩሳሌም እንዲሄድ መሆኑን ተገንዝቦአል። እዚያ ሄዶ ምን ነገር እንደሚገኘው ባይረዳም እንዲሄድ መንፈስ ቅዱስ ግድ እንዳለው ያመለክታል።

⁵¹ በአዲሱ መደበኛ ትርጉም 20:22-23 እንደሚከተለው ነው፡- «ለሁኔታው እዚያ ስደርስ የሚደርስብኝን ባላውቅም መንፈስ ቅዱስ ወደ ኢየሩሳሌም እንድሄድ ግድ አያለኝ ነው። ነገር ግን በምሄድበቸው ከተሞች ሁሉ እስራትና መከራ እንደሚጠቀሙ መንፈስ ቅዱስ ይመስክርኛል።»

- ሁለተኛ መንፈስ ቅዱስ እስራትና መከራ ይቆይሃል ብሎ በየከተማው ሁሉ ይመሰክርልኛል 20:23 ስለሚል በየከተማው መንፈስ ቅዱስ እየደተናገረውና ይህም ወደ ኢየሩሳሌም ሲሄድ በዚያ መከራ እንደሚቆየው ነው። ይህ የጳውሎስ የኢየሩሳሌም ጉዞ የመንፈስ ቅዱስ ሀሳብ እንደሆነ እናስተውላለን። እንግዲህ ጳውሎስ ወደ ኢየሩሳሌም እንዲሄድ መንፈስ ቅዱስ አዞታል። የሚጠብቀውም ምን እንደሚሆን በየከተሞች በነቢያት በኩል ተናግሮታል።

- ሦስተኛ ከዚህም የተነሳ አገልግሎቱን ለመፈጸም ነፍሴን በእኔ ዘንድ እንደማትከብር እንደ ከንቁ ነገር አቆጥራለሁ 20:24 በማለት ቁርጥ ውሳኔ አድርጓል። በሌላ አነጋገር ከመንፈስ ቅዱስ ትእዛዝ ጋር ተስማምቷል ማለት ነው።

- አራተኛ ኃላፊነቱን ለመወጣት በኤፌሶን የነበረውን የእንቢአብሔር ቤተ ክርስቲያን ለሽማግሌች በመምከርና በማጽናናት አደራ በመስጠት ተሰናብቷቸዋል።

- አምስተኛ በጢሮስ የነበሩ ደቀ መዛሙርት ጳውሎስን ወደ ኢየሩሳሌም እንዳይወጣ በመንፈስ አሉት 21:4 ሲል እነዚህ ወገኖች ጳውሎስ ወደ ኢየሩሳሌም ቢሄድ ስለሚደርስበት እስራትና ፈተና ከመንፈስ ተረድተዋል ማለት ነው። ከዚህም በመነሳት ምናልባት እስራትና መከራ እንዳያገኘው መምከራቸው ሊሆን ይችላል። ወደ ኢየሩሳሌም እንዳይወጣ በመንፈስ አሉት 21:4 የሚለው የሚያመለክተው በኢየሩሳሌም መከራ ስለሚገኘው ወደዚያ ለመውጣት በመንፈሱ የተዘጋጀ እንዲሆን ያለዚያ ግን እንዳይወጣ ምክራዊ ማስጠነቀቂያ ማለት ሊሆን ይችላል። እንዲህ ከተረዳነው ከሌላው ክፍል ጋር የሚስማማ ይሆናል። ኢየሩሳሌም ሲሄድ ለሚገኘው እስራትና ፈተና ዝግጁ ካልሆነ ጳውሎስ ወደ ኢየሩሳሌም መውጣት የለበትም ማለት ሊሆን ይችላል። (እዚህ ላይ በመንፈስ አሉት ለሚለው በትንቢት መልክ ነገሩት ማለት ሊሆን ይችላል የሚልም አተረጓጎም ይቀርባል።)

- ስድስተኛ ነዚያ አገሪቱን አይሁድ በኢየሩሳሌም እንደዚህ ያስሩታል 21:11 በማለት የጳውሎስን መታጠቂያ ይዞ ትንቢት መናገሩ ጳውሎስ በኢየሩሳሌም መታሰር በእንቢአብሔር ዘንድ የታወቀ (የተወሰነ) እንዲሆን ያሳያል። አገሪቱ በመንፈስ ቅዱስ ተመርቶ

የተናገረውን ትንቢት በሰማን ጊዜ እኛም በዚያ የሚኖሩትም ወደ ኢየሩሳሌም እንዳይወጣ ለመንገድ 21:12 ልመናው የመጣው ነቢዩ ትንቢት ከተናገረ በኋላ መሆኑ ነው። የመንፈስ ቅዱስን ሀሳብ ተረድተዋል። አሁን ግን የለዎች ምክር ነው።

- ሰባተኛ ይህንም በሰማን ጊዜ እኛም በዚያ የሚኖሩትም ወደ ኢየሩሳሌም እንዳይወጣ ለመንገድ 20:12 የሚለው መከራ እንዳይደርስበት ስለ ወንድማቸው በማሰብ የሰጡት ምክር መሆን አለበት። ይህ የእነርሱ «የወንድምነት» ልመና ነው እንጂ መንፈስ ቅዱስ አትሂድ ይልሃል የሚል ከእርሱ ዘንድ የመጣ መልእክት አይደለም።

- ስምንተኛ ምክርንም ሊቀበል እንቢ ባለ ጊዜ የጌታ ፈቃድ ይሁን ብለን ዝም አልን 21:14። ጳውሎስ በጢሮስ የነበሩ ወገኖችን ምክር አልተቀበለም። ምክንያቱም ወደ ኢየሩሳሌም እንዲሄድ መንፈስ ቅዱስ አስቀድሞ ነግሮት! በየከተማውና በብዙ ማረጋገጫም አረጋግጦለት ነበርና።

እንግዲህ ይህን ሁኔታ እንዴት እንረዳው? ጳውሎስ ወደ ኢየሩሳሌም እንዲሄድ በመንፈስ ቅዱስ ታዘዘል። በየከተማውም ይኸው በተደጋጋሚ ተነግሮታል። በአጋቦስም ጭምር ተነግሮታል። ስለዚህ ከመንፈስ ቅዱስ የሆነ ምሪት ወይም ትእዛዝ ነበረው።

ኢየሩሳሌም ሲሄድ መጀመሪያ ላይ ምን እንደሚገኘው ባያውቅም በመንገዱ ላይ በየከተማው ባገኘው ምሪት የአጋቦስን ጨምሮ እስራትና መከራ እንደሚጠብቀው ግልጽ ሆኖለታል። በሌላ በኩል የወንድሞች መለመን ምክር ነበር። ወንድሞች ደግሞ ወደ ኢየሩሳሌም እንዳይወጣ ብዙ ብለውታል። ይህ እንግዲያውስ ወንድሞች ከመውደዳቸው የተነሳ በአይሁድ እጅ መከራ እንዳይደርስበት ለእርሱ ከመሳሰሉት የተነሳ የፍቅር ልመና ሊሆን ይችላል።

ከመከራ መሸሽና ማምለጥ ጥሩ ነው። በደማስቆ በመስኮት ወርዶ እንዳመለጠ ሌላም ጊዜ በወገኖች ምክር በጨዋታ ቦታ ሊደርስበት ከሚችለው መከራ እንደ ሸሽ በዚህኛውም ቢሸሽ ሰው ነውና ሳይወደው አይቀርም። ሆኖም ይህ ሁኔታ በጳውሎስ ስለ ራሱ ነፍስ ያለው ግምት ምን እንደሆነ ያስገነዝበናል። የእግዚአብሔርን ፈቃድ ተከትሎ ወደ እስራት እንደሚሄድ ያውቃል። ብዙዎች ወንድሞችም እንዳይሄድ እየለመኑት ነው። ለእርሱ ሕይወት ማለት የእግዚአብሔርን ፈቃድ ማገልገል እንደሆነ ያስገነዝበናል።

የጌታ ታማኝ ባሪያ የሆነ ሰው እግዚአብሔርን ደስ ለማለት ይቆርጣል። ስለዚህ እግዚአብሔርን ደስ ለማለት ያለን ውሳኔ መከራን ከመሸሽ የላቀ መሆን አለበት። ይህ ከሆነ ጳውሎስን የእግዚአብሔር ፈቃድ ይሁን እንዳሉት ማለት እንችላለን።

ጳውሎስ ሮሜን ደግሞ አይ ዘንድ 19:21 በማለት ከኢየሩሳሌም ወደ ሮም ለመሄድ የገለጸው የጉዞ ዕቅድ አራተኛው የአገልግሎት ጉዞ ነበር።

21:16 ወደ ቀደመው ደቀ መዝሙር ወደ ቆጵሮስ ምናለን። ይህ ሰው መጀመሪያ ካመኑት መካከል ነበር እንደ ማለት ነው።⁵⁵ ጳውሎስ ከእርሱ በፊት ሰላመኑትም በሮሜ 16:7 ይናገራል። ይህ ዘመን ጌታ ካረገ በኋላ ወደ ሃያ አምስት ዓመታት ያህል ሆኗል። መጀመሪያ ያመኑት ቁጥር እየቀነሰ (በሞት) የሚሄድበትና አዳዲስ ደቀ መዛሙርት እየተጨመሩ የነበሩበት ጊዜ ነው።

21:18 ጳውሎስ ከእኛ ጋር ወደ ያዕቆብ ዘንድ ገባ። ይህ ያዕቆብ የጌታ ወንድም የተባለው ያዕቆብ ነው (ማቴ 13:55፤ ገላ 1:19)። ሌላው የጌታ ደቀ መዝሙር የነበረው የዮሐንስ ወንድም የሆነው ሐዋርያው ያዕቆብ (ሐዋ 12:2) ቀደም ሊል በሔሮድስ ተገድሎ ነበር። ይህ የጌታ ወንድም የነበረው ያዕቆብ (ገላ 1:19) በኢየሩሳሌም ጉባኤ ላይ ተነስቶ የተናገረው ነው (ሐዋ 15:13)።

21:19 በእርሱ ማገልገል እግዚአብሔር በአሕዛብ መካከል ያደረገውኛ። ጳውሎስ ለያዕቆብና ለሽማግሌዎች በኢየሩሳሌም ለነበሩ ሰላምታ ካቀረበ በኋላ ስለ አገልግልቱ ሪፓርት⁵⁷ ያቀርብላቸዋል። በሪፓርቱም ያቀረበው በጳውሎስ በኩል የተከናወነውን ሥራ ሁሉ ያደረገው እግዚአብሔር እንደሆነ ነው። አድራጊው እግዚአብሔር ነው። አፈጻጸሙ በጳውሎስ አገልግሎት በኩል ነው።

አገልጋይ ሁሉ ጳውሎስን ጨምሮ የእግዚአብሔር በረከት መተላለፊያ መሣሪያ ወይም ምክንያት ነው። አድራጊው! ሰጭው! የሚባርከው! የሚፈውሰው እግዚአብሔር ነው። ስለዚህ ክብር ለእግዚአብሔር ነው። ያዕቆብና ሽማግሌዎች የጳውሎስን ሪፓርት በሰሙ ጊዜ እግዚአብሔርን አመሰግኑ 21:20።

⁵⁵ አዲሱ መደበኛ ትርጉም «ምናለን የቆጵሮስ ሰው ሲሆን ከመጀመሪያዎቹ ደቀ መዛሙርት አንዱ ነበረ»

⁵⁶ አዲሱ መደበኛ ትርጉም «እግዚአብሔር በእርሱ አገልግሎት አማካይነት በአሕዛብ መካከል ያደረገውን ሁሉ በዝርዝር አስረዳቸው።»

⁵⁷ ተመሳሳይ ሌላ ሪፓርት በሐዋ 14:27 እመሰክታለን።

21:20 በአይሁድ መካከል አምነው የነበሩት ባንት አላገፉት።፤ በጥቂት ዓመታት ጊዜ ውስጥ ወንጌል በአሕዛብ ዘንድ ብቻ ሳይሆን በአይሁድ መካከል በኢየሩሳሌም ምን ያህል እንደሰፋ ያሳያል። ጌታ ሲያርግ መቶ ሃያ ያህል የነበሩት ከሰላሳ ዓመታት ባነሰ ጊዜ ውስጥ በአይሁድ መካከል ያመኑት ወደ ብዙ ሺህ መድረሱ የወንጌልን ግስጋሴ ያሳያል። ይህ በሰማርያና በምደር ዳር የተሰራውን የወንጌል አገልግሎት ሳይጨመር ነው።

21:24 ከአነርሱ ጋር ገዳ። ይህን ምክር የሚሰጡት በኢየሩሳሌም የሚኖሩት ያዕቆብና ሽማግሌዎች ናቸው። ጳውሎስ ሪፓርቱን ካቀረበ በኋላ እግዚአብሔር ያደረገውን አመስግነው ያመኑ አይሁድ ስለ እርሱ ያላቸውን አስተሳሰብ ይገልጡለታል። ይህም ስለ ጳውሎስ ይነገር የነበረው ወሬ ልጆቻቸውን እንዳይገረዙ በሥርዓትም እንዳይሄዱ ብለህ በአሕዛብ መካከል ያሉት አይሁድ ሁሉ መሴን ይክዱ ዘንድ እንድታስተምር **21:21** ይወራል የሚል ነው።

ይህ ወሬ ከየት መጣ? ጳውሎስስ ይህንን አስተምሮአል ወይ? እንዲነጻ ከመከሩት ወንድሞች ስለ ጳውሎስ የሚሰጡት ምስክርነት ደግሞ ጥንትም ስለ አንተ የተማሩት ከንቱ እንደሆነና አንተ ራስህ ደግሞ ሕጉን እየጠበቅህ በሥርዓት እንድትመላለስ ያውቃሉ **21:24** የሚል ነው። ስለ ጳውሎስ የሚወራው ወሬ ከንቱ ነበረ። ይህን ለመግለጽ አንተ ራስህን በመግለጽ አሳይ የሚል ምክር ነው የመከሩት። ጳውሎስ የተከራከረለትና በሐዋ 15 የተገለጠው አሕዛብ ግን ለጣዖት ከተሠዋ፣ ከደምም ከታነቀም ከዝመትም ነፍሳቸውን እንዲጠብቁ ፈርደን እኛ ጽፈንላቸዋል **21:25** በማለት ያዕቆብና አብረውት የነበሩ ሽማግሌዎች የወሰኑትን በሐዋ 15:19 የተጻፈውን በድጋሚ ያረጋግጣሉ።

ይህ ውሳኔ በደብዳቤ ተጽፎና መልእክቱንም የሚያደርሱ ከጉባኤው ተሳታፊዎች መካከል (በተመረጡ ሰዎች) ልከው በየቦታው ውሳኔውን አስረድተው ነበር። ከጥቂት ዓመታት በኋላ ያመኑት አይሁድ ሳይቀሩ ስለ ጳውሎስ የነበራቸው አስተሳሰብ የተዛባ ነበር። አይሁድም ቢሆኑ ልጆቻቸውን እንዳይገርዙ ብሎ ጳውሎስ አስተምሯል የሚል በአይሁድ መካከል ይወራ ነበር።

በኢየሩሳሌም እንደተነሣው እንዲህ ዓይነት ሁከት ዛሬ በቤተ ክርስቲያንም ውስጥ ሊነሳ ይችላል። በስህተት ወይም በወሬ ላይ

⁵⁸ በአዲሱ መደበኛ ትርጉም «በብዙ ሺህ የሚቆጠሩ አይሁድ እንዳመኑ» ይላል።

የተመሠረተ ሁከት ትልቅ ብጥብጥ ሊያስነሳ ይችላል። ይህ ኅሊናቸው በቀላሉ የሚጎድፍባቸውን ሰዎች ለማገዝ በማስረዳት ብዙ መኬድ እንዳለበት ያስተምረናል። ስለ አንዳንድ ጉዳዮች በየገዜው ከሕዝቡ ጋር በመገናኘት መነጋገር መወያየት ጠቃሚ እንደሆነ ያሳየናል።

21:29 ጳውሎስም ወደ መቅደስ ያገባው መስሎአቸው ነው። አይሁድ በጳውሎስ ላይ ያነሳሉት ሁከት በብዙ መስለኞች ላይ የተመሠረተ ወሬ ነው። አንዱ የሙሴን ሕግ እንዳትጠብቁ ብሎ አይሁድን አስተምሯል የሚል ነበር። ሌላው ወደ ቤተ መቅደስ መግባት የሌበትን ከአሕዛብ የሆነ ሰው አስገብቷል የሚል ነው። በዚህ የተነሳው ሁከት ኢየሩሳሌም ፈጽማ ታወከች **21:35** እስኪባል ድረስ ሆነ። ጳውሎስ በሁለት ሰንሰለት **21:33** ⁵⁹ ታስሮ ነገሩ ይመረመር ዘንድ ጀመረ። ጴጥሮስንም በሁለት ሰንሰለት አስረውት ነበር (ሐዋ 12:6)። አይሁድ በጌታ ላይ አስወግደው እንዳሉ (ሉቃ 23:18፣ ዮሐ 19:15) ሁሉ አሁንም ጳውሎስን አስወግደው **21:36** እያሉ ይጮሁ ነበር።

21:31 ሊገድሉትም ሲፈልጉ፡- አይሁድ ብዙ ጊዜ ጳውሎስን ለመግደል ፈልገው ተነሳሰተው ነበር። ነገር ግን እግዚአብሔር የማምለጫ መንገድ እየሰጠ በዚህም ሁኔታ በሻለቃው በኩል እንዳይገደል መንገድ አዘጋጀ። እግዚአብሔር የመታደጊያው መንገድ ብዙ ነው።

21:37 የግሪክ ቋንቋ ታውቃለህን? ጳውሎስ ቢያንስ ሦስት ቋንቋዎችን (ግሪክ፣ ዕብራይስጥና አረማይስጥ) ይናገር የነበረ ሰው ነው። ግሪክኛ በዚያ ዘመን በስፋት ይነገር የነበረ ቋንቋ ነው። ይህን መጠየቁ ሻለቃው ጳውሎስ ከዚህ በፊት የሸፈተ አንድ ግብጻዊ ሰው መስሎት እንደነበረ ይጠቁማል። በታሪክ ይህ ግብጻዊ ሰው ቀደም ሲል አራት ሺህ ሰዎች አሸፍቶ የተነሳ ሰው ነበረ። ጳውሎስ ግን አይሁዳዊ የሆነ የጦርሴስ ሰው **21:39** መሆኑን ያስረዳዋል።

21:40 በዕብራይስጥ ቋንቋ እየተናገረ፡- ጳውሎስ ሻለቃውን በግሪክኛ አይሁድን ደግሞ በዕብራይስጥ ቋንቋ ነበር ያነጋገራቸው። ዕብራይስጥ በኢየሩሳሌም ይነገር የነበረው ቋንቋ ነው ስለዚህ ለሕዝቡ በሚደርስበት መንገድ ለመግለጽና ለማስረዳት መሆን አለበት። ይህንም በዕብራይስጥ ቋንቋ ሲናገር በሰሙ ጊዜ ዝም አሉ **22:2** ከሚለው እንረዳለን።

⁵⁹ ባሰሩት ጊዜ ቀደም ሲል በአጋቦስ የተነገረው ትንቢት ተፈጸመ።

ምዕራፍ 22

ጳውሎስ ኢየሩሳሌም ከሄደ በኋላ በቤተ መቅደስ ውስጥ ሲነጻ ያዩት አይሁድ ተነሳሽተው እንዳሳሰሩት በምዕራፍ 21 ተመልከተናል። በምዕራፍ 22 እስረኛው ጳውሎስ ለአይሁድ ንግግ ሲያደርግና አይሁድ ይበልጥ በቁጣ እንደተነሳሱበት እንመለከታቸው። ስለ እርሱ ማንነት ከሚገልጣቸው ነጥቦች መካከል፡-

- በጠርሴስ የተወለደ አይሁዳዊ መሆኑ
- በግማልያል እግር ሥር የተማረ እንደሆነ
- የአባቶችን ሕግ ጠንቅቆ የተማረ
- ቤተ ክርስቲያንን ያሳድድ እንደ ነበረ
- ክርስቲያኖችን ለማሳደድ ወደ ደማስቆ ሲሄድ ጌታ ኢየሱስ እንደ ተገለጠለት፤ ከዚያም እንደ ተለወጠና እንደ ተጠመቀ
- ጌታንም በቤተ መቅደስ ውስጥ እንዳየው
- ለአሕዛብ ሐዋርያ እንዲሆን እንደተላከ ይናገራል።

22:1 ነገሪን ሰገልጥ ሰሙኝ፡፡ ጳውሎስ ይህን የሚናገረው ለአይሁድ ነው። አቀራረቡም ለአይሁዶች በሚገባ ሁኔታ በእነርሱ ቋንቋና እነርሱ ከሚረዱቸው ነጥቦች በመነሳት ነው። **ቀናተኛ የሆነሁ አይሁዳዊ 22:3** ነበርኩ ብሎ መናገሩ ዛሬ «በእኔ ላይ እያደረጋችሁ ያላችሁት ቅናትና ሴራ ይገባኛል፤ እኔም አልፌበታለሁ፤ እንዲህ ሳደርግ ነበር፤ ዛሬ ግን ተለውጫለሁ» ለማለት ጭምር ነው።

22:4 ይህን መንገድ አስክ ሞት ድረስ አሳደድኩ፡፡ «መንገድ» እዚህ ላይ ይህን እምነት ወይም ክርስትናን ለማለት ነው። ይህ በሐዋ 9:2 ከተጻፈው ጋር ይስማማል። ሳውል ወደ ደማስቆ የሄደው እንደ አውሮፓውያን አቆጣጠር በ379.ም. አካባቢ እንደሆነ ይታሰባል። ሐዋርያው ጳውሎስ ስለ ራሱ የሚገልጠው በተለይ በደማስቆ መንገድ ስለሆነው የሚያስረዳው በሐዋ 9 የሆነውን ነው። (ስለዚህ ማብራሪያ በምዕራፍ ዘጠኝ ቀደም ሲል የቀረበውን ይመልከቱ)።

22:11 ከዚያ ብርሃንም ክብር የተነሣ ማየት ባይሆንልኝም፡- ጳውሎስ ዓይኑ የታወረበትን ወይም ቅርፊት የለበሰበትን ምክንያት ሲገልጽ ከብርሃኑ ክብር የተነሣ ነው ይላል። የጌታ የኢየሱስ ክርስቶስ ክብር በተገለጠ ጊዜ በእርሱ መገኘት የተነሳ የተገለጠው ብርሃን የጳውሎስን

ንደን አሳወረው። ይህ «የብርሃን ክምር» በቀን እኩሌታ ከነበረው የፀሐይ ድምቀት ይልቅ ታላቅ ነበር።

22:14 የአባቶችንን አምላክ ... አስቀድሞ መርጠሃል፡፡ በጳውሎስ የተጋ ሐናንያ ወደ ጳውሎስ መጥቶ እንዲያይ ሲናገረውና ጳውሎስ ወዲያው ማየት ሲጀምር ሐናንያ ለጳውሎስ የሚነግረው የአባቶችንን አምላክ ... አስቀድሞ መርጠሃል በማለት ነው። ይህም ፈቃዱም ታውቅ ዘንድና ጸድቁም ታይ ዘንድ ከአቶም ድምፅን ትሰማ ዘንድ ነው። ለእነዚህ ዓላማዎች እግዚአብሔር አንተን አስቀድሞ የመረጠህ ሰው ነህ። ስለሆነም ተልእኮህ ባዋሽውና በሰማሽው በሰው ሁሉ ፊት ምስክር⁶⁰ ትሆናለህና **22:15 የሚል** ነው።

ጳውሎስ በእግዚአብሔር የተመረጠ ሰው ነው። የተመረጠው ምስክር እንዲሆን ነው። የእግዚአብሔርን ፈቃድ እንዲያውቅ፤ ጸድቁን ኢየሱስ ክርስቶስን እንዲያይና ከአቶም ድምጽን እንዲሰማ ለሰውም ሁሉ ምስክር እንዲሆን የተመረጠ ዕቃ ነው። እንዲያውቅ፤ እንዲያይ፤ እንዲሰማ፤ እንዲመስክር።

ጳውሎስ ኢየሱስ ክርስቶስን አይቶታል (ሐዋ 22:18፤ 9:17 26:16፤ 1ቆሮ 9:1፤ 15:8)። ድምጹን ስምቶታል (ሐዋ 22:7፤ 1ቆሮ 11:23፤ 15:3፤ ገላ 1:12)። በደማስቆ መንገድ ተናግሮታል (ሐዋ 9)።

22:17 ወደ ኢየሩሳሌምም ከተመለሱ በኋላ፡- ይህ ወደ ኢየሩሳሌም መመለስ ጳውሎስ በደማስቆ መንገድ ጌታን ካየው በኋላ የመጀመሪያ ወደ ኢየሩሳሌም ስለ መምጣቱ ነው የሚሆነው (ሐዋ 9:26-28)። ይህ ጳውሎስ ከተለወጠ ከሦስት ዓመታት ያህል በኋላ መሆኑ ነው (ገላ 1:17-18)። በኢየሩሳሌም በጸሎት ላይ በመቅደስ ውስጥ ሲጸልይ ሳለ ተመስጦ እንደ መጣበት ወይም ራሱ እንዳየ በመጀመሪያው ጉዞ ይናገራል። ከዚያ በኋላ በሁለተኛው ወደ ኢየሩሳሌም ሄዶ ሲጸልይ ሌላ ራሱ እንደተገለጠለት በሌላ ክፍል እናያለን።

22:18 ከኢየሩሳሌም ቶሎ ውጣ፡፡ አገልጋዮችን የሚያስማሩ ጌታ አንዱን (ፊልጶስን) ፍጡን ተገናኝ ያለው ሌላውን ከኢየሩሳሌም ቶሎ ውጣ ይላል። ወደ አንድ ቦታ ለመላክ፤ ከዚያ ቦታ ለማስወጣት፤ መንገድን ለመፍቀድና ለመከልከል የእርሱ የሆኑትን ባሪያዎችን

⁶⁰ የእግዚአብሔርን ዘላለማዊ ፈቃድ ሰዎች ሁሉ በኢየሱስ ክርስቶስ በኩል በእምነት እንዲድኑ ነው።

⁶¹ ጸድቁ የኢየሱስ ክርስቶስ መጠሪያ ሆኖ (ሐዋ 3:14፤ 7:52)።

⁶² ጳውሎስ ተልዕኮው ስለ ኢየሱስ ክርስቶስ መመስከር ነው (23:1፤ 26:16-18፤ 27:24)።

ይመራል። በሙሉ እውቀትና ሥልጣኑ አገልጋዮችን ያንቀሳቅሳል። ጌታ ኢየሱስ ከኢየሩሳሌም ፈጥኖ እንዲመጣ ጳውሎስን ባዘዘው ጊዜ ለጌታ የሰጠው መልስ «የእኔን ታሪክ ያውቃሉ፤ ከዚያ ሕይወት መለወጤ በራሱ የሚያስደንቅ ስለሆነ ምስክርነቴን በቀላሉ ይሰማሉ» የሚል አይነት ነበረ።

በወንጌል አገልግሎት ሰዎች ድንቅና ተአምራትንም አይተው ልባቸውን የሚያጠነክሩ እንደነበሩ ነው (ዛሬም ሞልተዋል)። ስለሆነም የሰውን ሁሉ ልብ የሚያውቅ ጌታ የምትመስክረውን አይቀበሉህምና 22:18 ለሰው።

22:20 የሰማዕትህንም የእስጢፋኖስን፡- እስጢፋኖስ ለክርስቶስ መከራ የተቀበለና የመጀመሪያው ሰማዕት የሆነ የጌታ ደቀ መዝሙር ነው።

22:21 ሂድ እኔ ወደ አሕዛብ ከዚህ ወደ ሩቅ እልክሃለሁና፡- የጳውሎስ ተልዕኮ መሄድ ነው፤ መሄድና መመስከር ነው። ጌታ ሁሉን በማወቁ የጳውሎስን ምስክርነት በኢየሩሳሌም የሚኖሩ አይሁድ ስለማይቀበሉት ወደ አሕዛብ እንዲሄድ ጳውሎስን ያዘዋል። ጳውሎስ ዋና ጥሪው አገልግሎቱ ለአሕዛብ ነው (ሐዋ 9:15፤ 13:2፤ 13:46፤ 47፤ 18:6፤ 26:17-18)።

22:22 እስከዚህም ቃል ድረስ ይሰሙት ነበር። ጳውሎስ የሚናገረው አይሁዳዊ መሆኑን፤ ከአይሁድ ጋር በተያያዘ ሕግን ስለ መጠበቁና ሌሎችን ከአይሁድ ጋር የተያያዙ ነገሮች ስለሆነ በጥሞና ሊሰሙት ቆዩ። በኋላ ግን አሕዛብ 22:21 የሚለውን ቃል በሰሙ ጊዜ ግን በቁጣ ተነሳሱበት ከምድር አስወግደው 22:22 እያሉ መጮህ ጀመሩ። እግዚአብሔር አይሁድን ትቶ ወደ አሕዛብ እንደ ተመለከተ የሚል መረዳት ሊኖራቸው ይችላል። አይሁድ ያላወቁት ነገር እግዚአብሔር አስቀድሞ አይሁድን የመረጠው ራሳቸው እግዚአብሔርን አውቀው አሕዛብን ወደ እርሱ ለመመለስ ካህናት እንዲሆኑ ነበር (ዘጸ 19:5-6)።

22:22 በሕይወት ይኖር ዘንድ አይገባውምና፡- ጳውሎስ በሕይወት መኖሩ እስከትንፋሱን በእጁ በያዘው በእግዚአብሔር ፈቃድ ነው። እንደ አሳዳጆቹ የእርሱን ክፉ እንደ ፈለጉት ቢሆን ኖሮ ቀሪውን ዘመን በአገልግሎት ባላሳለፈ ነበር። ሕይወት የሚሰጥ እግዚአብሔር ዕድሜን የሚያረዝም እርሱ ነው። ከሚያሳድዱትና ለመግደል ከተዘጋጁት የጠበቀው እርሱ ነው። የአገልጋዮችን ሞት የሚፈልጉ ብዙዎች ሆነው ሳለ እግዚአብሔር በሕይወት ያኖራል።

22:25 የሮሜን ሰው ያለ ፍርድ ትገርቶ ዘንድ ተፈቅዶላቸዋል? ጳውሎስ በዘሩ አይሁዳዊ ነው፤ በሮም ግዛት ውስጥ በመወለዱ ደግሞ ያገኘው የሮማዊ ዜግነት አለው። ሮማዊ የሆነው የሚመረምረው ሻለቃ ሮማዊነቱን ያገኘው በብዙ ገንዘብ 22:28 ነው። በትውልድ ዜግነትን ያገኘው በገንዘብ ዜግነትን ከገዛው ከፍ ያለ ክብር ነበረው።

ሻለቃው ጳውሎስ እንዲገረፍ ባዘዘ ጊዜ ጳውሎስ የሮሜን ሰው ያለ ፍርድ ትገርቶ ዘንድ ተፈቅዶላቸዋል? 22:25 በማለት ባቀረበው ጥያቄ በዚያ ጊዜ ከመገረፍ እንዲድን ሆኗል። ጳውሎስ ሮማዊ ነው። ይህንም የገለጠው በአስፈላጊ «ወሳኝ» ሰዓት ነበር። ጳውሎስ ይህንን ዜግነቱን በመግለጥ በዜግነቱ የሚገባውን ጥበቃ ወይም ፍርድ የጠየቀው ሲገርፉት በጠፍርም በገተሩት ጊዜ 22:25 ነው። ጳውሎስ በሮማዊ ዜግነቱ ያለውን «መብት እንዲጠበቅለት» ቀደም ሲልም በሐዋ 16:37 ላይ ጠይቆ ነበር።

ጳውሎስ ማናቸውንም ሁኔዎች ለክርስቶስ ለመመስከር ይጠቀምባቸዋል። መልካም «አጋጣሚ» ወይም ሁኔታን የማያሳልፍ ሰው ነው። በ22:30 እንደምናየው በመከራ ውስጥ ሆኖ በእስራትም ላይ እያለ ሁኔታው ሲመች ወንጌልን ይሰብካል። ሁልጊዜ ዝግጁ ሆኖ የሚጠባበቅ አገልጋይ ነው።

ክርስቲያኖችም ንጹህ በሆነ መንገድ በአንድ አገር ዜግነታቸው ምክንያት ለሌላው ሰዎች ሁሉ የሚሰጠው የሕግ ጥበቃ ለእነርሱም እንደሚሆን መገንዘቡ ጠቃሚ ነው። የሚያስፈልግበት ጊዜ ይኖራል። ጳውሎስ የሮም ዜግነቱን በገለጠ ጊዜ እየተገረፈ ሲመረመር የነበረው ሀሳብ ተለውጦ ከሳሾቹ ባሉበት ከሳሽ ተከላሽን ለማድመጥ ሻለቃው ወሰነ። ይህም እግዚአብሔር ለጳውሎስ እፎይታ የሰጠበት መንገድ ነው።

በምዕራፍ 21:27 የጀመረው ሁከት አስቀድሞ ኢየሩሳሌም ውስጥ በነበረው ሻለቃ ብኩል በርዶ በምዕራፍ 22 ጳውሎስ ነገሩን ለአይሁድ ሲገልጥላቸውና በመጨረሻም «አስወግደው» እያሉ እየጮሁ ሻለቃው ከሳሽ ተከሻሹን ለማገናኘት ሲወስን እናያለን። ይህ ክስ ቀጥሎ በምዕራፍ 23 ከአይሁድ አርባ ያህሉ ጳውሎስን ሲገድሉት በማሴራቸው ይህን የሰማ የእህቱ ልጅ ምስጢራቸውን ለጳውሎስ ገለጠለት። በዚህም ሴራ ምክንያት ጳውሎስ ወደ ፊልክስ እንዲሄድ ተደረገ። ክስ አልበረደም ገና እንደ ቀጠለ ነው።

23:1 በመልካም ሕሊና ሁሉ በእግዚአብሔር ፊት ኖራለሁ። ጳውሎስ የሚናገረው እኔ የኖርኩት በእግዚአብሔር ፊት ትክክል የሆነውን በማድረግ ነው። ሰዎች ምንም ነገር ሊሉ ይችላሉ፤ እኔ ግን በእግዚአብሔር ፊት ሕሊናዬ ገጽህ ነው ሲል ነው።

ሕሊና ትክክልና ስህተት በሆነው መካከል የሚለይ ሲሆን በመልካም ሕሊና መኖር ትክክል በማድረግ መመላለስ ነው። ጳውሎስ እዚህ ላይ የሚናገረው በደማስቆ መንገድ ከተለወጠ በኋላ ያለውን ሕይወት መሆን አለበት። ሕሊና ትክክለኛውን የሚያደርገው በውስጡ ባለው ብርሃን መሠረት እንደሆነ በ1ቆሮ 8:7-10፤ 1ጴጥ 2:19 እንመለከታለን። ሕሊና ሊበላሽም ይችላል (ዕብ 10:22)።

ስለዚህ ጳውሎስ ትክክል የሆነውን አድርጌያለሁ ማለቱ ነው። ጳውሎስ መንጁን ሲያስብ በግብዝነት የሂደበት ሕይወት እንደሌለው ማመልከቱ ነው። ይህንን ሲናገር ሊቀ ካህናቱ ሐናንያ አፋን ይመቱት ዘንድ አዘዘ። በሐናንያ እሳቤ ምናልባት ጳውሎስ የሚናገረው ስህተት ነው፤ መልካም ሕሊና የለውም ለማለት ሊሆን ይችላል።

23:2 ሊቀ ካህናቱም ሐናንያ አፋን ይመቱት ዘንድ ... አዘዘ። ሰው ያለ ሕግ ሊመታ አይገባውምና ሐናንያ ጳውሎስ እንዲመታ ያዘዘው በዘፋ 19:15 ከተባለው ቃል ጋር በተቃረነ ሁኔታ ነው።

23:3 አንተ በኖራ የተለሰነ ግድግዳ፤ እግዚአብሔር አንተን ይመታ ዘንድ አለው። ጳውሎስ በቁጣ ተነሳስቶ እንደተናገረው ተደርጎ በመስልም አባባሉ ግን «እግዚአብሔር ጻድቅ ነው፤ አንተም ያለ ፍርድ የምትሠራውን ይቀጣሃል» ብሎ መናገሩ ነው። ጳውሎስ ይህን ቃል

⁶⁴ ጌታንም በጥፈ እንደ መቱት (ማቴ 26:67፤ ዮሐ 18:22)።

ሲናገር ብዙዎች የሚረዱት በሐናንያ ላይ ወደ ፊት የሚሆነውን መናገሩ እንደ ነበረ አድርገው ነው። ምክንያቱም ይህ ሐናንያ ከጥቂት ዓመታት በኋላ ልጁ ባስነሣው ሁከት ምክንያት እንደ ተገደለ በታሪክ ይነገራል።⁶⁴

በኖራ የተለሰነ ግድግዳ፡- የሚለው ምሳሌያዊ አገላለጽ ሊሆን ገብዝነትን ወይም አስመሳይነትን ይገልጻል።⁶⁵ የሚያመለክተውም ውስጡ አፈርና የተሰባበረ ነገር ሆኖ ውጭው ያ እንዳይታይ አድርጎ የሚሸፍንና ጥሩ እንደሆነ የሚያስመስል ለማለት ነው። ውጭው የሚረ ውስጡ ግን ቆሻሽና አቧራ የሞላበት እንደ ማለት ነው።

ይህ የጳውሎስ ንግግር ያተኮረው ያለ ሕግ መታሰር በሚለው ላይ ነው። ምክንያቱም ለመፍረድ የተቀመጠ ሰው ከማንም በላይ ሕግን የሚያውቅና የሚያከብር ሊሆን ሲገባው ጳውሎስ እንዲመታ ያዘዘው ከሕግ ውጭ ነው። በወንበር ላይ በመቀመጡ ፍርድን የሚጠብቅ ይመስላል። ይህ ነጭ መቀባቱ ነው። በሕግ እያንዳንዱ ተከላሽ ራሱ እንዲከላከል ወይም መልስ እንዲያቀርብ ይፈቅዳል (ዘሌ 19:15-16፤ ዘፋ 19:15-18፤ ዮሐ 7:51)። ይህ ሆኖ እያለ ያለ ፍርድ ጳውሎስ እንዲመታ ማዘዙ ደግሞ ያለ ሕግ መሥራቱ ስለሆነ በተለሰነው ግድግዳ ውስጥ ያለ አቧራ ወይም ድብቅ ቆሻሽ ነው።

23:5 ሊቀ ካህናት መሆኑን ባላውቅ ነው። ያለው ቃል መሠረት ከግሪኩ ባላውቅ ነው የሚለውን ቃል አጠቃቀም ያጠኑ ሰዎች እንደሚናገሩት በእርግጠኛነት ሐናንያ ሊቀ ካህናት መሆኑን አለማወቁን ጳውሎስ መግለጹ ነው ይላሉ። ይህም ሐናንያ በሊቀ ካህናት ደረጃ አለመታየቱን ወይም ሊቀ ካህናት የሚያስመስል ነገር የሌለው ሰው ሆኖ ሊሆን ይችላል። ሊቀ ካህናት መሆኑን ላለማወቁ ምክንያት ደግሞ ምናልባት ሐናንያ የተቀመጠበት ሁኔታ ወይም አለባበሱ በሊቀ ካህናት አይነት ላይሆን ይችላል።

ይሁን እንጂ ሊቀ ካህናት እንደሆነ በተነገረው ጊዜ ጳውሎስ ሕግን የሚጠብቅ ሰው ነውና በሕዝብህ አለቃ ላይ ከፋ ቃል አትናገር ተብሎ ተጽፎአልና።⁶⁶ 23:5 በማለት ለሊቀ ካህናት ያለውን አክብሮት ገልጸዋል።

⁶⁴ አንጻ. ስለዚህ ሲናገር 'Ananias was slain, with Hezekiah his brother, during the agitation that occurred in Jerusalem when the robbers, or Sicarii, under their leader, Manahem, had taken possession of the city. He attempted to conceal himself in an aqueduct, but was drawn forth and killed. ... Thus, Paul's prediction was fulfilled. Barnes.

⁶⁵ ጌታ ፈረሳውያንን በተመሳሳይ ሁኔታ ተናግሯቸው ነበር (ማቴ 23:28)።

⁶⁶ ዘጸ 22:18

የጳውሎስ አነጋገር እንደሚገልጠው «እንደ እኔ ለፍርድ የቆመን ሰው እንዲመታ የሚያዘው ሊቀ ካህናት ይሆናል ብዬ አላሰበኩም»⁶⁷ ማለት ሊሆን ይችላል።

23:6 እኔ ፈሪሳዊ የፈሪሳዊም ልቆ ነኝ፡- ጳውሎስ ይህን ማንነቱን የገለጸው ለመፍረድ የተሰበሰቡት ሰዱቃውያንና ፈሪሳውያን መሆናቸውን ባስተዋለ ጊዜ ነው።

ለየሁኔታው መንፈስ ቅዱስ በሚሰጠው ጥበብ ጳውሎስ ራሱን የመግለጥና ሕዝቡን ወደ አሰበው ሃሳብ የመውሰድ ትልቅ ችሎታ የነበረው ሰው ነበር። በዚህ ሁኔታ የተሰበሰቡት እኩሌቶቹ ሰዱቃውያን እኩሌቶቹም ፈሪሳውያን መሆናቸውን አይቶ **23:6** ሁለቱን የማያስማማቸውን ነገር አነሣ። በአለቆችና በፈራጆች ፊት ለባሪያዎቹ የሚመልሱትን በአፋቸው እንደሚያደርግ ጌታ በማር 13:9-11 የገባው ተስፋ ይህ አንዱ የመገለጫ መንገድ ነው።

ፈሪሳውያንና ሰዱቃውያን⁶⁸ አይሁድ ቢሆኑም በእምነት ግን ጨርሰው የተለያዩ ሰዎች (ቡድኖች) ናቸው። ፈሪሳውያን በሙታን ትንሣኤ ያምናሉ፤ ሰዱቃውያን ግን በዚህ አያምኑም። በሁለቱ መካከል ያለው ልዩነት የምሥራቅና የምዕራብ ያህል ሩቅ ነው ማለት ይቻላል። ሃይማኖት ያለ ሙታን ትንሣኤ ምድራዊ ብቻ ነው።

በዚያን ዘመን በአይሁድ ሽማግሌዎች ጉባኤ ሊቀ ካህናቱ ከሰዱቃውያን እንዲሆን ጸሐፊው ደግሞ ከፈሪሳውያን እንዲሆን ያደርጉ ነበር።⁶⁹ እነዚህ ፈሪሳውያንና ሰዱቃውያን ምንም እንኳን ጨርሰው የማይገናኝ የእምነት መስመር ቢኖራቸውም «ሃይማኖት አይለያየንም» እንደሚባለው ጳውሎስን ለማሰርና ለመግረፍ ግን የተስማሙ ነበሩ። ለእነዚህ ሰዎች «እምነት ሁለተኛ ነገር» ነው። ለእነርሱ ትልቁ ነገር ክብራቸውና የቆየው ልማዳቸው ነው።

⁶⁷ "I did not take thought, at the moment, in my indignation over the command to smite a defenceless prisoner on trial, that he was the high priest. PNT."

⁶⁸ ሰዱቃውያን ትንሣኤ ሙታን የለም ብለው የሚያምኑ ናቸው (ማቴ 22:23) እንዲሁም መላእክት የለም፤ መልካምና ክፉ፤ የብርሃንና የጨለማ መላእክትም የለም፤ ነፍስ የለም ሁሉም ቁስ ነው የሚሉ ናቸው።

⁶⁹ When the Savior was condemned, the Sanhedrim was composed of both parties, and now, nearly thirty years later, we find it the same. The chief priests, as a rule, were Sadducees, while the scribes were mainly of the Pharisees. PNT."

23:7 ሽንገውም ተለያየ፡- የጳውሎስ ጉዳይ ለሽንገ ቀርቦ ሽንገው ሲለያይ ወይም ጉባኤው ሲፈታ በተደጋጋሚ የሆነ ጉዳይ ነው። በ19:41 ላይ እንዳየነው ሁኔታው ወደ ሁከት ስለ ዞረ ኃላፊው በኤፌሶን ከተማ ጉባኤውን ፈታው። እንዲሁም በ21:32 ላይ አይሁድ ሊገድሉት ሲፈልጉ ሻለቃው ከወታደሮቹ ጋር እየሮጠ በመድረሱ ከሞት አመለጠ። እንዲሁም በ22:24 ላይ ጳውሎስ ተገርፎ እንዲመረመር ከታዘዘ በኋላ ሮማዊ መሆኑን በመግለጡ ከመገረፍ አመለጠ።

23:11 ጌታ አጠገቡ ቆሞ ... አይዞህ አለው። ይህ ጊዜ ጳውሎስ በከባድ ፈተና ውስጥ የነበረበት ጊዜ ነው። አይሁድ ሊገድሉት አጥብቀው ስለፈለጉ ከዚህ ሁኔታ ለማምለጥ ለጳውሎስ በጣም አዳጋች እየሆነ መጥቷል። በዚህ ሁኔታ ውስጥ ነበር ጌታ ኢየሱስ አጠገቡ ቆሞ ስሙንም ጠርቶ **ጳውሎስ ሆይ በኢየሩሳሌም ስለ እኔ እንደ መሰከርክ እንዲሁ በሮሜም ትምሰክርልኝ ዘንድ ይገባሃልና አይዞህ 23:11** ያለው። ይህ ወቅት ጳውሎስ በእጅጉ አይዞህታን (አይዞህ መባልን) እና መጽናናትን የሚፈልግበት ሰዓት ነው።

መንፈስ ቅዱስ አስቀድሞ በኢየሩሳሌም መከራ ይጠብቅሃል እንዳለው ወደ ኢየሩሳሌም በመጣ ጊዜ የጠበቀው እስራትና መከራ ነው። ከዚህ መከራ ተላቅቆ ወደ ሮሜ እንዴት መሄድ ይቻል ይሆን? ጌታ ግን በዚህ ሁኔታ ውስጥ ወደ ጳውሎስ መጥቶ **በሮሜም ትመሰክርልኝ ዘንድ ይገባሃል** ሲለው በ19:21 የጀመረው የቀደመ ሀሳቡ ታደሰለት። ሌላም ጊዜ ወደ ሮሜ እየሄደ እያለ ምንም እንኳን ያለበት መርከብ በመሰበር ላይ ያለ ቢሆንም ሮሜ ግን እንደሚደርስ ጌታ መልእኩን ልኮ ተናግሮታል (27:23)። ጌታ **አይዞህ** ሲለው አሸዋን ለባሕር ዳርቻ እንዲሆን እንዳደረገ እንዲሁ ለጳውሎስ መከራ ዳርቻ እንዳለው የአይሁድ ማሳደድ የሚያቆምበት ጊዜ እንደሚመጣ የሚያመለክት ተስፋ ነው። ጌታ አይዞህ እንዳለውም በሮሜ ማንም ሳይከለክልው የእግዚአብሔርን መንግሥት ሰብክላል (ሐዋ 28:31)።

ይህን **አይዞህ** የሚለውን የጌታን ድምጽ ጳውሎስ ሌላም ጊዜ ሰምቶ ተጽናንቶበታል (ሐዋ 18:9)። ጳውሎስን ጌታ **አይዞህ** እንዳለው ያለውቁ አይሁድ ሊገድሉት ያሰራሉ፤ ይማማሉ (23:12-13 እንዲሁም 25:3)። ከአንድና ሁለት ስህተታቸው የማይመለሱ አሳዳጆች ሁልጊዜ እንዳሴሩ፤ እንደ ተመክከሩ፤ እንደ ተማማሉ ይኖራሉ። እግዚአብሔር ግን ከዚህ ሁሉ ጳውሎስን አዳነው።

ጳውሎስ ወደ ሮም ለመሄዱ ምክንያት የሆነው የአይሁድ መከራ፤ ሴራና ክስ ነበር። አይሁድ በዚህ በሚሠሩት ክፋት ውስጥ እግዚአብሔር ለጳውሎስ ያለው ሀሳቡ እየተፈጸመ እንደሆነ አያውቁም። እግዚአብሔር አምላክ በአንድ ሰው ሕይወት ፈቃዱን የሚፈጽምበት መንገድ እጅግ ብዙ ነው፤ ተቆጥሮ አያልቅም።

23:16 የእገታ ልጅ፡- ስለ ጳውሎስ ዘመዶች ብዙ የሚታወቅ ነገር የለም። የሚታወቀው ይህ የእገታ ልጅ **23:16** ነው። ጳውሎስ ጌታን በተቀበለ ጊዜ ዘመዶቹ እንደከዱትና ብቸኛ ሰው እንደሆነ የሚያስቡ አሉ።

የጳውሎስ የእገታ ልጅ የጳውሎስን ሕይወት ከሞት በመጠበቅ ትልቅ ድርሻ ነበረው። ዕድሜው ባይገለጽም በመጀመሪያዎቹ የወጣትነት ዓመታት ዕድሜ ላይ እንደሚሆን ይታሰባል። እግዚአብሔር ማንንም ሰው ይጠቀማል። ሻለቃውን እንደ ተጠቀመ ይህን ብላቴና ተጠቅሞ ጳውሎስን ከተጠነሰሰው የመግደል ሴራ እንዲያመልጥ ምክንያት አደረገው።

በወንጌል ተልዕኮ ውስጥ ሰማቸው ብዙ ጊዜ የማይጠራ ነገር ግን የድርሻቸውን ያበረከቱ ትልልቅ የወንጌል አርበኞች አሉ። እነርሱ በሚያስፈልጉበት ጊዜ የድርሻቸውን የሚወጡ የእግዚአብሔርን ሀሳብ የሚያገለግሉ እንደዚህ ብላቴና (ልጅ) አይነት ሴቶችና ወንዶች በዘመናት ሁሉ አሉ። የቀደመችዋ ዘመን ቤተ ክርስቲያን ጉልህ ሆኖ የሚታየው አገልግሎት የተፈጸመው በሐዋርያት በተለይ በጴጥሮስ፤ በጳውሎስ፤ በበርናባስ እንዲሁም በፊልጶስና በእስጢፋኖስ እንደሆነ እንረዳለን። ይሁን እንጂ የሐዋርያት አገልግሎት ሙሉ የሆነው እንዲህ አይነት ብላቴኖች ተጨምረውበት ነው።

23:18 አስረኛው ጳውሎስ፡- የሐዋርያው ጳውሎስ መጠሪያው በየጊዜው ተለዋውሟል። ይህ አስረኛው የሚለው አንዱ ነው።

23:23 ቄሣሪያ፡- ይሁዳን የሚያስተዳድሩ የሮማውያን ገዢዎች የሚቀመጡበት ዋና ከተማ ሲሆን ሻለቃው ማለትም ቀላውዴዎስ ሉስዮስ **23:26** ሁለት መቶ ወታደሮችንና ሰባ ፈረሶችን ሁለት መቶም ባለ ጦር መሣሪያዎችን **23:23** አዘጋጅቶ ጳውሎስን አጅበው ወደ ፊልክስ **23:26** ከሌሊቱ በሦስተኛው ሰዓት ላካቸው። በሌሊት የላካቸው አይሁድ ጳውሎስን ተከትለው ችግር እንዳያመጡበት በማሰብ ሊሆን ይቻላል። በመንገዱ **አንቲጳፕሪስ 23:31** ወደሚባል ቦታ በሌሊት አደረሱት። **አንቲጳፕሪስ** ከኢየሩሳሌም 60 ኪሎ ሜትር ያህል ርቀት አለው።

23:24 የሚያስቀምጡበትን ከብት ያዘጋጁ ዘንድ፡- ጳውሎስ አገረ ገዢው ወዳለበት ወደ ቂሣርያ የሚሄድበት ከብት ወይም እንስሳ ማለት ነው። ጳውሎስ ብዙ ጊዜ በመርከብ እንዲሁም በእግሩ ሄዷል። አሁን ደግሞ በከብት ሊሄድ ነው።

በጳውሎስ ላይ የተነሣው ሁከትና ክስ እልባት ሳያገኝ ክሱ በአገረ ገዢው በፊልክስ ፊት በምዕ 24 ቀጥሏል።